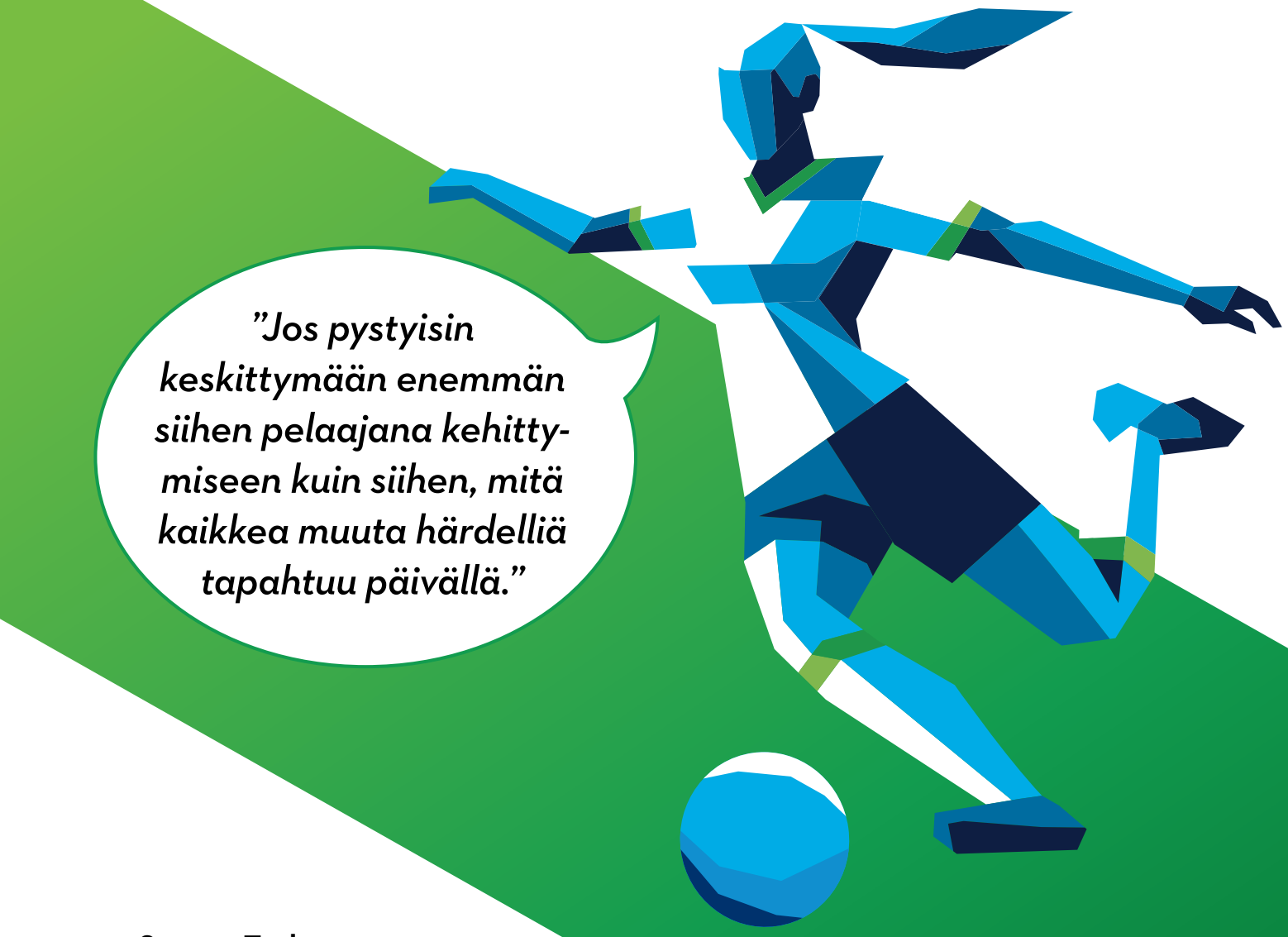
PELAAJAN ARKI JA NAISTEN PELAAJAKEHITYKSEN PARADOKSIT JALKAPALLOSSA:

Sanna Erdoğan

Marko Kananen

Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry
2026

Haastattelija:
Mitä sä ajattelet, että just nyt tällä hetkellä on ne sun omat vahvuudet, joita sä voisit tällaisessa täydellisessä päivässä sitten toteuttaa?

Pelaaja 1:
No musta tuntuu, että olisi helpompi olla silleen valmiimpi siihen treeniin. Että kaikki asiat kentän ulkopuolella olisi niin otolliset tai sellaiset ideaalit. Se mahdollistaisi sen, että mä jotenkin maksimoisin sen mun suorituskyvyn ja kehittymisen ja semmoisen.

PELAAJAN ARKI JA NAISTEN PELAAJAKEHITYKSEN PARADOKSIT JALKAPALLOSSA:

”Jos pystyisin keskittymään enemmän siihen pelaajana kehittymiseen kuin siihen, mitä kaikkea muuta härdelliä tapahtuu päivällä.”

Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry

Teksti: Sanna Erdoğan ja Marko Kananen

Toimitus: Susanna Sokka ja Paula Pfosser

Ulkoasu ja taitto: Kruu Oy

CC BY NC

ISBN 978-952-5605-68-6 (PDF)

KESKEISET TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimuksessa selvitettiin, millaista on pelaajien arki Kansallisessa Liigassa. Aineisto koostuu 15 jalkapallopelaajan haastattelusta. Teoriaohjaavassa analyysissä tarkasteltiin, miten yksilöllinen, sosiaalinen, organisatorinen ja yhteiskunnallinen taso muokkaavat pelaajien toimijuuden rakentumista.

Haastattelut kokoavat yhteen positiivisia signaaleja naisten pelaaman jalkapallon kehittämistyöstä. Sen rinnalla kulkee pelaajien arki, jossa ilman riittävän toimeentulon turvaamaa ammattilaissopimusta tyypillinen pelaajan päivä koostuu suunnitelmallisuutta vaativasta ajanhallinnasta. Kiireisissä aikatauluissa ei välttämättä jää aikaa ruokailuun, ystävien tapaamiseen, lepoon tai pitkiin yöuniin. Tiukat aikataulut ja vähäinen vapaa-aika luovat merkittäviä haasteita riittävän levon ja palautumisen takaamiseen.

Tutkimus tuo esiin, että pelaajat ovat tyytyväisiä sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseen liittyviin kirjauksiin. Yleisen tason suunnitelmat ja sitoutuminen naisten joukkueiden arvostamiseen eivät kuitenkaan konkretisoidu koko jalkapallokenttää läpileikkaaviksi toimenpiteiksi, koska tasa-arvoa edistävät teot saattavat jäädä vain joidenkin henkilöiden työpanoksen varaan. Analyysi viittaa siihen, että naisten peliurat rakentuvat lajikulttuurissa, jossa miesten pelaaman jalkapallon ensisijaista asemaa on vaikea murtaa. Normatiivinen käsitys vallitsevasta arvojärjestyksestä ja käytettävissä olevista resursseista näyttää rajoittavan ehdotuksia muutoksen tekemisen mahdollisuuksista.

Johtopäätökset kokoavat yhteen pelaajien arjen, jota ympäröivät lajikulttuuriset tottumukset, sukupuolen mukaan määritellyt toiminnot ja sukupuoleen liittyvät käsitykset. Nämä tuovat esiin syvälle juurtuneita asenteita naisten jalkapalloa kohtaan. Niiden seurauksena naisten peliuria rakennetaan yhä eri tavoin, vaikka jalkapallo lajina on sama.

Kehitysehdotuksena esitetään, että naisten pelaaman jalkapallon ammattilaisuuden edistämistyössä vaaditaan vahvaa johtajuutta päätöksenteossa. Se edellyttää toimenpiteitä, jotka tukevat seurojen toimintavalmiuksia kokonaisvaltaisen pelaajakehityksen varmistamiseksi sekä yksilöiden kantamaa vastuuta tässä kokonaisuudessa.

Tutkimuksen keskeisin havainto on, että rakenteellisen tason toimia leimaavat tavoitteiden ja tekojen väliset erot. Johtopäätöksinä esitetään, että normatiiviset käsitykset pelaajan arjesta samanaikaisesti sekä vahvistavat pelaajakehitykseen liittyviä tavoitteita että rajoittavat muutosehdotuksia. Nämä ristiriidat kiteytyvät tässä tutkimuksessa kolmeksi paradoksiksi:

PELAAJAKEHITYKSEN PARADOKSI. Vahva pelaajaidentiteetti tukee yksilöllisiä valintoja priorisoida pelaajakehitystä arjessa. Pelaamisen positiivinen voimavara paradoksaalisesti häivyttää painetta muuttaa organisaatioiden toimintatapoja: rakenteet tukevat miesten pelaamista ja naisten joukkueiden toiminnan kehittäminen tapahtuu siitä erillisenä toimintana.

TASA-ARVOTYÖN PARADOKSI. Pelaajat luottavat jalkapallon pelaamiseen liittyvään sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseen, vaikka toistaiseksi konkreettisia muutoksia resurssien osalta on tapahtunut vain osassa seuroista. Luottamus asioiden hitaaseen muuttumiseen muodostaa paradoksaalisen tilanteen, jossa tasa-arvon edistäminen on pääosin yksittäisten ihmisten vastuulla: pelaajakehitystä tukevat muutokset eivät ole koko järjestelmää läpileikkaava prioriteetti.

NAISERITYISYYDEN PARADOKSI. Naisten pelaaman jalkapallon tarkasteleminen erityiskysymyksenä tuottaa uudelleen toimintaa, jossa miesten toiminta asettuu normatiiviseksi ammattilaisuudeksi. Tämä vahvistaa paradoksaalisesti asetelmaa, jossa naiset yhä uudelleen tavoittelevat samanlaista asemaa ja arvostusta kuin miehet, vaikka miesnormatiivista jalkapalloa on hankala tavoittaa naisena.

SISÄLLYS

KESKEISET TUTKIMUSTULOKSET ... 3

1 JOHDANTO ... 5

1.1 Naisten pelaaman jalkapallon lyhyt historia Suomessa ... 5

1.2 Pelaajien arki tutkimusten valossa ... 6

1.2.2 Ammattimaisuus ... 6

1.2.3 Pelaajan vastuu ... 8

1.3 Kansallinen Liiga selvityksen kontekstina ... 9

1.4 Tutkimuksen tarve ja osapuolet ... 10

2 TUTKIMUSKYSYMYKSET JA TEOREETTINEN VIITEKEHYS ... 11

2.1 Toimijuuden käsitteellinen käyttö tutkimuksessa ... 11

2.2 Sukupuolen merkitykset toimijuuden määrittelyprosesseissa ... 12

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN ... 14

3.1 Tutkimuksen aineiston kerääminen ... 14

3.2 Tutkimukseen osallistuneet ... 14

3.3 Analyysiprosessi ... 15

4 PELAAJAKEHITYKSEN JA ARJEN RAKENTUMISEN ELEMENTIT ... 17

4.1 Pelaamisen priorisoinnin muotoilema arki ... 18

4.2 Joukkueessa rakentuvat sosiaaliset suhteet ... 21

4.3 Valmennuksen ja joukkueen välinen toiminta ... 22

4.4 Tasa-arvotyön kehystämä urakehitys ... 24

4.5 Naisten asema jalkapallossa ... 27

5 JOHTOPÄÄTÖKSET ... 31

5.1 Pelaajan arkea kehystävät paradoksit ... 31

5.1.1 Pelaajakehityksen paradoksi ... 31

5.1.2 Tasa-arvotyön paradoksi ... 32

5.1.3 Naiserityisyyden paradoksi ... 34

5.2 Pohdinta suhteessa SUEKin aikaisempiin tutkimuksiin ... 35

5.3 Pohdinta suhteessa lajikulttuurisiin kirjauksiin ... 37

5.3.1 Kansallisen Liigan strategia ... 37

5.3.2 Palloliiton yhdenvertaisuussuunnitelma ... 38

5.4 Tutkimuksen arviointi ... 39

6 TUTKIMUKSEN YHTEENVETO ... 41

6.1 Mallinnus “täydellisestä pelaajanpäivästä” ... 42

6.2 Toimenpide-ehdotukset ... 45

LÄHDELUETTELO ... 46

LIITTEET ... 51

1 JOHDANTO

Katsaus naisten pelaaman jalkapallon historiaan ja sitä koskevaan tutkimuskirjallisuuteen antaa tilanteesta kaksijakoisen kuvan. Toisaalta jalkapallo on noussut Suomessa lyhyen historiansa aikana yhdeksi harrastetuimmista lajeista, ja naisten maajoukkue on saavuttanut suomalaisittain poikkeuksellista kansainvälistä menestystä. Toisaalta monet jalkapallon olosuhteisiin, resursseihin ja arvostukseen liittyvät perusongelmat ovat säilyneet varsin samankaltaisina aina lajin alusta alkaen.[1]

1.1 Naisten pelaaman jalkapallon lyhyt historia Suomessa

Kilpailullisen jalkapallon voidaan katsoa alkaneen Suomessa vuonna 1971, jolloin Ilta-Sanomat järjesti kuuden joukkueen kutsukilpailun. Tämän jälkeen Suomen Palloliitto otti naisten jalkapalloilun organisoitavakseen. Alku oli varsin vauhdikas, sillä ensimmäiseen Palloliiton vuonna 1971 järjestämään cup-kilpailuun osallistui peräti 51 joukkuetta. Seuraavana vuonna kilpailutoiminta virallistettiin sarjamuotoiseksi, ja vuonna 1973 pelattiin ensimmäinen naisten maaottelu.[2]

Lajin varhaisvaiheissa media suhtautui naisten pelaamaan jalkapalloon huvittuneesti ja vähättelevästi[3]. Taustalla vaikuttivat niin perinteiset sukupuoliroolit kuin syvälle juurtuneet käsitykset siitä, ettei jalkapallo soveltunut naisille. Lehtiartikkelien lisäksi vastaavia näkemyksiä esiintyi myös seurojen ja piirien historiikeissa[4].

Naisten kilpailullinen jalkapallo kehittyi aluksi nopeasti, ja pelaajamäärä nousi yli kahteen tuhanteen. Tämän jälkeen kehitys kuitenkin kääntyi laskuun.[5] Asenteiden lisäksi haasteena oli valmiin pelaajapohjan puuttuminen. Miesten jalkapallo oli juurtunut Suomeen koululiikunnan kautta, mutta tyttöjen liikunnanopetukseen laji ei kuulunut. Harrastajamäärän kasvattamiseksi jalkapalloa pyrittiinkin tuomaan nopeasti osaksi myös tyttöjen koululiikuntaa.[6]

Suomen Palloliitto toteutti vuonna 1982 ensimmäisen virallisen selvityksen naisten jalkapalloilun tilasta, ja vuotta myöhemmin Palloliiton alaisuuteen perustettiin naisvaliokunta edistämään ja kehittämään naisten ja tyttöjen jalkapalloa sekä kilpailutoimintaa. 1980-luvulla harrastajamäärät kääntyivätkin jälleen hitaaseen kasvuun. Erityisesti tyttöjen määrä lisääntyi, kun heille alettiin perustaa omia joukkueita ja sarjoja. Aiemmin eri-ikäiset tytöt ja naiset olivat pelanneet samoissa joukkueissa.[7]

1990-luvulle tultaessa painopiste Palloliitossa siirtyi entistä vahvemmin tyttöjalkapallon kehittämiseen. Esimerkiksi vuosi 1991 nimettiin tyttöfutisvuodeksi, jonka päätavoitteena oli harrastajamäärän lisääminen ja lajin tunnettavuuden ja imagon parantaminen[8]. Panostus nuoriin näkyi myös kansainvälisenä menestyksenä. Suomen U16-maajoukkue voitti Pohjoismaiden mestaruuden vuonna 1994 ja U19-maajoukkue ylsi samana vuonna PM-turnauksessa pronssiotteluun. Seuraavana vuonna Mäkelänrinteen tytöt voittivat puolestaan lukioiden maailmanmestaruuden.[9]

Vuosituhannen vaihteessa harrastajamäärät kasvoivat voimakkaasti. Kasvua vauhditti erityisesti naisten maajoukkueen neljäs sija vuoden 2005 EM-kisoissa. Kyseessä oli ensimmäinen karsintojen kautta jalkapallon arvokisoihin selvinnyt aikuisten maajoukkue. Suomen välieräottelua seurasi televisiosta parhaillaan yli 400 000 katsojaa. Maajoukkueen menestyksen myötä naisten pelaamaa jalkapalloa alettiin käsitellä myös mediassa yhä selvemmin huippu-urheiluna, mikä poikkesi merkittävästi 1970-luvun alun vähättelevästä ja humoristisesta uutisoinnista[10].

[1] Vehviläinen & Itkonen, 2009; Virolainen, 2007; Tuunainen, 2007; Vares, 2022.
[2] Virolainen, 2007; Tuunainen, 2007; Vehviläinen & Itkonen, 2009.
[3] Vehviläinen & Itkonen, 2009; Vares, 2022.
[4] Tuunainen, 2007.
[5] Tuunainen, 2007.
[6] Vehviläinen & Itkonen, 2009.
[7] Vehviläinen & Itkonen, 2009; Tuunainen, 2007.
[8] Tuunainen, 2007.
[9] Virolainen, 2007.
[10] Anttila & Frost, 2007.

Palloliitossa pyrittiin lujittamaan tyttö- ja naisjalkapallon asemaa suomalaisessa jalkapallokulttuurissa esimerkiksi F.U.N. (futaa, unelmoi, nauti) -kehittämisprojektilla. Sen tavoitteena oli tehdä naisten jalkapallosta näkyvä ja laadukas osa suomalaisen jalkapallon arkea sekä vahvistaa ajatusta jalkapallosta varteenotettavana huippu-urheiluvaihtoehtona tytöille.[11]

Toiminnan ammattimaistumisesta ja tason noususta kertoo naisten maajoukkueen kansainvälinen menestys. Vuoden 2005 jälkeen Suomi on selviytynyt EM-lopputurnaukseen yhteensä neljä kertaa, ja yhä useampi suomalaispelaaja on siirtynyt ulkomaisiin sarjoihin ammattilaiseksi. Eräänlaisena merkkipaaluna voidaan myös pitää Suomen Palloliiton ja naisten A-maajoukkueen vuonna 2019 solmimaa pelaajasopimusta, jonka myötä Suomesta tuli yksi ensimmäisistä maista, joissa naisten ja miesten jalkapallomaajoukkueiden pelaajille maksettiin samantasoisia korvauksia.

Tämän kasvua ja menestystä korostavan tarinan rinnalla kulkee kuitenkin myös toisenlainen kehityskulku. Vaikka tyttö- ja naispelaajien yhteismäärä on jatkanut merkittävää kasvuaan, on kasvu perustunut käytännössä vain tyttöpelaajien määrän lisääntymiseen. Naispelaajien määrä on sen sijaan pysynyt pitkälti ennallaan. Suomessa huomionarvoista onkin, että jalkapallon pelaaminen lopetetaan verrattain nuorella iällä. Varhainen lopettaminen on myös yksi selkeimmistä eroista miesten ja naisten välillä. Tämä näkyy esimerkiksi pääsarjapelaajien ikäjakaumissa. Vuonna 2025 Kansallisen Liigan pelaajien keski-ikä oli 22,5, kun taas Veikkausliigassa vastaava luku oli 25,8[12].

1.2 Pelaajien arki tutkimusten valossa

Palloliitto julkaisi vuonna 2020 Kestävää kasvua -kehityssuunnitelman, jossa yhdeksi naisten jalkapallon keskeiseksi kehittämiskohteeksi määriteltiin urheilun arjen vahvistaminen. Tavoitteena oli luoda edellytyksiä sille, että jalkapallo voisi olla yksilölle aidosti mahdollinen valinta osana arkea[13]. Vaikka pelaajien arki on sekä kehityssuunnitelman että tämän selvityksen keskiössä, on aihetta tutkittu Suomessa toistaiseksi melko vähän. Olemassa olevissa tutkimuksissa toistuu kuitenkin teemoja, jotka heijastavat naisten jalkapallon keskeisiä resurssi-, olosuhde- ja arvostushaasteita.

1.2.2 Ammattimaisuus

Yksi keskeisimmistä pelaajien arkeen liittyvistä haasteista on se, että vain harva Suomessa pelaava jalkapalloilija tulee toimeen pelkästään jalkapallolla. Kansallisen Liigan tilastojen mukaan kaudella 2024 yhteensä 167 pelaajalla oli amatöörisopimus, kun taas 82 pelaajalla oli ammattilaissopimus. Ammattilaisella tarkoitetaan tässä yhteydessä pelaajaa, joka ansaitsee pelaamalla vähintään 2 000 euroa kaudessa. Näin ollen ammattilaissopimus ei välttämättä takaa vielä riittävää toimeentuloa. Toimeentulon kannalta kuvaavampi mittari onkin niiden pelaajien määrä, joilla on urheilijan ammattivakuutus. Vakuutus on lakisääteinen, ja se on otettava, jos urheilijan vuositulot urheilutoiminnasta ovat vähintään 13 180 euroa. Kaudella 2024 tämä koski vain kymmentä pelaajaa.[14]

Leena Torpo[15] selvitti laajalla kyselyaineistolla suomalaisten jalkapalloilijoiden peliuran kestoon, jatkamiseen ja lopettamiseen vaikuttavia tekijöitä. Tulokset vahvistavat näkemystä siitä, ettei pelkkä pelaaminen ole Suomessa mahdollista kuin harvoille. Kyselyyn vastanneista pelaajista yli 90 prosenttia kertoi opiskelevansa tai opiskelleensa peliuransa aikana. Siviilitöissä käyminen peliuran aikana on tai oli osa arkea yli 60 prosentilla vastaajista. Peliuran yhdistäminen työ- ja opiskeluelämään ei ollut aina ongelmatonta, sillä puolet vastaajista koki, että tarvitsisi tai olisi peliuransa aikana tarvinnut lisää apua peliuran ja opiskelun tai työn yhdistämisessä.

Sama kävi ilmi myös Jalkapallon Pelaajayhdistyksen toteuttamassa hyvinvointiselvityksessä[16], johon osallistui eri sarjatasoilla pelaavia jalkapalloilijoita sekä ulkomailla pelaavia suomalaisia ammattilaisia. Suoraan urheiluun (peliaika, loukkaantumiset) liittyvien tekijöiden ohella keskeisiksi stressitekijöiksi nostettiin esimerkiksi toimeentulo ja aikataulujen kuormittavuus. Myös David Thompsonin[17] haastattelemat pelaajat nostivat arjen aikatauluttamisen yhdeksi keskeisimmistä haasteista jalkapalloilijan urapolulla. Työn ja

[11] Vehviläinen, 2008.
[12] Palloliitto, 2026.
[13] Palloliitto, 2020.
[14] Kansallinen Liiga, 2024.
[15] Torpo, 2022.
[16] Jalkapallon Pelaajayhdistys, 2025.
[17] Thompson, 2026.

opintojen yhteensovittaminen jalkapallon kanssa vie aikaa harjoittelulta, levolta ja palautumiselta. Pelaajien kokemusten mukaan tämä rajoittaa merkittävästi mahdollisuuksia kehittyä pelaajina.

Samankaltainen tilanne on havaittu myös kansainvälisesti. Tutkimusten mukaan naisjalkapalloilijoiden palkat eivät monissa maissa riitä kattamaan edes elinkustannuksia, minkä vuoksi muun työn tekeminen on monille pelaajille välttämätöntä[18]. Jalkapallon ja muun työn sekä arjen yhteensovittaminen muodostaa näin keskeisen osan pelaajien arkea[19], ja sen on todettu vaikuttavan merkittävästi pelaajien suoriutumiseen ja kehittymiseen.

Pelaajien kehittymisen kokonaisuudessa valmentajilla on myös merkittävä rooli. Positiivisena kehityssuuntana on ollut moniammatillisten tiimien hyödyntäminen pelaajakehityksen edistämisessä[20]. Valmennustiimit tuovat joukkueen kehittämiseen lisää ihmisresursseja ja mahdollistavat yksilöllisempää valmennusta. Muun muassa fysiikkavalmennuksella, fysioterapeuteilla ja vastaavanlaisilla toimilla on voitu ehkäistä urheiluvammojen syntymistä ja tukea kuntoutusprosesseja[21]. Jalkapalloon ja sen eri osa-alueisiin liittyvien tietotaitojen lisäksi valmentajien vuorovaikutustaidoilla on suuri painoarvo luottamuksellisen harjoittelukulttuurin luomisessa[22].

Vaikka Palloliitto nosti jo 2000-luvun alun monivuotisessa F.U.N. -kehitysprojektissaan esiin tavoitteen siitä, että jalkapallo voisi olla varteenotettava vaihtoehto huippu-urheilu-urasta unelmoiville tytöille[23], näkyy tulevaisuuteen liittyvä järkeily ja suunnittelu merkittävästi jo nuorten jalkapalloa harrastavien tyttöjen toiminta- ja mahdollisuushorisonteissa. Tuomas Rannankarin[24] mukaan jalkapalloa harrastavat tytöt tiedostavat jalkapalloammattilaisuuteen liittyvän taloudellisen epävarmuuden, mikä ohjaa heitä panostamaan jalkapallon ohella esimerkiksi koulutukseen varasuunnitelmana.

Toimeentulon lisäksi tietyt olosuhteisiin, resursseihin ja arvostukseen liittyvät haasteet toistuvat niin naisten pelaaman jalkapallon historiaa käsittelevissä teoksissa kuin tuoreissa tutkimuksissa. Esimerkiksi Vesa Vareksen (2022) haastattelemien pelaajien kuvaukset jalkapallon olosuhteista ja ympäristön suhtautumisesta ovat hyvin samankaltaisia, vaikka heidän kokemuksensa sijoittuivat kahden vuosikymmenen ajalle. Yhteistä kertomuksille oli kokemus siitä, että naisten joukkueet sijoittuivat seurojen toiminnassa miesten ja nuorisojoukkueiden jälkeen, mikä näkyi niin harjoitteluajoissa, varusteissa kuin käytössä olevissa resursseissa.

Samankaltaiset huomiot nousevat esiin myös tuoreessa Thompsonin[25] tutkimuksessa, jossa tarkastellaan pelaajien näkemyksiä ammattimaisuudesta. Thompsonin haastattelemat pelaajat liittivät ammattimaisuuden ennen kaikkea konkreettisiin arjen järjestelyihin, kuten asianmukaisiin varusteisiin, riittävään henkilöstöön ja pelaamista tukeviin palveluihin. Ammattimaisuus näkyi esimerkiksi siinä, että seura huolehti harjoitusvarusteiden pesemisestä sekä ruokailuihin ja pelimatkoihin liittyvistä järjestelyistä. Näin ammattimaisuutta ei määritä ainoastaan pelaajille maksettava korvaus, vaan myös se, millaiset käytännön edellytykset seura tarjoaa pelaamiseen ja palautumiseen. Nämä olosuhteisiin, tiloihin ja aikatauluihin liittyvät erot naisten ja miesten joukkueiden välillä on tunnistettu myös kansainvälisissä tutkimuksissa[26].

Palkkatulojen kasvattamisen keinona on nähty näkyvyyden ja sitä kautta sekä lipputulojen että sponsorointitulojen lisääminen[27]. Nämä voivat vastaavasti lisätä myös rahoittajien kiinnostusta[28]. Niin kutsuttujen perinteisten markkinointikeinojen rinnalle on kehitetty uudenlaisia strategioita, jotka esimerkiksi korostavat pelitapahtumia perheiden yhteisinä ajanviettopaikkoina[29].

[18] Culvin, 2023; Wilhelmsen, 2023.
[19] Anderson & Barker-Ruchti, 2019; Harrison ym., 2022; Kavoura & Ryba, 2020; Ronkainen ym., 2021.
[20] Horan ym., 2023.
[21] Horan ym., 2023.
[22] Bjerksæter & Lagestad, 2022.
[23] Vehviläinen, 2008.
[24] Rannankari, 2022.
[25] Thompson, 2026.
[26] Carrick, 2024.
[27] Harris & Trussel, 2024.
[28] Skogvang, 2023.
[29] Fielding-Lloyd ym., 2020.

1.2.3 Pelaajan vastuu

Rajallisten resurssien ja pelaajien arkea tukevien rakenteiden puuttuessa korostuu pelaajien oma vastuu toiminnan mahdollistamisesta. Oman uran ja arjen hallinnan lisäksi pelaajien odotetaan usein myös osallistuvan seuran toimintaan ja kantavan osaltaan vastuuta myös naisten jalkapallon aseman ja kehityksen edistämisestä. Tämä näkyy esimerkiksi talkootyönä, makkaranmyyntinä miesten edustusjoukkueen peleissä, sponsoreiden tapaamisina tai muuna osallistumisena, jota miesten ei vastaavissa tilanteissa oletettu joutuvan tekemään.[30]

Laajemmin tarkasteltuna pelaajien vastuunkanto liittyy myös naisten jalkapallon aseman, arvostuksen ja näkyvyyden edistämiseen. Esimerkiksi Riikka Turtiaisen[31] tutkimuksessa osa pelaajista kuvaa joutuvansa toistuvasti todistamaan asemansa vakavasti otettavana urheilijana. Pelaajan omaa urheilijuutta ei tällöin nähty ainoastaan henkilökohtaisena kysymyksenä, vaan siihen kytkeytyi myös vastuu tehdä naisten jalkapallosta ja sen parissa tehdystä työstä vakavasti otettavaa. Samalla tavalla Thompsonin[32] haastattelemat pelaajat pitivät tärkeänä sitä, että pelaajat sitoutuvat toimimaan ammattimaisesti myös silloin, kun olosuhteet eivät ole ihanteelliset.

Tähän liittyy myös naisten vastuu toimia esikuvina nuoremmille pelaajille. Jo vosituhannen alun F.U.N. -projektissa korostettiin ajatusta naispelaajista tyttöjen esikuvina[33]. Esikuvilla on todettu olevan merkittävä rooli siinä, millaiset urapolut näyttäytyvät kiinnostavilta ja millaisena näkee oman tulevaisuutensa urheilun parissa[34]. Pelaajien näkyvyyttä sosiaalisessa mediassa on korostettu Kansallisen Liigan strategiassa myös yhtenä keinona sponsoreiden mielenkiinnon herättämiseksi[35]. Naisten pelaaman jalkapallon medianäkyvyydessä onkin otettu merkittäviä edistysaskeleita.

Sosiaalisen median monipuolinen käyttö ja vakiintunut asema näkyvyyden lisäämisen keinona ovat monipuolistaneet urheilijoiden mahdollisuuksia esitellä urheilu-uraansa. Tutkimusten mukaan osa pelaajista on kuitenkin kokenut ristiriitaa pelaajan varsinaisen työn ja hänelle asetettujen muiden odotusten välillä. Esimerkiksi sosiaalisen median sisältöjen tekemiseen voidaan odottaa pelaajilta heittäytymistä ja viihdyttävyyttä, vaikka pelaajat itse kokevat ensisijaiseksi tehtäväkseen jalkapallon pelaamisen. Lisääntynyt näkyvyys sosiaalisessa mediassa on tuonut mukanaan myös negatiivisia lieveilmiöitä, kuten häirintää[36]. Tämän vuoksi naiset saattavat tietoisesti korostaa ammattimaista urheilijan elämää ja tavoitteellista harjoittelua välttääkseen mahdollisia epäarvostavia kommentteja[37].

Useissa naisten pelaamaa jalkapalloa käsittelevissä tutkimuksissa korostuu huomio siitä, kuinka pelaajat ovat tottuneet ottamaan olosuhteisiin, resursseihin ja vaatimuksiin liittyvät haasteet ja epäkohdat annettuina ja osana jalkapalloilijan arkea. Esimerkiksi Thompsonin[38] mukaan pelaajat tiedostavat olosuhteiden puutteet, mutta kokevat samalla tarvetta olla tyytyväisiä siihen, mitä on jo saavutettu. Vaikka tilanteen tiedetään voivan olla parempi, aiempi kehitys ja saavutetut parannukset voivat synnyttää kokemuksen siitä, että nykytilanteesta tulisi olla kiitollinen. Pelaajien kokemuksissa näkyy näin vastuu lajin julkisuuskuvasta. Naisten jalkapalloa ei välttämättä haluta esittää kielteisessä valossa, vaan puheessa korostuvat mieluummin lajin kehitys ja viime vuosien edistysaskeleet.

Yksilön vastuun korostaminen voi kuitenkin osaltaan ylläpitää vallitsevia rakenteita ja siirtää huomion pois niistä rakenteellisista ja organisatorisista käytännöistä, jotka ylläpitävät epätasa-arvoa. Sarah Carrick[39] onkin ehdottanut, että naisten osalta jalkapallossa tulisi säännöllisesti kerätä tietoa eri osa-alueista, kuten harjoitusolosuhteista, kilpailumatkojen järjestelyistä, palkkauksesta, ihmisten välisistä suhteista, syrjinnän tai loukkaavan käytöksen kohteeksi joutumisen estämisestä, valmennuksesta ja valmentajista, tuomareista sekä TV-lähetyksistä. Hän käyttää näitä esimerkkeinä mittareista, joiden perusteella on mahdollista arvi-

[30] Vares, 2022.
[31] Turtiainen, 2025.
[32] Thompson, 2026.
[33] Vehviläinen, 2008.
[34] LaVoi & Calhoun, 2016.
[35] Kansallinen Liiga, 2024.
[36] Ehrlén & Turtiainen, 2025.
[37] Turtiainen, 2024.
[38] Thompson, 2026.
[39] Carrick, 2024.

oida tasa-arvolakien ja säädösten noudattamista. Kansainvälisen jalkapalloliiton FIFAn (Fédération internationale de football association) sääntöjen artikloissa 3 ja 4 todetaan, että sukupuolen perusteella tapahtuva syrjintä on ihmisoikeuksien perusteella kielletty[40]. Palloliiton tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan[41] sekä Suomen liikuntalakiin[42] on kirjattu samanlaisia sukupuoleen liittyviä asiakohtia. Näiden pohjalta on tulkittavissa, että mikäli sukupuoli vaikuttaa jollain tavalla urheilemiseen, toimitaan näitä lakeja ja säädöksiä vastaan.

1.3 Kansallinen Liiga selvityksen kontekstina

Naisten pääsarja uudistui merkittävästi keväällä 2020, kun Naisten Liiga muuttui Kansalliseksi Liigaksi. Nimen ja visuaalisen ilmeen uudistaminen oli osa laajempaa strategista muutosta, jonka tavoitteena oli rakentaa naisten pääsarjasta modernia huippu-urheilua ja vahvistaa sen asemaa osana suomalaista jalkapalloa. Muutoksella haluttiin myös ottaa kantaa urheilun sukupuolittuneisiin asenteisiin. Suomi oli yksi ensimmäisistä maista, jotka poistivat naisten korkeimman jalkapallosarjan nimestä sukupuoleen liittyvän etuliitteen.[43]

Kansallisen Liigan perustamisen yhteydessä asetetussa strategiassa keskeisiä tavoitteita olivat esimerkiksi urheilullisen tason kehittäminen, kansainvälisen kilpailukyvyn parantaminen sekä liigan ja seurojen kaupallisten edellytysten vahvistaminen. Vuodesta 2020 lähtien liigalle rakennettiin muun muassa pitkäjänteistä mediayhteistyötä, kaupallisia kumppanuuksia ja seurojen kehitystä tukevaa kannustinmallia. Kauden 2020 alusta kaikki ottelut saatiin myös Nelosen suoratoistopalvelu Ruudun kautta katsojien saataville, mikä vahvisti sarjan media- ja yleisönäkyvyyttä.[44]

Myös liigan kaupalliseen kehittämiseen on viime vuosina panostettu aiempaa järjestelmällisemmin. Kansallisen Liigan strategiakaudella 2025–2028 tavoitteeksi on asetettu kestävä kasvu ja naisten jalkapallon aseman vakiinnuttaminen arvostettuna osana suomalaista urheilukulttuuria. Keskeisinä keinoina nähdään seurojen osaamisen vahvistaminen, kilpailutoiminnan laadun kehittäminen ja kaupallisten mahdollisuuksien tehokkaampi hyödyntäminen. Vuonna 2025 käynnistynyt kaupallinen kehitysohjelma on tuonut seuroihin uusia resursseja erityisesti myynnin ja markkinoinnin kehittämiseen. Kehitystyön tavoitteena on lisätä ottelutapahtumien vetovoimaa, yleisöä ja kaupallisia mahdollisuuksia.[45]

Myös pelaajien arjen edellytykset on nostettu esiin osana ammattimaista toimintaa. Kansallisen Liigan vuoden 2026 toimintasuunnitelmassa pelaajien hyvinvointi nostetaan yhdeksi kehittämiskohteeksi, ja tavoitteena on edetä kohti mallia, joka mahdollistaa ammattimaisemman arjen ja vakaammat kehittymisolosuhteet. Pitkän aikavälin tavoitteeksi on asetettu myös kansallinen minimipalkkamalli, jonka tarkoituksena on parantaa pelaajien arjen turvallisuutta ja mahdollistaa täysipainoisempi harjoittelu.[46]

Kehityksestä huolimatta Kansallisen Liigan yleisömäärät ja seurojen taloudelliset edellytykset kertovat siitä, että ammattimaisuuden vahvistaminen on edelleen kesken. Vaikka katsojamäärät ovat kehittyneet myönteisesti, yleisöpohja on edelleen hyvin pieni ja joukkueiden välillä on huomattavia eroja. Myös seurojen taloudelliset edellytykset ovat edelleen vaihtelevia. Esimerkiksi vuonna 2026 suurimman ja pienimmän kokonaisbudjetin välinen ero Kansallisessa Liigassa oli viisinkertainen. Pelaajabudjettien kohdalla ero on vieläkin suurempi. Suurin pelaajabudjetti oli lähes yhdeksänkertainen pienimpään verrattuna[47].

Kansallisen Liigan kehityksessä on nähtävissä naisten jalkapallolle tyypillinen kaksijakoisuus. Odotukset naisten jalkapallon ammattimaisuutta kohtaan kasvavat vuosi vuodelta, vaikka käytettävissä olevat resurssit eivät kasva samassa suhteessa tulosodotuksiin nähden. Edistysaskeleista huolimatta Kansallisessa Liigassa pelaajien täysipainoinen ammattiura ei vielä ole arkea. Seurojen taloudelliset edellytykset vaihtelevat ja yleisöpohja on rajallinen.

[40] FIFA Statutes, (ei pvm.).
[41] Palloliitto, 2025.
[42] Liikuntalaki 390/2015.
[43] Lintula 2022; Palloliitto, 2020; Hirvonen 2020.
[44] Palloliitto, 2020.
[45] Kansallinen Liiga, 2024.
[46] Kansallinen Liiga, 2024.
[47] Kansallinen Liiga, 2026.

1.4 Tutkimuksen tarve ja osapuolet

Tutkimuksen lähtökohtana oli riippumattoman tiedon kerääminen pelaajien arjesta. Tavoitteet rakentuivat Palloliiton vastuullisuusohjelman toimenpiteisiin, joiden yhtenä kolmesta painopistealueesta on turvallinen toimintaympäristö[48].

Yhtenä tutkimukseen vaikuttaneista taustatekijöistä oli mediassa käyty keskustelu muun muassa joissakin toimintaympäristöissä havaituista puutteellisista resursseista ja olosuhteista sekä heikosta tiedonkulusta[49]. Tämä nosti esiin kysymyksen siitä, millaiset rakenteet ja toimintakulttuurit tukevat pelaajien arkea ja asemaa naisten jalkapallossa sekä lisäävät kokemusta arvostetuksi tulemisesta.

Kansallinen Liiga halusi tarjota pelaajille mahdollisuuden kertoa muun muassa hyvinvoinnista sekä tasaarvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta seuroissa. Pelaajille tarjottiin tilaisuus nostaa esiin kehitysideoita ja näkemyksiä siitä, miten toimintaa voidaan kehittää entistä paremmaksi. Aineiston kerääminen yksilöhaastatteluina mahdollisti tiedon keräämisen pelaajien urapoluista, erilaisista toimintaympäristöistä sekä niistä tekijöistä, jotka tukevat tai haastavat pelaamista huipputasolla.

Tutkimuksen avulla haluttiin saada kokonaiskuva moniulotteisista ja toisiinsa limittyvistä osatekijöistä, jotka myötävaikuttavat Kansallisen Liigan pelaajiin ja heidän urakehitykseensä. Näiden avulla saadaan laajempi ymmärrys pelaajaurien kehityksestä sekä eri organisaatioiden ja niissä työskentelevien ihmisten merkityksestä tässä kokonaisuudessa. Tutkimuksen osapuolina olivat tutkimuksen toteuttaja Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry sekä tilaajat Suomen Palloliitto ja Kansallinen Liiga. Vastuuhenkilöt näissä organisaatioissa tutkimuksen osalta olivat:

Suomen urheilun eettinen keskus SUEK
Vastuullinen tutkija Sanna Erdoğan
Tutkimuspäällikkö Marko Kananen

Suomen Palloliitto
Seurapalvelujohtaja ja apulaispääsihteeri Timo Huttunen
Viestintäjohtaja Taru Nyholm

Kansallinen Liiga
Kehityspäällikkö Minna Kauppinen
Viestintävastaava Joakim Nordström

[48] Palloliitto, ei pvm.
[49] Hirvonen & Saarinen, 2026.

2 TUTKIMUSKYSYMYKSET JA TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, millaista toimijuutta jalkapallon pelaajille muodostuu yksilöllisellä, sosiaalisella, organisatorisella ja yhteiskunnallisella tasolla. Tutkimusta ohjaa kaksi tutkimuskysymystä:

1) Millaista toimijuutta Kansallisen Liigan pelaajille mahdollistuu ja
2) Miten he itse rakentavat toimijuutensa pelaajana tässä kokonaisuudessa?

2.1 Toimijuuden käsitteellinen käyttö tutkimuksessa

Tässä tutkimuksessa toimijuus ymmärretään ihmisten yksilöllisinä kykyinä tehdä päätöksiä omiin elämänvaiheisiin liittyvistä valinnoista ja eri elämäntilanteissa tehtävistä ratkaisuista[50]. Henkilökohtaiset valinnat ja niistä syntyvät kokemukset eletystä elämästä kiinnittyvät kanssakäymiseen muiden ihmisten kanssa[51]. Kohtaamiset, vuorovaikutustilanteet ja sosiaaliset suhteet muokkaavat käsityksiä toimijuuteen liittyvistä mahdollisuuksista kussakin ajassa, paikassa, kulttuurissa ja toimintakentässä[52]. Ihmisten välinen sosiaalinen toiminta muotoilee toimijuutta, eli toimijuus on jatkuvasti muuttuvaa sen henkilökohtaisesta ulottuvuudesta huolimatta. Erilaiset sosiokulttuuriset odotukset muodostavat käsityksiä siitä, millainen toimijuus nähdään kenellekin mahdollisena, realistisena tai tavoittelemisen arvoisena[53].

Toimijuus merkitsee tässä tutkimuksessa toimijuutta jalkapallon pelaajana. Pelaamiseen voi syntyä syvä henkilökohtainen merkitys, minkä vuoksi pelaajakehitykseen haluaa sitoutua[54]. Jalkapalloa kohtaan tunnettu viehätys koostuu useimmiten voimakkaasta kiintymyksestä pelin eri osa-alueisiin ja mahdollisuuksista kehittyä pelaajana yhdessä samanhenkisten ihmisten kanssa[55]. Jalkapallon pelaaminen voi parhaimmillaan luoda voimaantumisen ja yhteenkuuluvuuden tunteita[56].

Teorioiden avulla tarkastellaan, millaista toimijuutta naiset jalkapallon pelaajina itse muodostavat. Monenlaiset elämän osa-alueet, kuten opiskelu, palkkatyö jalkapallon ulkopuolella ja ystävyyssuhteet muokkaavat henkilökohtaisia valintoja – muun muassa jalkapalloon suhtautumista ja sitoutumista[57]. Analyyttisellä tasolla toimijuus rinnastuu tässä tutkimuksessa urheilemiseen liittyvän identiteetin käsitteeseen. Identiteetin avulla voi kuvailla urheiluun suhtautumisen voimakkuutta, sitoutumisen merkitystä ja lajikulttuuristen toimintojen toistamista[58].

Pelaajien toimijuus ei rakennu ikinä tyhjiössä, koska siihen vaikuttaa monista eri osa-alueista koostuva toiminnan, toimintakulttuurien ja vuorovaikutussuhteiden yhteenliittymä[59]. Jalkapallon perusideaan sisältyvät joukkueen keskinäinen yhteistoiminta ja hyvä yhteishenki joukkuekavereiden kanssa, jotka lisäävät merkittävällä tavalla viihtymistä jalkapallon parissa[60]. Omat valinnat sulautuvat osaksi joukkueen toimintaa ja jalkapallon lajikulttuuria. Nämä vaikuttavat toisiinsa ja saavat erilaisia merkityksiä vaihtuvissa elämäntilanteissa ja toimintakulttuureissa. Toimijuus vaihtelee tilanteiden mukaan, ja siksi on tärkeää saada käsitys siitä, millainen toimijuus pelaajille mahdollistuu nykyisessä toiminnassa.

Toimijuus muodostuu yhteiskunnan rakenteiden ja sosiaalisesti muodostettujen merkitysten vuorovaikutuksessa. Pelaamisen arjen toteuttamisen näkökulmasta lähimpänä ovat urheiluseurojen toiminnassa mukana olevat henkilöt. Erilaiset organisaatiomuodot,

[50] Gordon, 2005.
[51] McNay, 2004.
[52] McNay, 1999; 2000.
[53] Ojala ym., 2009, McNay, 1999.
[54] Øydna ym., 2026.
[55] Pielichaty, 2020.
[56] Downward ym., 2024.
[57] Andersson & Barker-Ruchti, 2019; Perry, 2024.
[58] Muhonen ym., 2024.
[59] Belling, 2025.
[60] Sæther ym., 2025.

henkilöstö ja valmennustiimi luovat reunaehtoja pelaajien päivittäisen toiminnan toteuttamiselle[61]. Jalkapalloseurojen työntekijät kantavat vastuuta siitä, millaisia arvoja toiminnassa noudatetaan, miten lajikulttuuriin kiinnitytään ja joukkueiden välisiä arvojärjestyksiä muodostetaan[62].

Laajemmassa kuvassa rakenteelliset järjestelmät koostuvat Palloliiton ja Kansallisen Liigan määrittelemistä toiminnoista. Näiden toimintalinjaukset luovat kehykset pelien organisoimista ja toimintatapoja varten. Organisaatiotasolla tehdyt kirjaukset pohjautuvat ihmisten toimintaperiaatteisiin. Toimijuuden käsite kokoaa yhteen ymmärryksen siitä, että vakiintuneelta näyttäytyvät tavat ovat tulosta ihmisten valitsemista teoista. Toiminta on kokoelma toistoja, jotka muodostavat rakenteita, järjestelmiä ja periaatteita. Jalkapallon parissa toimivista ihmisistä muodostuu kollektiivinen joukko, joka muotoilee pelaajiin kohdistuvia odotuksia.

2.2 Sukupuolen merkitykset toimijuuden määrittelyprosesseissa

Urheilu on toistaiseksi vahvasti eriytynyt kahden sukupuolen mukaan naistyypillisiin ja miestyypillisiin lajeihin. Huolimatta siitä, että urheilijoiden määrässä on tapahtunut merkittävää kehitystä sukupuolten välisen tasa-arvon osalta, traditionaaliset mielikuvat urheilulajeista ovat osittain murtamatta[63]. Vanhat ajattelutavat ylläpitävät käsitystä, että esimerkiksi naiset ovat kiinnostuneita erityisesti esteettisistä lajeista, kuten voimistelusta[64]. Vastaavasti miesten on ajateltu soveltuvan luontevammin lajeihin, joissa korostuu fyysinen voima[65]. Edellä kuvailtujen ajattelumallien toistaminen muodostaa vakiintuneita käsityksiä muun muassa naisten ja miesten välisistä fyysisistä eroista tai kiinnostuksen kohteista[66].

Urheilututkimukset ovat tuottaneet tietoa siitä, miten naisten kehoon ja kykyyn urheilla on suhtauduttu epäilevästi, suojelevasti ja kieltävästi[67]. Ihmisten asenteet ja suhtautuminen muotoilevat käsityksiä naisten kyvyistä ”pärjätä” urheilusuorituksissa[68]. Mitä enemmän ihmiset toistavat puheissaan tietyntyyppisten ominaisuuksien ja naisen sukupuolen välistä yhteyttä, sitä enemmän se vahvistaa stereotyyppisiä käsityksiä naisille “luontaisista” ominaisuuksista[69]. Tämänkaltaiset sosiaalisesti muodostetut merkitykset muokkaavat käsityksiä naisten jalkapallosta ja naisista jalkapallon pelaajina.

Sukupuolen merkitys on saanut kautta historian korostuneita merkityksiä jalkapallossa, joka perustuu kahden sukupuolen kilpailujärjestelmään. Se määrittelee väistämättä rakenteellisia järjestyksiä ja pelaajien asemia seurojen toiminnassa. Sukupuoli on sisäänkirjoitettu lajikulttuuriin tavoilla, jotka vaikuttavat päätöksentekoon ja toiminnan organisointiin[70]. Esimerkiksi naisten ja miesten palkkaerot kantavat mukanaan pitkää historiallista taakkaa lähtien muun muassa aikakausista, jolloin jalkapallon pelaaminen oli kielletty naisilta[71].

Jalkapallon nykyisessä järjestyksessä sukupuoli on merkittävä osa toimijuuden määrittelyä. Sukupuoleen liittyvät käsitykset muotoilevat arviointeja erilaisista mahdollisuuksista tulla tunnistetuksi arvokkaaksi ja arvostetuksi pelaajaksi. Sukupuoli läpileikkaa koko toimintaa, sillä pelaajien henkilökohtaiset positiot ovat suhteisia niitä määritteleviin asemiin ja käsityksiin sukupuolesta. Näiden taustalla vaikuttaa tyypillisesti sukupuolen ymmärtäminen biologisena ja/tai juridisena[72]. Tässä tutkimuksessa sukupuolta tarkastellaan ensisijaisesti sosiaalisena toimintana[73]. Tällöin sukupuoleen liittyvät käsitykset saattavat vaikuttaa tiedostamattomasti tai tiedostetusti esimerkiksi päätöksen-

[61] Belling, 2025.
[62] Forsyth ym., 2026.
[63] Oja ym., 2025; Pfister & Bandy, 2018.
[64] Laine, 2004; 2013.
[65] Connell, 2008; Messner, 2002.
[66] Markula & Pringle, 2006.
[67] Heikkinen, 2026; Kaivosaari, 2017; 2024.
[68] Markula, 2014.
[69] Young, 2005.
[70] Knoppers ym., 2021; Mikkonen, 2023.
[71] Archer & Prange, 2019.
[72] esim. Hawkesworth, 1997; Julkunen, 2010.
[73] Butler, 1993; 2004.

tekoon, resurssien jakamiseen tai toimintamahdollisuuksien takaamiseen[74].

Alla olevaan laatikkoon on koottu tiivistelmä naisiin kohdistuneista käsityksistä, odotuksista ja merkityksistä[75]. Nämä toimivat lähtökohtana sukupuolen tarkastelulle ja analyysille jalkapallon lajikulttuurisessa kokonaisuudessa tässä tutkimuksessa.

Naisten objektivointi

- aliarvioi suorituskykyä esimerkiksi fyysisen voiman osalta ja asettaa naiset heikompaan asemaan
- arvioi naisten ulkonäköä feminiinisten piirteiden, kuten naisellisen kauneuden ja hoikkuuden, kautta urheilusuoritusten sijaan
- kohdistaa huomion muihin elämän osa-alueisiin kuin urheiluun

Naisten subjektivointi

- liittää naisiin tietyntyyppisiä oletuksia, kuten empaattisuus, sosiaalisuus ja hoiva
- olettaa naisilla olevan tyypillisiä kiinnostuksen kohteita harrastusten, töiden ja elämänvaiheiden suhteen
- siirtää naisille vastuun onnistua useilla elämän osa-alueilla samanaikaisesti (urheilu, työ, perhe-elämä jne.)

[74] Le ym., 2026; Mikkonen, 2023; 2025.

[75] esim. Heikkinen, 2026; Julkunen, 2010; Kantola ym., 2020; Markula & Pringle, 2006; Pfister & Hartmann-Tews, 2005; Raudasoja & Ryba, 2024.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Tutkimuksen aineiston kerääminen

Tutkimusprosessi toteutettiin tieteellisiä ohjeita noudattaen[76]. Tutkimukseen osallistujat rekrytoitiin avoimella tutkimuskutsulla 25.5.–31.8.2026 välisenä aikana (Liite 1). Tutkimuskutsua levitettiin Kansallisen Liigan nettisivuilla ja sosiaalisessa mediassa, lähetettiin seuroihin sähköpostitse ja pyydettiin välittämään eteenpäin pelaajayhdistyksen kautta. Tutkimuksen tavoitteesta annettiin tietoa edellä mainituille tahoille myös puhelimitse. Vastuullinen tutkija jakoi tutkimuskutsua sosiaalisessa mediassa sekä tiedotti tutkimuksesta yksityisviesteillä ja sähköpostitse jalkapallon parissa toimiville henkilöille. Myös SUEK jakoi Kansallisen Liigan sosiaalisessa mediassa julkaistuja tutkimuskutsuja.

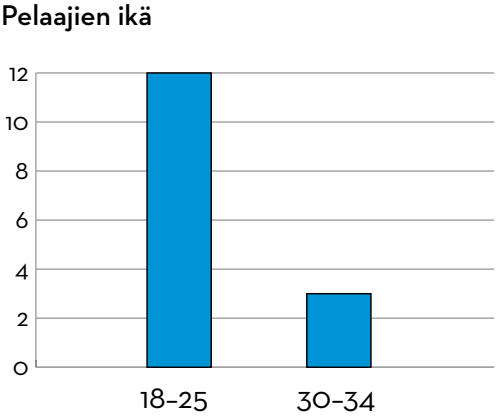
Yhteensä 17 henkilöä ilmoittautui haastatteluun (Liite 2). Heistä yksi ei täyttänyt osallistumiskriteereitä, ja yhteen ei saatu yhteyttä haastattelun järjestämiseksi. Tutkimukseen osallistuville lähetettiin etukäteen tutkimuksen tiedote (Liite 3) ja tietosuojaseloste tutustuttavaksi (Liite 4). Heillä oli mahdollisuus esittää etukäteen kysymyksiä tutkimuksesta ennen haastatteluja ja niiden aikana. Kirjallinen suostumus osallistua vapaaehtoisesti tutkimukseen ja lupa aineisto-otteiden käyttämiseen raportoinnissa kerättiin yhdessä taustatietojen kanssa Webropol-lomakkeella (Liite 5).

Tutkimushaastattelut toteutettiin etäyhteydellä 23.6.–3.9.2026 välisenä aikana. Niiden kesto vaihteli 53–100 minuutin välillä, joten haastatteluiden keskimääräinen kesto oli 66 minuuttia. Haastattelut olivat puolistrukturoituja[77]. Kysymysrunko perustui pohdintaan siitä, millainen ”täydellinen pelaajan päivä” olisi. Tähän liittyvät aihealueet muokkautuivat haastattelussa esiin nousseiden aiheiden perusteella. Etukäteen laaditut tutkimuskysymykset (Liite 6) esitettiin soveltaen niitä keskustelun luonteeseen sopiviksi.

Haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin. Suorat henkilötiedot poistettiin pysyvästi litteroinnin jälkeen. Aineisto anonymisoitiin yhdessä kerättyjen taustatietojen kanssa siten, että yksittäisiä henkilöitä ei voida tunnistaa raportoinnissa esille tulevasta aineistosta[78]. Siitä poistettiin muun muassa seurojen, paikkakuntien ja henkilöiden nimet anonymiteetin lisäämiseksi. Haastatelluille annettiin numeroidut tunnisteet, joilla tuettiin osallistujien anonymiteettiä. Tutkijan rooli haastettelijana pidettiin mukana aineisto-otteissa tehden näkyväksi haastattelujen keskustelunomaista luonnetta[79].

3.2 Tutkimukseen osallistuneet

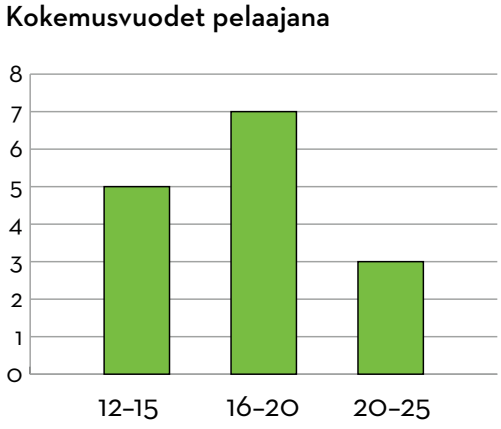
Tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden iät vaihtelevat 18 ja 34 vuoden välillä. Suurin osa, 12 henkilöä, on 18–25-vuotiaita ja loput kolme ovat 30–34-vuotiaita.

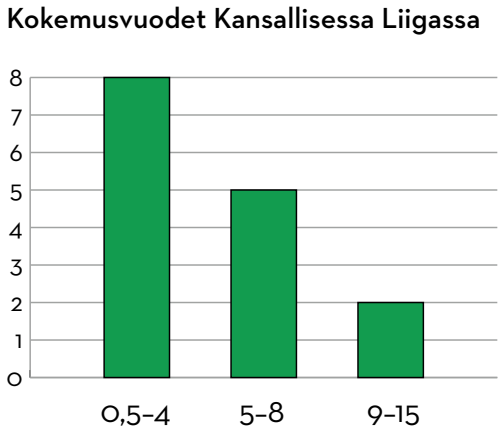
Kuvio 1. Tutkimukseen osallistuneiden ikäjakauma

Kaikki ovat pelanneet jalkapalloa vähintään 12 vuotta. Kaikki pelaamisen tasot ja ikäryhmät huomioiden viidellä on 12–15, seitsemällä 16–20 ja kolmella 20–25 vuotta kokemusta pelaamisesta. Pelikaudet Kansallisessa Liigassa vaihtelivat puolesta vuodesta viiteentoista vuoteen. Kahdeksalla on alle neljän vuoden, viidellä 5–8 vuoden ja kahdella 9–15 vuoden kokemus Kansallisessa Liigassa pelaamisesta. Osallistujista kahdeksan on eteläiseltä alueelta ja seitsemän itäiseltä, läntiseltä tai pohjoiselta alueelta.

[76] Ranta & Kuula-Luumi, 2017; Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2023.
[77] Tuomi & Sarajärvi, 2018.
[78] Kuula, 2006.
[79] Tuomi & Sarajärvi, 2018.

Kuvio 2. Haastatteluihin osallistuneiden kokemusvuodet pelaajana

Kuvio 3. Haastatteluihin osallistuneiden kokemusvuodet Kansallisessa Liigassa

3.3 Analyysiprosessi

Haastatteluaineiston analyysi alkoi videohaastattelujen automaattisen litteroinnin tarkistamisella ja anonymisoinnilla. Tässä vaiheessa tekstistä poistettiin paikkojen, seurojen ja ihmisten nimet sekä tiedot, joiden perusteella haastateltavat voisivat olla tunnistettavissa[80]. Jälkimmäisiä olivat muun muassa opiskelu- tai työpaikat sekä pelaajauran yksityiskohtaiset ja helposti tunnistettavat vaiheet. Näiden lukukertojen aikana aineistosta muodostui kokonaiskuva ja alustavia havaintoja sen sisällöstä[81]. Aineistoa luettiin läpi vuorotellen kappale tai lause kerrallaan, jotta lukukertojen avulla saataisiin ymmärrys aineistossa esiintyvistä asiakokonaisuuksista[82]. Tämän jälkeen aineistosta muodostettiin kokonaisuuksia, jotka toivat esiin haastatteluiden olennaisimman sisällön.

Tarkempi aineiston analyysi tehtiin teoriaohjaavalla menetelmällä[83]. Siinä sovellettiin alun perin psykologian tutkimusalalle kehitettyä ekologista systeemiteoriaa, joka tarjoaa keinoja tulkita yksilöiden kehitystä sosiaalisen toiminnan ja ympäristön näkökulmasta[84]. Teorian avulla on kehitetty viitekehys, jolla voi analysoida urheilun moniulotteisia rakenteita[85]. Tämä sosioekologiseksi malliksi nimetty kokonaisuus koostuu toisiinsa limittyvistä yksilöllisistä, sosiaalisista, organisatorisista ja yhteiskunnallisista osatekijöistä[86]. Viitekehystä on hyödynnetty urheilututkimuksissa selvittäessä valmentavien naisten kokemuksia urakehityksen haasteista, esteistä, mahdollisuuksista ja kehittämistarpeista[87]. Sen avulla on koottu yhteen naisten kokemuksia jalkapallon pelaamisesta[88].

Analyysiprosessissa edellä kuvattua teoriakehikkoa hyödynnettiin siten, että aineiston osia kirjattiin Excel-taulukkoon. Jokainen haastattelu pilkottiin osiin ja jaoteltiin nelitasoisen teoriakehikon mukaan yksilöllisiin, sosiaalisiin, organisaatiotason ja yhteiskunnallisiin osa-alueisiin. Analyysissä otettiin huomioon asiakokonaisuudet, joita haastateltavat toivat esiin. Valittu teoriakehys toimi ohjailevana mallina, jonka ohessa aineiston käsittelyssä huomioitiin haastattelujen sisältö pelaajien kertomien kokemusten valossa[89]. Tämä tarkoitti sisällön erittelyä ja syventymistä niihin asioihin, joista pelaajat kertoivat. Toisin sanoen teoriaohjaavaa analyysia ei käytetty pakottavana keinona,

[80] Kuula, 2006.
[81] Alasuutari, 2011.
[82] Eskola & Suoranta, 2000.
[83] Vilkka, 2025.
[84] Bronfenbrenner, 1979.
[85] LaVoi & Dutove, 2012.
[86] LaVoi, 2016.
[87] Burton & LaVoi, 2016; Hogan ym., 2021.
[88] Le, 2026.
[89] Tuomi & Sarajärvi, 2018.

vaan aineistoa analysoitiin avoimesti haastattelussa esiin nousseiden seikkojen kautta[90]. Siten analyysissä tarkasteltiin pelaajien urapolkujen vaiheita, toimijuudelle rakentuvia merkityksiä ja niiden risteyksiä.

Analyysiprosessin edetessä teoriakehikkoa laajennettiin aineiston analyysissä esiin nousseiden aiheiden ja eri tasojen osalta. Yksilölliseen tasoon kirjattiin pelaajien persoonallisia piirteitä, henkilökohtaisia mieltymyksiä, kiinnostuksen kohteita, arvoja sekä jalkapalloon liittyvää tietotaitoa. Se kokosi yhteen kiinnostuksen jalkapallon pelaamiseen ja mahdollisuuden rakentaa toimijuutta pelaajana. Kokonaisuutena yksilöllinen taso pitää sisällään asioita, jotka muotoilevat pelaajien arkea. Vaikka jotkut niistä liittyivät rakenteellisiin asioihin, ne kirjattiin yksilölliselle tasolle, koska niillä oli yhteys pelaajien toimijuuden rakentumiseen jalkapalloilijana.

Sosiaalinen taso jaoteltiin pelaajauraan vaikuttavien sosiaalisten osa-alueiden ja vuorovaikutussuhteiden osalta kahteen osaan. Ensimmäiseen sisällytettiin joukkueessa mukana olevat henkilöt eli joukkuekaverit sekä muut tukihenkilöt. Jälkimmäisiä ovat ystävyys- ja perhesuhteet joukkueen ulkopuolelta. Nämä kaikki vaikuttavat muun muassa siihen, millaista tukea ja kannustusta pelaajat saavat. Leen ja kumppaneiden (2026) mallia mukaillen sosiaaliseen tasoon sisällytettiin toisena osa-alueena valmennustiimi[91]. Analyysivaihe kokosi yhteen pelaajien ja valmentajien välisen kanssakäymisen, joka sisälsi moniulotteisia näkemyksiä pelaajien ja valmennustiimin yhteistoiminnasta.

Myös organisaatiotaso jaettiin analyysin aikana kahteen osaan. Ensimmäiseen kirjattiin seurojen toimintatapoja, kuten seurojen palkatun henkilöstön valintoja, arjen aikataulujen organisointia, laadukkaiden harjoitusolojen mahdollistamista, taloudellisen vakauden parantamista sekä markkinointia. Seuraorganisaatioiden henkilöstön lisäksi tähän tasoon kirjattiin huomiot suhteista muiden seuratoimijoiden ja joukkueiden kanssa. Toiseen osaan jaoteltiin rakenteelliset toiminnat Palloliiton ja Kansallisen Liigan toiminnassa. Palloliiton toiminnasta ei oikeastaan tullut merkintöjä, sillä esimerkiksi päätöksenteon tai toimintaohjeiden merkitys pelaajan arjessa ei saanut juurikaan huomiota. Toisin sanoen Palloliittoa koskeva analyysi tuotti tietoa siitä, ettei pelaajilla ole laajaa ymmärrystä liiton toimintatavoista. Myös Kansallisen Liigan toimintaan liittyviä huomioita oli verrattain vähän. Niihin lukeutuivat peleihin liittyvät järjestelyt, sisäinen ja ulkoinen viestintä sekä pelaajien urakehityksen turvaaminen ja sen jatkuva kehittäminen.

Yhteiskunnalliseen tasoon kirjattiin pelaajien kokemuksia ihmisten asenteista ja kohtaamisista. Lisäksi tälle tasolle luokiteltiin kuuluviksi yleinen sosiaalinen media, televisiolähetykset ja muut viestintäkanavat. Nämä sisälsivät arvioita siitä, millaisena naisten pelaama jalkapallo nähdään laajemmin yhteiskunnassa.

Analyysin viimeisessä vaiheessa aineistosta tuotetuista merkityksistä koottiin laajempia kokonaisuuksia, joista muodostui viisi empiiristä eli aineistoa käsittelevää alalukua. Alla olevaan laatikkoon on tiivistetty analyysin eri osa-alueet. Niiden analyyttisestä jaottelusta huolimatta monet eri osa-alueet limittyivät toisiinsa.

Tiivistelmä analyysikehikkoon koostetuista aineiston osista:

Yksilöllinen: pelaajan omaan arkeen liittyvät osa-alueet ja henkilökohtainen elämä

Sosiaalinen: joukkueen sosiaalinen toiminta, valmennustiimi sekä muut ihmissuhteet ja tukiverkostot

Organisaatio: seuraorganisaatioiden ihmisten toiminta sekä Kansallisen Liigan ja Palloliiton toiminta

Yhteiskunta: yleinen ilmapiiri ja arvostus sekä eri kanavissa toteutettu viestintä

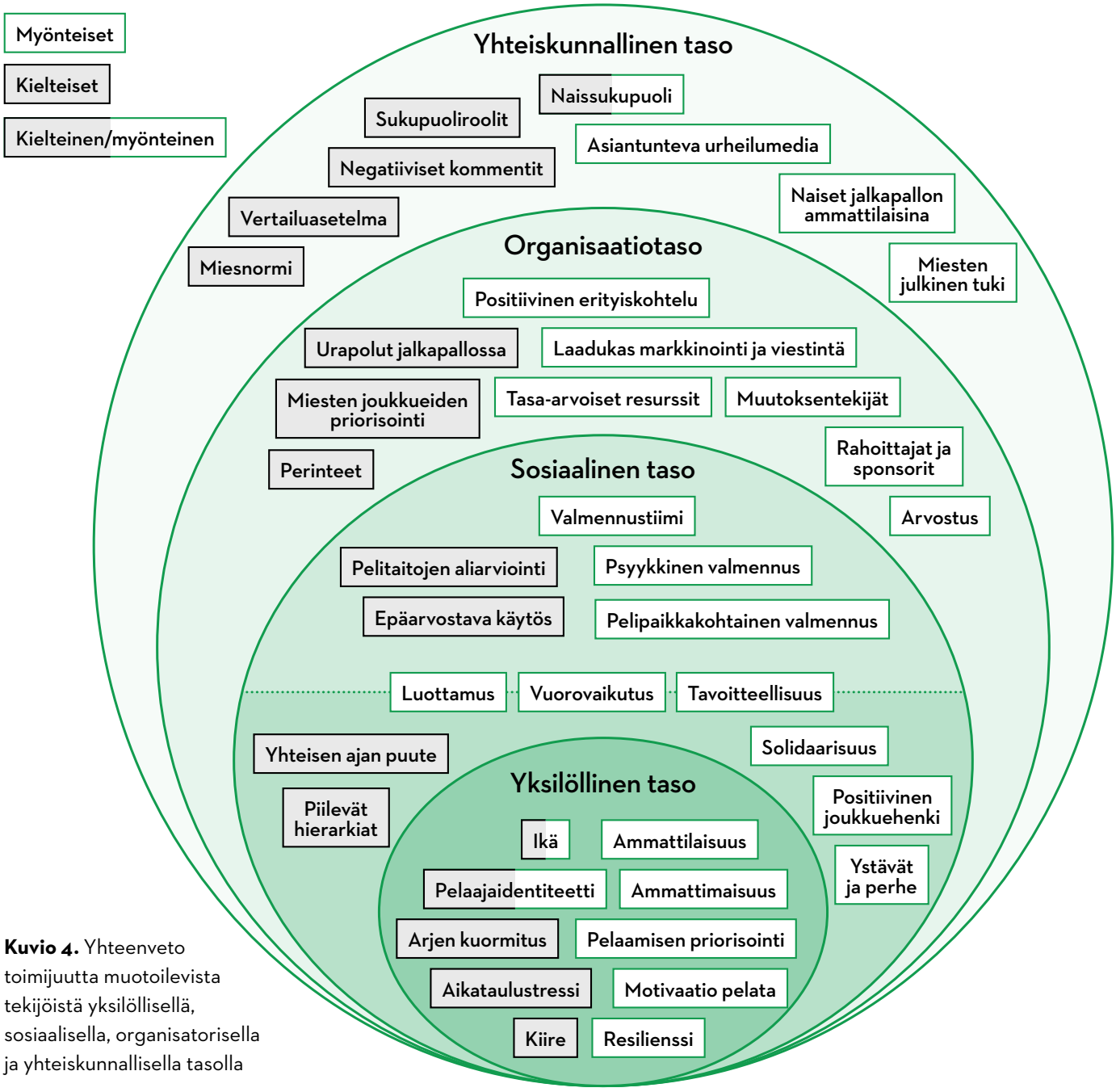
[90] Tuomi & Sarajärvi, 2018.

[91] Le ym., 2026.

4 PELAAJAKEHITYKSEN JA ARJEN RAKENTUMISEN ELEMENTIT

Tämä luku kokoaa yhteenvedon analyysistä, ja sen eri osa-alueita käydään läpi seuraavissa alaluvuissa. Laadullisen tutkimusperinteen mukaisesti aineistoanalyysin tuotoksissa ei keskitytä lukumäärällisiin arviointeihin. Tavoitteena ei ole tuoda esille, kuinka monella haastatelluista on ollut myönteisiä tai kielteisiä kokemuksia pelaamisesta. Sen sijaan eri osa-alueiden esittely kokoaa yhteen eri tavoin rakentuvia pelaamista tukevia ja heikentäviä elementtejä. Lähtökohtana on tilanne, jossa seurojen ja joukkueiden sekä pelaajien välillä on suuria eroja esimerkiksi rahallisten resurssien määrässä. Lisäksi pelaajien kokemuksiin vaikuttavat monet urakehityksen vaiheet erilaisissa toimintakulttuureissa.

Kuvioon 4 on koottu esteitä, hidasteita ja kielteisiä asioita sekä näiden rinnalla myönteisiksi, miellyttäviksi ja toimiviksi arvioituja osa-alueita. Nämä ovat yhdenlainen kokoelma jokaisen yksilöllisiä kokemuksia ja niiden ainutlaatuisuutta. Tämän vuoksi tässä luvussa esi-

Kuvio 4. Yhteenveto toimijuutta muotoilevista tekijöistä yksilöllisellä, sosiaalisella, organisatorisella ja yhteiskunnallisella tasolla

telty analyysin tuotos sisältää toisiinsa risteäviä näkemyksiä ja moniulotteisia tulkintoja pelaajien arjesta. Kirjoittamisen tyyli avaa mahdollisuuksia tarkastella myös lajikulttuurisia tottumuksia, joita ei välttämättä arjessa pysähdytä tarkastelemaan.

Kokonaisuudessaan tämä luku tuo yhteen pelaajien arkea sellaisena kuin he ovat siitä haastatteluissa kertoneet. Yksilöllisten, sosiaalisten ja rakenteellisten tekijöiden merkitykset esitetään pelaajien näkökulmasta. Haastatteluista poimitut otteet tuovat esille pelaajien näkemyksiä, ja muilta osin teksti on tutkijan tulkintaa siitä, millaisena pelaajien arki näyttäytyy.

Ensimmäisessä alaluvussa tuodaan esille pelaajien näkemyksiä siitä, millainen heille olisi "täydellinen pelaajan päivä." Mieluisien jalkapallon pelaamiseen liittyvien osa-alueiden lisäksi tuodaan esille, mitkä asiat estävät ideaalisen päivän toteutumista. Nämä kokoavat yhteen osa-alueita, joita pelaajakehityksen ja pelaajaidentiteetin rakentumiseen sisältyy.

Toisessa alaluvussa keskitytään joukkuekavereiden merkitykseen ystävinä, tukijoina ja eri elämänvaiheissa mukana kulkevina pelikavereina. Sosiaalisia suhteita tarkastellaan tässäkin osana toiveiden mukaista päivää – mikä toteutuu suurelta osin positiivisena, kannustavana ja avoimena joukkuehenkenä.

Kolmas alaluku jatkaa sosiaalista toimintaa ottamalla mukaan valmentajat ja valmennuskulttuurit. Valmentajien toimintaa tarkastellaan sekä yksittäisten pelaajien että koko joukkueen näkökulmasta. Yhteistoiminnan ja vuorovaikutuksen merkitystä esitellään suhteessa pelaajakehitykseen sekä positiivisessa että negatiivisessa valossa.

Neljäs alaluku keskittyy ensisijaisesti seuraorganisaatioon ja sen palkatun henkilökunnan toimintaan. Se tuo näkyväksi toimintatapoja ja joukkueiden välisiä arvojärjestyksiä.

Viides alaluku piirtää kuvan laajemmasta yhteiskunnallisesta keskustelusta naisten pelaaman jalkapallon osalta. Siinä kootaan yhteen hitaasti muuttuvia asenteita, joihin voi kuitenkin vaikuttaa naisten urheilun arvostamista korostavilla teoilla.

4.1 Pelaamisen priorisoinnin muotoilema arki

Haastattelija: *Mikä olisi sulle täydellinen pelaajan päivä?*

Pelaaja 8: *Meillä on lähtökohtaisesti kaikki suunniteltu kyllä suhteellisen hyvin. [...] Tai päällisin puolin kaikki vaikuttaa, jos jollekin kertoo, että kaikki on tosi hyvin. Sitten totta kai siellä sitten on, etenkin kun itse tuossa pelaajana jo aika vanha oon ja jotenkin ehkä myös aika kriittinen asioissa. Niin aina näen, että mitä voisi tehdä paremmin tai mitkä asiat niin kuin tyssää. [...] Mutta meillä on päällisin puolin kyllä kaikki tosi hyvin eli unelmien päivä on oikeastaan aika lailla semmoinen mikä meillä on.*

Näkemykset täydellisestä pelaajan päivästä pohjaavat kiinnostukseen kehittää pallollisia taitoja ja hallita pelitilanteita. Unelmatilanteessa henkilökohtainen sitoutuminen pelaajana kehittymiseen olisi yhteneväinen sellaisten toimintatapojen kanssa, jotka mahdollistaisivat keskittymisen harjoitteluun:

> **Haastattelija:** *Mikä olisi sulle täydellinen pelaajan päivä?*
>
> **Pelaaja 7:** *[...] Onko sitten kyseessä iltatreeni tai ei, niin silleen riippuen siitä kuormituksesta kanssa, mutta silleen, että se koko päivä olisi pyhitetty sille, että mä teen itsestäni paremman pelaajan päivittäin.*

Täydellinen pelaajan päivä pohjautuu ennen kaikkea motivaatioon pelata ja mahdollisuuteen kehittyä pelaajana. Sitä kehystävät pelaamisesta saatava hyvän olon tunne sekä monipuoliset pallolliseen taitavuuteen liittyvät onnistumiset. Se pohjautuu taidollisten ja fyysisten osa-alueiden yhdistelmään, joka on sidoksissa jalkapallon lajikulttuurisiin merkityksiin. Viehtymystä siivittävät erilaisissa joukkueissa mahdollistuvat oppimistilanteet sekä monipuoliset fyysiset elementit. Jalkapalloon ei oikeastaan suhtauduta suurella palolla, vaan laji vie mennessään. Pelaamisesta nauttiminen on osa lajikulttuurissa toistettavaa toimintaa, jonka vetovoimaa ei pysty täysin selittämään ulkopuolisille:

pelin viehättävyys on jotain sellaista, mitä on hankala pukea sanoiksi.

Pelaajakehitykseen täysillä panostaminen ja pelaamisen priorisointi muotoilevat käsitystä omasta identiteetistä pelaajana. Voimakas pelaajaidentiteetti kietoutuu yhteen voimavaraksi ja tuo arkeen lisää energiaa. Pelaajaidentiteetti kiinnittyy pelaamisen henkilökohtaisiin merkityksiin ja sen saamaan painoarvoon eri elämäntilanteisiin liittyvissä valinnoissa:

> **Haastattelija:** *Onko sulle tärkeä jotenkin, että olisi semmoinen niin sanottu futisidentiteetti ja tää tämmöinen ulkopuolinen? Koetko sä, että haluat, että ne on jotenkin erilaisia tai erotettuja?*
>
> **Pelaaja 10:** *Ehkä mä oon nykyään, kun on ollut vähän aikaa, ettei ole pelannut, niin on tottakai yrittänyt irrottaa sitä. Mutta kyllä mä huomaan, että se on vieläkin silleen tosi iso osa identiteettiä, että just jos vaikka mennään pari vuotta taaksepäin, niin mä koen, että ei ole ollut mitään muuta kuin se yksi identiteetti. Ei ole ollut mitenkään erillisiä identiteettejä siinä välillä. Että sinänsä se on ehkä semmoinen, että toki se on hyvä asia silloin, kun sä pelaat sitä futista. Mut sitten kun just jos vaikka joutuu lopettamaan tai tulee joku loukki, niin sitten se kyllä saattaa käydä aika raskaaksi.*

Erilaisten identiteettien välistä suhdetta ei välttämättä mietitä tuloksellisten ja hyvin kulkevien pelivuosien aikana. Tarve erottaa “pelaajaminä” erilliseksi osa-alueeksi jää vähemmälle huomiolle silloin, kun pelaaminen saa ensisijaisen aseman elämänvaiheessa. Sen sijaan pelaajaidentiteetin muotoilema arki muuntuu tiedostetummaksi muutostilanteissa. Pelaamisen keskeinen ja hallitseva asema henkilökohtaisina valintoina tulee näkyväksi silloin, kun se keskeytyy tai päättyy.

Motivaatio ammattimaiseen harjoittelemiseen on sidoksissa omien unelmien tavoitteluun ja potentiaalin saavuttamiseen. Yksilölliset valinnat luovat perustan pelaajakehitykselle nykyisessä toimintajärjestyksessä, jossa suurin osa pelaajista tekee aikataulullisia järjestelyjä pelaamisen ehdoilla. Tämän vuoksi arki on monelle kiireistä ja aikataulujen hallinta stressaavaa, kun muita elämän osa-alueita sovitellaan harjoitusten ympärille. Sen lisäksi, että aikataulujen sovitteleminen on itsessään kuormitusta lisäävä tekijä, harjoitusten ajankohdat pahimmillaan hankaloittavat työpaikan saamista tai estävät tekemästä sellaista työtä, jossa viihtyisi:

> **Haastattelija:** *Mutta miten jos nyt vielä miettii nyt sitä, että nimenomaan tässä nykyisessä toiminnassa, olet jo sanonut sen kiireen ja aikataulun, niin miten sä ajattelet nyt näitä, että mitkä tällä hetkellä on just nyt semmoisia, mitkä eniten haittaa sun pelaajakehitystä tai uraa?*
>
> **Pelaaja 3:** *No ehkä se työ, koska itse mä ajattelen, että jalkapallo on mun ykkönen. Koko muu elämä, tavallaan kaikki muut työt perustuu siihen, että mun pitää keretä treeneihin. Että kyllä se nyt haittaa, että sä oot vaikka aamulla herännyt tosi aikaisin töihin ja sitten sä tulet kiireessä treeneihin. Verrattuna silleen, että sä olisit voinut vaan rauhassa aloittaa aamun ja sitten sä tulet treeneihin, niin se on iso asia. Jos ei vaikka saisikaan töitä, niin ehkä sekin. Koska oli just silleen, että mä olin vuoden töissä. Mutta sitten kun noi treenit nyt keväästä muuttui tolleen, niin nekin, mitkä mulla oli aikaisemmin siis ollut tosi hyvät työvuorot, niin nekin piti muuttaa. Sitten tuli hirveä stressi, että pystynkö mä edes tehdä ollenkaan tunteja. Sitten piti myös miettiä, että mitä mä sitten teen kesällä töitä. Tällainen turha stressi tavallaan, vaikka toi on siis tärkeä, koska pitää pystyä elää.*

Arki koostuu aikataulustressistä, jossa harjoitusajat muodostavat raamit muiden palkkatöiden tekemiseen. Sen lisäksi, että pelaajat tavoittelevat miellyttäviä työpaikkoja, he etsivät työnantajia, jotka joustavat työvuorosuunnittelussa ja tarjoavat osa-aikatyötä. Valinta priorisoida jalkapallon pelaaminen ja osallistuminen harjoituksiin ylläpitää tilannetta, jossa jokainen etsii itse ratkaisuja aikataulujen hallintaan. Pelaaja 11 tiivistää nykytilanteen haasteellisuuden ja arjen kuormittavuuden olevan osa rakenteisiin sidottuja toimintatapoja, joihin on sopeuduttava, jos haluaa pelata: ”Just kun joutuu käymään töissä ja sitten on harjoitukset ja sitten on palaverit, niin se on isolla aikavälillä tosi kuormittavaa. Mutta niinku oon sanonut, niin sitä se vaan on, ja sitten se on vaan valintakysymys, että teetkö vai et.”

Haasteiden määrä kasvaa entisestään, jos pelaamisen ja muun palkkatyön lisäksi opiskelee. Vaikka osa mieltää tiukasti rytmitetyn päivän tuovan järjestystä ja edistävän säntillisyyttä, useimmiten ajanhallinta vie energiaa pois urheilullisen kehityksen optimoinnista. Eri vaatekertojen, opiskelutarvikkeiden, pelivarusteiden ja eväiden raahaaminen vaatii minuuttiaikataulujen hallintaa. Arjen eri osa-alueiden yhteensovittaminen ja niihin liittyvä kiire ovat jatkuvia huolenaiheita, sillä ne eivät tue pelaajien nousujohteista kehi-

tystä parhaalla mahdollisella tavalla. Tiukan aikataulun vuoksi lämmin ateria saattaa vaihtua eväisiin ja niidenkin syömiseen ei välttämättä löydy erillistä hetkeä:

> **Haastattelija:** *Miten sä koet, että tuollainen (ettei tarvitsisi käydä päivätöissä) tukisi sitä sun kehittymistä pelaajana kaikista parhaiten?*
>
> **Pelaaja 6:** *No kyllähän se, tietää tälleen kun on tätä tehnyt pitkään, niin se on ihan valtava ero kuitenkin olla treeneissä aina silleen levänneenä ja tulla sinne silleen, että sä voit tulla rauhassa versus sinne tulee aina vauhdilla jostain. [...] Niin se, että milloin on ehtinyt vaikka syödä. Tai pystyykö syödä autossa tai jos tulee pyörällä, niin siinä ei voi syödä. Niin sitten tavallaan kaikki se ravinnon tankkaaminen on huomattavasti paljon haastavampaa. Ja sitten toki se, että miten syö ei nyt välttämättä niihin yksittäisiin treeneihin vaikuta, mut sitten siihen palautumiseen ja kuinka nopeaan palautuu, niin kyllä mä uskon, että sillä on iso vaikutus.*

Arjen hallinnassa ei ole ainoastaan kyse kujanjuoksusta tiukalle vedettyjen aikataulujen suhteen, vaan myös huoli suorituskyvyn heikkenemisestä. Harjoituksista huonosti palautuminen on pitkällä aikavälillä henkilökohtaisesti huolta aiheuttava asia, jolla on olettavasti myös seurannaisvaikutuksia pelilliseen tasoon. Se heikentää urheilijana kehittymisen peruslähtökohtia.

Vaikka pelaajilla on käsitys ideaalista urheilullista kehitystä tukevasta toiminnasta, tilanteen pysyminen samankaltaisena on vahvistanut käsityksiä hankalasti muutettavissa olevista rakenteista. Pelaamisesta nauttiminen punoutuu vallitseviin olosuhteisiin, joissa joukkuekohtaisesti pohditaan mahdollisimman parhaita ratkaisuja siitä, keiden pelaajien optimaalista päivärytmiä tuetaan ja keiden vastuulle jää huolehtia muiden menojen järjestämisestä harjoitusaikataulujen ympärille. Pelaajat osoittavat resilienssiä eli selviytymis- ja sopeutumiskykyä tilanteessa, jossa urheilu-ura edellyttää jatkuvaa tasapainoilua jalkapallon ja sen ulkopuolisten elämän osa-alueiden välillä:

> **Haastattelija:** *Millainen olisi täydellinen pelaajan päivä nykyisessä Kansallisessa Liigassa?*
>
> **Pelaaja 4:** *[...] Silleen jos mä mietin urheilullisesti ja kilpailullisesti, niin sitten ehdottomasti niin, että ei tarvitsisi miettiä edes sitä jalkapallon ulkopuolista, että täytyy olla aikaa tehdä koulua tai töitä. [...] Kyllähän unelmatilanteessa se olisi niin, että ei tarvitsisi miettiä muita palasia, jonka ympärille sitä arkea rakentaa. Mutta valitettavasti Suomessa se ehkä on vielä noin, että täytyy miettiä sitä ihannetilannetta niin, että mihin saa rakennettua sitten muut asiat.*

Kaiken palkkatulonsa jalkapallosta saavien henkilöiden vähäinen määrä ohjaa pohtimaan erilaisia ratkaisuehdotuksia olemassa olevien tai todennäköisten vaihtoehtojen raameissa. Henkilökohtainen into, kiinnostus ja halu pelaajakehitykseen törmäävät jäykkiin rakenteisiin, joissa muutokset kohti ammattilaissopimuksia tapahtuvat joko hitaasti tai eivät ollenkaan. Pelaajien jaksaminen ja hyvinvointi jäävät tässä kokonaisuudessa jokaisen henkilökohtaiseksi vastuuksi ja sulautuvat osaksi suurempaa kokonaisuutta, jossa kaikille sopivia harjoitusaikoja on lähes mahdoton löytää. Sopeutuminen nykyiseen tilanteeseen ohittaa samalla ajatukset radikaaleista vastarinnan muodoista.

Lisäksi eri ikävaiheiden tuomat muutokset opiskelun, asuinpaikan, asumisjärjestelyjen ja toimeentulon suhteen jäävät laajemmassa mittakaavassa omaa elämää koskeviksi valinnoiksi. Erilaiset elämänvaiheet ja muutokset aiheuttavat huolta omasta hyvinvoinnista. Peliuran jatkaminen on vaakalaudalla pohtiessa kykyä jatkaa kuormittavaa tilannetta, jossa rahallisen korvauksen puute heikentää hyvinvointia ja vaikeuttaa arjesta selviämistä:

> **Haastattelija:** *Tän tutkimuksen tarkoitus oli se, että nyt teille pelaajille annetaan mahdollisuuksia siihen, että te saatte kertoa pelaamiseen liittyvistä haasteista ja kehityskohteista. Tuleeko sulle nyt tähän tavoitteeseen liittyen jotain, mitä sä haluat lisätä?*
>
> **Pelaaja 15:** *Tavallaan ehkä semmoinen, että tohon pelaajien arjen helpottamiseen ja just silleen hyvinvoinnin helpottamiseen voisi, että siitä saisi palkkaa ja että ei välttämättä tarvitsisi käydä siellä töissä. Ja saisi vaikka sen yhden vapaapäivän viikkoon. Tuommoinen auttaisi, mut sitten taas palataan siihen, että jostain sitä rahaakin pitää saada. Ja en tiedä oikein, että mikä siihenkään on ihan ratkaisu. Just kun silleen mulla on kavereita muissa seuroissa ja keille vaikka maksetaan kuitenkin jonkin verran tuosta pelaamisesta, tai ei nyt siis mitään isoja summia tietenkään oikeasti, mutta silleen kuitenkin jotain. Niin musta tuntuu, että sitten se heti helpottaa siihen pelaamiseen, panostamiseen ja sen etusijalle laittamiseen ja näin. Toi nyt olisi semmoinen aika ilmiselvä, mutta semmoinen, että tosi paljon auttaisi.*

Ammattilaissopimus edistäisi hyvinvointia erityi-

sesti silloin, kun pelaajat huolehtivat yksin oman elintasonsa turvaamisesta. Palkkatuloja kohti pyrkiessä arjen hallintaa helpottavat yhteistyösopimusten kautta saadut ilmaiset tai edullisemmat tuotteet ja palvelut, jotka vähentävät itse maksettavia elinkustannuksia. Ideaalitilanteessa ruokailut kustannetaan seuran piikkiin, mikä takaa paitsi monipuolisen ravinnon myös vähentää henkilökohtaista kauppalaskua. Lisäksi pelivarusteiden ja -vaatteiden sisältyminen pelaajasopimukseen on osa tätä taloudellista kokonaisuutta. Henkilökohtaiseen taloudelliseen tilanteeseen kohdennetut yksittäisetkin asiat edistävät arjessa pärjäämistä. Ne olisivat merkittäviä tukitoimia ja kehityssuuntia pelaajien hyvinvoinnin tukemiseksi.

4.2 Joukkueessa rakentuvat sosiaaliset suhteet

Haastattelija: *Millainen suhde sulla on muihin pelaajiin?*

Pelaaja 2: *Mulla on hyviä ystäviä joukkueessa, jotka ovat iso syy siihen, miksi tekee tätä. Jaksatko jatkaa ja ilmestytkö paikalle joka päivä. Se, että saavuttaa jotain, on siis tavallaan se yhteys. Ja joukkue on iso osa sitä, miksi harrastaa jalkapalloa ja joukkuelajeja, joten sillä on todella tärkeä vaikutus.*

Sosiaalisen kanssakäymisen lähtökohtia muotoilevat läheiset suhteet joukkuekavereiden kanssa. Pelaamisen henkilökohtaisia merkityksiä on vaivatonta jakaa sellaisten ihmisten kanssa, joilla on samanlainen suhtautuminen jalkapalloon. Kiinnostus ja kiintymys luovat tunnetta yhteenkuuluvuudesta ja edesauttavat pitkäkestoisten ystävyyssuhteiden vaalimista. Samanlainen aikataulu ja päivärytmi edistävät yhteisen ajan löytymistä myös jalkapalloon liittyvän tekemisen ulkopuolella. Vapaa-ajan vietossa saatetaan puhua joukkueen asioista, mutta ennen kaikkea se on rentoa yhdessäoloa suurin piirtein samanikäisten ystävien kanssa. Parhaimmillaan ystävyyssuhteet kantavat, vaikka seurat vaihtuisivat, kuten Pelaaja 15 kertoo: ”Niin ne on nyt kuitenkin pysynyt kavereina, tosi läheisinä. Mutta on myös meidän ihan tän hetkisestä joukkueesta paljon tyyppejä, kenen kaa tykkään hengata ja näin, että vähän molempia.”

Joukkuelajiin sisäänkirjoitettu sosiaalinen kanssakäyminen tukee sitoutumista asetettuihin tavoitteisiin. Vuorovaikutus muiden joukkuepelaajien kanssa on yhdistelmä pelitapahtumia, niitä edeltäviä harjoituksia ja yhteisymmärrystä yhteiseen hiileen puhaltamisesta. Hyvät suhteet joukkuekavereiden kanssa edistävät teknis-taktisten asioiden harjoittelua ja yhteistä ideointia. Pelaajien keskinäinen toiminta on olennainen osa joukkueen pelitilanteiden hallintaa ja joukkueena toimimista. Näin ollen positiivinen joukkuehenki, yhteenkuuluvuuden tunne ja pelaajien viihtyvyys ovat tärkeitä tekijöitä, jotka vaikuttavat pelaamiseen. Näiden punoutuminen yhteen korostaa luottamuksen ja yhteenkuuluvuuden tunteen vahvistamisen tärkeyttä:

> **Haastattelija:** *Onko sulla hyviä kokemuksia siitä, että mitä tehdään sen joukkueen tämmöisen yleisen ilmapiirin eteen hyvin?*
>
> **Pelaaja 7:** *Pelkästään sekin, että pukkarissa ehtii hengaa vähän ja heittää läppää. Ja siinäkin, jos olisi aikaa vetää niitä aktivointeja tyyliin salilla yhdessä, niin sekin jotenkin lisäisi sitä yhteishenkeä. Kun salilla kuitenkin ollaan paljon tiiviimmin, tehdään niitä samoja juttuja kaikki. Niin sitten siellä on just settien välissä, tai kun yksi tekee, niin pystyy keskustella toisen kanssa, joka kanssa odottaa omaa vuoroaan. Että just semmoinen, että vaan sosialisoidutaan joukkueessa. Että tottakai jotku joukkueillat tai päivätkin auttaa, mut kyllähän se on se mitä tehdään päivittäin, mikä sitten vaikuttaa eniten. Että jos sä hengaat, sä tulet hallille ajoissa, niin kyllähän sitten sä näet ne samat tyypit ja sitten juttelette, että ”No miten sun päivä?” Niin kyllähän se starttaa sitten siitä jo jotain, mikä sitten jatkaa koko kauden läpi.*

Ajan viettäminen yhdessä muiden kanssa on oleellinen osa positiivisen joukkuehengen syntymistä, sillä se vahvistaa pelaajien keskinäisiä suhteita ja syventää henkilökohtaista tutustumista. Vaikka illanvietot ja joukkueen erilliset tapahtumat ovat oleellinen osa sosiaalisten suhteiden vahvistamista, ne eivät ylitä jokapäiväisten kohtaamisten tärkeyttä. Erikseen järjestettävät illanvietot ovat tärkeä osa joukkueen toimintaa, ja niiden merkitys korostuu erityisesti uusiin pelaajiin tutustuttaessa.

Kiireetön ilmapiiri on vastakohta tilanteille, joissa pelaajat tulevat viime tipassa harjoituksiin ja lähte-

vät niiden päättymisen jälkeen nopeasti pois. Kiireiset tilanteet ovat valitettavasti jokapäiväisiä niiden pelaajien osalta, jotka tulevat suoraan päivätöistä harjoituksiin ja lähtevät niistä välittömästi kotiin syömään ja lepäämään. Koska kuormituksen ja palautumisen välinen suhde on koko ajan hankalasti hallittavissa, niiden edistämiseksi on tehtävä henkilökohtaisia valintoja yhteisen ajanvieton ohitse. Vuorokaudessa ja varsinkin päivässä olevien tuntien rajallinen määrä ohjaa puntaroimaan ajankäytön kokonaisuutta.

Joukkueen yhteistoimintaa rakennetaan näin ollen tilanteessa, jossa kaikilla ei ole samanlaisia mahdollisuuksia viettää aikaa yhdessä. Erilaiset ajankäytön resurssit kuitenkin häivytetään, kun joukkue kokoontuu harjoituksiin. Koko joukkue on yhtenäinen yksikkö, joka kantaa vastuuta yhteisten pelisääntöjen ja arvojen mukaisesta toiminnasta. Joukkuekavereiden kanssa käytettävissä oleva aika käytetään mahdollisimman tehokkaasti, ja jokainen kantaa vastuuta yhteishengen luomisesta:

> **Haastattelija:** *Onko esimerkiksi sun mielestä kapteenistolla millainen rooli, mitä sä odotat kapteenistolta tällaisessa yhteishengen luomisessa?*
>
> **Pelaaja 8:** *No mä ajattelen, että jokaisella pitää olla jonkinlainen rooli joukkueessa. Ja ei silleen, että se rooli tarvitsisi olla mikään kummoinen. [...] Että jos pitää jotain tehdä yhdessä jotain vähän epämiellyttävääkin asiaa, niin kaikki, ei ole väliä onko se kapteeni vai nuori pelaaja vai vanha pelaaja vai avauksen pelaaja vai ei-avauksen pelaaja, että kaikkien pitäisi lähtökohtaisesti hoitaa se oma osuus. Ja onko sitten kapteenistolla suurempi tuommosessa, niin ei ehkä periaatteessa. Kapteenin rooli liittyy eniten semmoiseen joukkueen imagoon. Semmoinen joukkueen ulkoinen vastuunkantaja kanssa.*

Mahdolliset haasteet henkilökemioiden yhteensovittamisessa ja etäisemmät suhteet joidenkin joukkuekavereiden kanssa jäävät vähemmälle huomiolle. Niin kauan kuin erilaisten persoonien kohtaamiset eivät vaikuta joukkueen toimintaan, ne sulautuvat osaksi eri tavoin muodostuvia ystävyyssuhteita. Läheisten ystävien tuki niin joukkueen toiminnassa kuin sen ulkopuolellakin jättää pinnan alla olevat konfliktitilanteet vähemmälle huomiolle. Kapteenistolla voi olla paikoitellen hieman suurempi vastuu vuorovaikutustilanteiden edistämisestä ja sovittelevasta roolista mahdollisissa epäselvissä tilanteissa. Heidän vastuunsa joukkueen keulakuvana olemisesta kutoo yhteen yhdessä tekemisen ja joukkueen puolesta puhumisen.

Pelaajilla on tukiverkosto myös jalkapallon ulkopuolella. Ystävien ja perheen kanssa vietetty aika sekä keskustelunaiheet vaihtelevat pelitapahtumien mukaan. Jos pelissä kulkee hyvin ja joukkuehenki kukoistaa, aikataulujen ulkopuolelle jäävää aikaa voi esimerkiksi viettää perheen parissa keskustellen jalkapallon ulkopuolisista asioista. Vastaavasti jos pelaamisessa on haasteellisia vaiheita, menee aikaa niiden puimiseen läheisten kanssa. Pelaaja 1:lle mieluisin tilanne olisi sellainen, jossa pelaamiseen liittyvät asiat voisi jättää harjoituksiin ja keskittyä muihin asioihin niiden ulkopuolella. Hän selventää tilannetta näin: “Sun ei tarvii vuodattaa sitä mitä treeneissä on tapahtunut tai mitään. Vaan sitten sitä vuorovaikutusta sen perheen kanssa, esimerkiksi voi keskittyä just että mitä heille kuuluu, mitä mulle kuuluu silleen muutenkin. Eikä tarvitse liittää sitä siihen jalkapalloon tietyllä tapaa.”

Pelaamisen sosiaaliset ulottuvuudet risteävät lisäksi eri elämäntilanteiden kanssa. Tukiverkossa tapahtuu muutoksia esimerkiksi muuttaessa pois lapsuudenkodista tai toiselle paikkakunnalle. Nämä vaikuttavat lisäksi yleisesti elämänhallintaan ja mahdollisuuksiin panostaa pelaajakehitykseen täysimääräisesti. Huolimatta siitä, että nykyisellään hyvinvoinnista huolehtiminen jää pääosin yksilön vastuulle, siihen voisi kiinnittää enemmän huomiota, kuten Pelaaja 4 miettii: ”Koska se jalkapallon ammattilaisuus tai pelaaminen painottuu kuitenkin aika nuoreen ikään, niin sitten se on aika kriittinen vaihe myös tavallaan, että minkälaiset ne tuki-ihmiset on siellä joukkueessa.”

4.3 Valmennuksen ja joukkueen välinen toiminta

Valmennukseen ollaan lähtökohtaisesti tyytyväisiä silloin, kun se on suunnitelmallista, hyvin organisoitua ja valmennustiimiin kuuluu useita eri henkilöitä. Tällöin valmentajia on niin useita, että valmennusvastuuta on mahdollista jakaa pelipaikkojen mukaan. Puolustajat, hyökkääjät, keskikenttäpelaajat ja maalivahdit saavat kaikki pelillisiä tilanteita huomioivaa valmennusta. Pelipaikkakohtainen valmentaminen tukee pelaajakehitystä erityisesti tilanteissa, joissa valmentajien ja pelaajien välillä on vuorovaikutuksellinen suhde sekä mahdollisuus keskustella pelaamisen osa-alueista:

> **Haastattelija:** *Onko se just niin, että jokainen valmentaja tuo sitä omaa erityisosaamisaluettaan,*

joka nimenomaan tukee sun potentiaalista kehitystä kaikista eniten tämmöisessä tiimimäisessä toiminnassa?

Pelaaja 5: *[...] Meillä ainakin on pelipaikkakohtaisesti ja se on tavallaan kiva, koska siitä pystyy samalla valmentamaan sitä osajoukkuetta. Ja mä itse ainakin kokenut tosi hyväksi sen, että omalta valmentajalta voi aina treenien aikana kysyy siihen omaan pelipaikkaan liittyvästä pelaamisesta ja ne klipit tulee myös sitten niihin pelaajiin.*

Valmentajien läsnäolo harjoituksissa on ensisijaisen tärkeää erilaisten pelitilanteiden laadukkaan harjoittelun takaamiseksi. Valmentajien suunnittelemien monipuolisten harjoitteiden yksilöllisempi soveltaminen toteutuu kysymällä lisävinkkejä teknisiin suorituksiin. Valmennuskulttuuria kehystää odotus pelaajien aktiivisuudesta, mikä tarkoittaa mahdollisuutta esittää kysymyksiä omasta pelaamisestaan. Pelaaja 12 vahvistaa, että valmentajilta voi pyytää lisävinkkejä harjoitusten jälkipuoliskolla: "Siinä pystyy ottaa silleen valmentajan ja kysyy, että 'No mä haluaisin nytten tätä mun potkutekniikkaa tai näitä yks vastaan ykkösiä tai jotain tämmöisiä treenata' ja sitten ne (valmentajat) käy sun kanssa sen läpi."

Tasapainoilu huolellisesti suunnitellun, koko joukkuetta koskevan valmennussuunnitelman ja yksilöiden huomioimisen välillä riippuu valmentajien lukumäärästä ja käytettävissä olevista resursseista. Osassa seuroista valmentajaresurssien rajallisuuden vuoksi yhdelle valmentajalle saattaa jäädä vastuu sekä peli- ja tekniikkavalmennuksesta että videoklippien tekemisestä. Vaihtelevista tilanteista kertoo se, että valmentajia ei välttämättä ole riittävästi tai he eivät olekaan paikalla. Pelaaja 11:lla on kokemuksia pelaajien kesken vedetyistä treeneistä ja itse itselleen palautteen antamisesta, mikä ei hänen mielestään täytä ammattimaisen toiminnan kriteerejä: "Silleen itse toivoisin, että niissä (oman pelipaikan) treeneissä just olisi silleen valmentaja, että se on kyllä sellainen asia, mikä pitäisi olla vaan, että ei siitä pitäisi lähteä väittelemään."

Valmentajiin kohdistuvissa odotuksissa risteävät jalkapalloon liittyvä ammattitaito ja vuorovaikutustaidot. Näiden välinen tasapaino vaihtelee pelaajien aiemman kokemuksen mukaan. Esimerkiksi Pelaaja 8 rakentaa sillan ammattilaisjoukkueen ja korkeatasoisen valmentamisen välille, jossa keskitytään ensisijaisesti pelilliseen kehitykseen: "Välillä mietin, tarvitseeko se ammattilaisjoukkueessa nyt olla aina niin positiivista, että neutraalikin on ihan jees." Hän ottaa myös huomioon nykyisen valmentajan persoonallisen tyylin ja tavan valmentaa pohtiessaan keskusteluyhteyttä pelaajien ja valmennuksen välillä: "Ei se ehkä se tuommoinen keskustelu sopisi tälle joukkueelle tällä valmennuksella."

Vastaavasti osa toivoisi enemmän vuorovaikutusta valmennuksen ja pelaajien välillä. Esimerkiksi Pelaaja 5 täsmentää koko valmennustiimin ja joukkueen yhteisen toiminnan tärkeyttä: "Mun mielestä pelaajista saadaan paras irti silloin, kun niillä on vapaus ja luottamus siihen, että se ympäristö ei hylkää heitä, vaikka kävisikin jotain epäonnistumisia tai muita." Myös Pelaaja 1 painottaa avointa vuorovaikutussuhdetta pelaajien ja valmennustiimin välillä: "Mun mielestä ideaalitilanteessa on silleen, että valmentajat ja muu staffi on myös siellä pelaajien keskellä, että vaikka joku aamupalahetki voi mun mielestä ihan hyvin olla semmoinen, että siellä ollaan kaikki yhdessä."

Yksi uudenlainen toimintatapa olisi keskustella avauskokoonpanoista. Teknis-taktisten asioiden läpikäynti ja yhteys peliminuutteihin syventäisivät ymmärrystä joukkueelle valitusta pelitavasta ja omasta roolista kokonaisuudessa. Mikäli oikeudenmukaiseksi miellettyjen päätösten sekaan mahtuu yllättäviä valintoja, ne herättävät pohtimaan pelitaitojen kehittämisen tarvetta. Henkilökohtaisen palautteen merkitys korostuu tilanteissa, joissa valmentaja tekee avauskokoonpanoon ennakoimattomia muutoksia:

Haastattelija: *Nyt jos sä saisit päättää, että olisi täydellisesti tää homma, niin miten sun mielestä toi pitäisi hoitaa noi tilanteet?*

Pelaaja 13: *No varmaan just se, että se aloite tulee siltä valmentajalta. Jos on semmoinen tilanne, että se pelaaja kokee, että se ei ole oikeudenmukaista. On vaikka mennyt pelit hyvin ja silti aloittaa penkiltä ja näin. Siihen (valmentaja) voi heittää jonkun treenien lopussa silleen, että "Joo että tuletko tähän käymään hetkeksi." Ja sitten sanoo ihan vaan pari minuuttia. Ei se tarvitse olla mikään semmoinen tunnin istuskelu, että käydään läpi nyt kaikki tilanteet ja näin.*

Ehdotus palautteen saamisesta ei varsinaisesti kohdistu kritiikkinä valmennuksellisiin päätöksiin. Sen lähtökohtana on toive siitä, että valmennukselta saisi ehdotuksia omista kehitettävistä vaativista osa-alueista suhteessa joukkueen kokonaispelaamiseen. Se voisi luoda avoimempia suhteita muihin kanssapelaajiin, valmentajiin ja joukkueen johtajiin. Tilantei-

den avoin käsittely ja ”pelaajan mielen” huomioiminen voisivat lisätä läpinäkyvyyttä ja vuorovaikutusta koko joukkueen toimintaan.

Avoimemman keskustelukulttuurin rakentaminen edistäisi haasteellisista kokemuksista kertomista. Niihin sisältyvät muun muassa kokoonpanoihin liittyvät valinnat ja ristiriitaiset tunnekokemukset, jos esimerkiksi omat peliminuutit siirtyvät parhaalle ystävälle. Toistaiseksi erilaisista erotteluista ei ole yleensä keskusteltu, ja ne on verhottu lajin sääntöjärjestelmien alle. Muun muassa Pelaaja 14 tuo esille, että lajikulttuurinen koodisto ei ole rohkaissut puhumaan hankalista aiheista. Näistä yhtenä esimerkkinä on oman pelipaikan vaihtuminen penkille, kun paras kaveri valitaan avauskokoonpanoon: ”Niin kyllähän se on haastava tilanne, että se on jotenkin, tuntuu nurinkuriselta. Ja onhan se vaikea käsitellä niitä tunteita.”

Vuorovaikutustilanteiden kehittämistä pohtivien näkökantojen ohessa valmentajia kohtaan esitetään kriittisempiä huomioita tilanteissa, joissa pelaajilla on kokemusta epäarvostavasta käyttäytymisestä. Positiiviseen perustilanteeseen muodostuu säröjä kohtaamisissa, joissa pelaajia kohdellaan epäammattimaisesti:

> **Haastattelija:** *Mitä sä ajattelet, että mikä siihen eniten vaikuttaisi, että pelaajat pysyisi pidempään?*
>
> **Pelaaja 7:** *[...] Ehkä semmoinen arvostus. Niin kuin silleen, että okei, on ollut täällä jo niin kuin tovin, mutta että pystyisi tekemään hyvin yhteistyötä valmennuksen kanssa ilman, että-. Koska välillä naisten jalkapallossa ja varsinkin valmentajat, jotka on ollut tyttöjoukkueiden valmentajia, niin heidän on välillä vähän vaikea niin kun hiffata sitä, että okei, ollaan suurin osa tässä aikuisia, että ei tarvitse tytöttellä, että en nyt välttämättä halua sitäkään yleistää. Mutta välillä on tullut vastaan tilanteita, että miespuolinen valmentaja on, ei nyt aliarvioinut, mutta jotenkin ehkä vähätellyt välillä.*

Valtavirtaan sulautuvien epäkunnioittavasti käyttäytyvien henkilöiden toiminta ei poista sen seurauksia. Yksittäisetkin henkilöt voivat saada aikaan tunteen epäarvostetuksi tulemisesta. Tällä voi olla yhteys siihen, kuinka pitkään pelaajat haluavat olla mukana joukkueen toiminnassa ja jatkaa jalkapallon parissa. Myös Pelaaja 2 kertoo tyytymättömyydestään valmentajien osaamiseen. Hänen kokemuksensa mukaan valmentajat luottavat liikaa omalla peliuralla hankittuihin kokemuksiin, kouluttautuvat liian vähän ja eivät käy riittävästi kansainvälisissä seminaareissa. Hän tiivistää tilanteen näin: ”Valmentajilla on liian huono käsitys urheilusta ja tytöistä sekä naisista ja heidän kehityksestään ja niin edelleen. Jotta liiga voi kehittyä, se tarvitsee parempia, päteviä valmentajia.”

Harjoittelu- ja pelitilanteissa tapahtuvien kohtaamisten lisäksi osa pelaajista on ollut tekemisissä valmentajien kanssa muussa kuin pelaajan roolissa. He kertovat tilanteista, joissa valmentajat saattavat puhua keskenään naisista aliarvioivasti. Pelaaja 5:lla on kokemusta siitä, että miesvalmentajat ovat puhuneet naisista jopa seksistisesti keskustellessaan pelitilanteista tai pelaajien käyttäytymisestä. Hän on havainnut miesten keskinäisessä kommunikoinnissa muutosta, jos nainen on läsnä hillitsemässä stereotyyppisten käsitysten uusintamista: “Että kun siellä huoneessa on myös se yksi nainen, niin ei pystytä ehkä niin paljoa piiloutuu semmoisten selitysten taakse, että ‘No että ne on naisia niin sen takia vaikka joukkueessa on tämmöistä käytöstä’.”

4.4 Tasa-arvotyön kehystämä urakehitys

Haastattelija:
Miten siellä oli teillä joukkueiden väliset suhteet? Olitteko te enemmän tiiminä sen oman joukkueen kanssa vai oliko siellä koko seura jotenkin tällaista yhteisöllistä?

Pelaaja 4:
No sen mä ainakin muistan, että naiset ja miehet oli tosi paljon, tai ei oltu yhdessä, tai ei me hirveästi tehty yhdessä asioita, mutta siellä oli tosi yhteisöllistä. Kun on kuitenkin vierekkäiset kopit ja treenattiin peräjälkeen, niin kyl tiesi kaikki ketä pelaa miehissä ja miehet tiesi ketä meidän jengissä pelaa. Ja sellainen, että moikattiin ja oltiin sinällään samaa ja seurattiin toistemme tuloksia ja tälleen.

Seuroihin palkatut työntekijät kantavat suurta vastuuta laajakantaisten toimintojen pyörittämisestä. Päivittäiset valinnat sekä monista pienistä yksittäisistä tekijöistä koostuvat teot peilautuvat pelaajien arkeen.

Pelaajilla on hyviä kokemuksia toimintatavoista, joissa heillä on mahdollisuus esittää toiveita ja tehdä kehitysehdotuksia seuran hallitukselle tai muille päätöksentekijöille. Säännöllisesti toteutetut keskustelut niin harjoittelun organisoinnista kuin olosuhteisiin liittyvistä asioista viestivät pelaajille paitsi kehittämismyönteisyyttä myös arvostusta. Ne vahvistavat luottamusta seuran työntekijöiden pyrkimyksiin edistää naisten joukkueiden asioita sekä yrityksiin ratkaista ongelmakohtia yksi kerrallaan. Näihin lukeutuu positiivinen erityiskohtelu eli toiminnot, jotka koskevat ainoastaan naisten joukkuetta. Tyytyväisyyttä lisää avoin vuorovaikutussuhde ja keskusteluyhteys seuran toimihenkilöiden kanssa:

> **Haastattelija:** *Mainitsit, että voisit mennä kysymään toimistolta. Onko teillä tolleen välitön se suhde eli nyt jos sä pelaajana huomaat vaikka just jonkun tuommoisen asian niin sitten sä voit suoraan sieltä toimistosta kysyä sitä?*
>
> **Pelaaja 12:** *Niin mulla on silleen tosi hyvin. Matalalla kynnyksellä voin vaikka laittaa viestiä tai soittaa tai vaan kävellä sinne ja koputtaa että "Olisiko tämä ja tämä henkilö paikalla?" Koen, että on silleen tosi hyvä toi miten toi toimii, että se ei ole niin niin sanotusti kaukaisuudessa pelaajalle. Mun mielestä muutenkin täällä on ihan hyvä kulttuuri, että aina tervehditään kun nähdään ja välillä sieltä toimistoltakin justiinsa ne, niitä ihmisiä kiinnostaa, että ne tulee vaikka kyselemään vaan että "Mitä kuuluu?" Se ehkä tekeekin siitä semmoisen, et sinne on helppo mennä ja et siinä ei tuu niin suuri semmoinen kuilu siitä, että no viitsinköhän mä nyt mennä.*

Parhaimmillaan seuran työntekijät ovat kiinnostuneita pelaajista myös ihmisinä ja persoonina. Miellyttävä ilmapiiri koostuu ystävällisyydestä, tervehtimisestä, ottelujen voitoista onnittelemisesta ja kuulumisten kysymisestä. Mitä voimakkaammin ihmiset toimivat kirjattujen arvoperusteiden mukaisesti, sitä enemmän se näkyy konkreettisina kunnioitusta osoittavina tekoina. Joukkueita ja pelaajia kohtaan osoitettu arvostus tarkoittaa myös ajan tasalla pysymistä tulevista ja menneistä peleistä. Pelaaja 10 kertoo, että se on keino osoittaa kiinnostusta joukkueen toimintaan: "No siis kyllä mä koen, että se on aina ollut, varsinkin kun on ollut edustusjoukkueessa. Niin onhan se aina silleen kaikille seuran työntekijöille sellainen tärkeä prioriteetti."

Vaikka osassa seuroista panostetaan naisten joukkueiden toimintaan, miesten ensisijainen asema on edelleen läsnä monissa organisaatioissa. Miesten ehdoin luotu toiminta ei välttämättä ilmene puheiden tasolla, mutta se näkyy arjessa tehtävissä valinnoissa. Tosiasiallinen tilanne, jossa toiminnanjohtajan aika riittää ainoastaan miesten joukkueiden asioiden hoitamiseen, punoutuu osaksi vallitsevia arvojärjestyksiä. Jos miesten joukkue on korkeammalla sarjatasolla tai menestyy kilpailullisesti paremmin ja tuo seuraan enemmän rahallista tuloa, se ohjaa työntekijöiden ajankäyttöä. Valitettava tilanne, jossa miesten pelijärjestelyiden priorisointi saa unohtamaan tulevan viikonlopun naisten pelin, toistuu työntäyteisessä arjessa.

Hierarkkiseen järjestykseen haetaan perusteluja miesten joukkueiden tuomista rahavirroista, jotka vahvistavat seuraorganisaatioiden toimintaa. Pelaajat ovat huolellisia sen suhteen, ettei heidän kritiikkinsä kohdistu miespelaajien tekemään työhön: miesten kuuluukin saada nauttia työnsä tuloksista. Samalla miesten toiminnan kautta lisääntyvien rahallisten resurssien toivotaan edistävän koko seuran toiminnan kehittymistä. Tällöin kassavirtaa yhdessä rahoittajien ja sponsoreiden tulojen kanssa voitaisiin hyödyntää myös naisten joukkueen toiminnan edistämisessä. Tämänkaltainen koko seuran elinvoimaisuuden huomioiminen ja kaikkien joukkueiden arvostaminen veisi toimintaa tasa-arvoisempaan suuntaan:

> **Haastattelija:** *Mitä se seura hoitaisi erinomaisen hyvin, että tää sun täydellinen päivä onnistuisi?*
>
> **Pelaaja 1:** *No siis no ehkä semmoinen, mitä ylipäätään kaipaa naisurheilijana on semmoinen tietynlainen tasa-arvo, että sitten meillä olisi vaikka asiat samalla tavalla kuin miesten joukkueella. [...] Semmoinen mitä mä just toivoisin olisi se, että resursseja käytettäisiin myös meihin. Ja meitä pidettäisiin yhtä tärkeänä kuin miesten joukkuetta, tai nähtäisi se potentiaali.*

Päätösvallassa olevilla henkilöillä on erittäin merkityksellinen rooli muutoksentekijöinä sukupuolten välisen tasa-arvon edistämisessä ja erityisesti naisten jalkapallon kehittämistyössä. Sen lisäksi tasa-arvoisen toimintakulttuurin edistäminen vaatii jokaisen ihmisen henkilökohtaista panosta niin käyttäytymisessä kuin valintojen tekemisessä: tasa-arvo ei ole staattinen tila, vaan jatkuvaa tekemistä. Jälkimmäisen painoarvo korostuu yhdistysmuotoisissa seuroissa, joissa henkilövaihdosten myötä toimintatavat voivat muuttua hyvinkin nopeasti. Vaikka nykyinen hallitus tekisi päätöksiä naisten joukkueen toiminnan kehittämi-

seksi, tilanne voi mahdollisesti uusien henkilövalintojen myötä kääntyä toiseen suuntaan.

Samalla tasa-arvon edistämisen toiveet kiertyvät yhä uudelleen totutuksi ja tavanomaiseksi muodostuneen tilanteen, eli rahoitusmuotojen vähäisyyden rajoittamiin toimintamahdollisuuksiin. Rahallisten resurssien kasvuun ei ole vielä löydetty käänteentekeviä ratkaisuja, minkä vuoksi vastuuhenkilöt päästetään osittain vapaaksi vastuusta toiminnan tehottomuudesta. Nykyisen toiminnan kritiikki jää varovaiseksi, sillä jalkapallon parissa työskentelevät ihmiset vaikuttavat olevan sidottuja niin ajallisiin kuin rahallisiin realiteetteihin. Nykyiset rajalliset resurssit eivät todennäköisesti muutu yhdessä yössä, eikä valmiiksi ylityöllistettyjen henkilöiden velvollisuuksien lisääminen näyttäydy potentiaaliselta vaihtoehdolta. Kehitteillä olevat tukitoimet ja uudistukset verhoutuvat odotuksiin siitä, että ihmiset “haluavat”, “pyrkivät” tai “yrittävät” edistää naisten asemaa jalkapallossa. Keskusteluyhteydet saattavat kiertää kehää, kun ideoiden toimeenpanoon ei löydy resursseja. Tilanne saattaa tuntua lähes toivottomalta, kuten Pelaaja 2 huokaisee: “Olemme yrittäneet. Olemme yrittäneet, mutta sitten on ongelma, ettei rahaa ole. Joten muutokset eivät ole mahdollisia, kun rahaa ei ole.”

Sovittelevien kehitysehdotusten rinnalla kulkee myös kriittisempiä arviointeja seuratoiminnassa mukana olevien henkilöiden toimintatavoista, joissa edustusmiesten toiminta asetetaan ensisijaiseksi, ja toiminta käytännössä pyörii heidän ympärillään. Pahimmillaan naisia kohdellaan ala-arvoisesti: heitä ei tervehditä, heidän harjoitusvuorojaan ei kunnioiteta ja seurojen tilojen käytössä huomioidaan ainoastaan miesten edustusjoukkueen aikataulut. Hankalissa tilanneissa vanhakantaiset asenteet yhdistyvät joustamattomiin käytäntöihin:

> **Haastattelija:** *Onko siitä ollut mitään muuta kuin että miehet treenaa aamulla piste? Onko siinä ollut neuvotteluvaraa, että vaikka jotenkin kuukausiin tai kausiin tai jotain? Onko siellä edes pohdittu mitään, että te pääsisitte aamulla treenaamaan?*
>
> **Pelaaja 3***: No itse en ole ainakaan kuullut mitään, että onko pohdittu mitään. On vaan ollut, että no miehet on aamulla, niin te olette sitten myöhemmin. Että joo.*

Keskusteluyhteyden luominen seuran kanssa voi tarkoittaa sitä, että pelaajia tiedotetaan jo tehdyistä päätöksistä. Sukupuolten väliseen tasa-arvoon liittyviä konkreettisia toimenpiteitä leimaa vuorottelu hyvää tarkoittavien yleisen tason periaatteiden ja ihmisten tekemien päätösten välillä. Huolimatta siitä, että useimmiten pelaajat kokevat saavansa arvostusta seuraorganisaation toiminnassa mukana olevilta ihmisiltä, yksittäiset ihmiset tekevät särön tässä kokonaisuudessa. Nykyisessäkin tilanteessa pieni vähemmistö voi estää valtaosan tasa-arvotyön positiivisista teoista. Seuroissa saattaa edelleen olla mukana henkilöitä, jotka tekevät vertailua naisten ja miesten välillä. Näiden ihmisten osalta jälkimmäinen asettuu arvoasteikolla korkeammalle.

Siinä, missä harjoitteluun ja peleihin liittyvien toimintatapojen muuttamisessa on ajoittain hankaluuksia, markkinoinnissa on havaittavissa positiivisia suuntauksia. Pelaajat luettelevat positiivisia esimerkkejä siitä, miten arvostusta voidaan lisätä viestinnän ja markkinoinnin avulla. Seura- ja joukkuekohtaisessa sosiaalisen median viestinnässä suunnitelmallisuus punoutuu työntekijöiden (arvo)valintoihin, osaamiseen ja resursseihin. Toimivana käytäntönä pidetään muun muassa sitä, että joukkueiden tai seurojen sometileillä julkaistaan yhdessä postauksessa vierekkäin miesten ja naisten joukkueiden pelitiedot. Näkyvyyttä lisää myös se, että naisten somepostauksia jaetaan miesten tileillä. Pelejä koskevien postausten lisäksi viestinnän ammattilaisen hoitamana somessa julkaistaan esimerkiksi lyhyitä videoita harjoituksista, pelaajien esittelyjä sekä uratarinoita. Ne lisäävät yleisesti ottaen näkyvyyttä, kun postauksien määrä kasvaa. Lisäksi ne esittelevät harjoitusten sisältöjä, pelillistä taitavuutta, pelaajakehitykseen sitoutumista sekä jalkapalloilijan arjen eri osa-alueita. Nämä yhdessä voivat lisätä yleistä kiinnostusta lajia kohtaan, ja sitä kautta myös tuoda lisää katsojia peleihin.

Ammattimainen viestintä merkitsee myös huolellisuutta sosiaaliseen mediaan päätyvien sisältöjen suhteen. Huonosti suunnitellusta näkyvyydestä tai huolimattomuudesta aiheutuu herkästi haittaa. Huolimattomuuden piiriin sisältyvät esimerkiksi lyhyet videokatkelmat, joissa pelitilanne irrotetaan kontekstistaan, ja yksittäinen tilanne saa pelaajan näyttämään kömpelöltä tai taitamattomalta. Koska eri organisaatioilla ei luonnollisesti ole mahdollisuutta vaikuttaa sosiaalisen median algoritmeihin, sinne tuotettavan materiaalin suhteen on oltava huolellinen. Pelaaja 5 on havainnut, että vaikka miehille ja naisille tapahtuu ihan samankaltaisia virheitä pelitilanteissa, ne poikivat erilaisia kommentteja sosiaalisessa mediassa: ”Semmoinen yksittäinen video kun postataan, niin semmoiset lähtee kiertää ja sitten niihin tulee aika paljon sem-

moisia trollikommentteja ja semmoista naisvihaa ja muuta."

Naisten vähäisempi arvostus ei toistaiseksi ole poistunut, vaikka se onkin vähentynyt. Niin seurojen kuin Kansallisen Liigan viestintätoimilla on merkitystä siihen, mihin suuntaan arvostusta voidaan viedä. Edellä lueteltujen epäonnistumisia esittävien yksittäisten videoklippien lisäksi pelaajat nimeävät haitallisiksi sellaisen materiaalin, joka luo mielikuvia siitä, että naiset eivät suhtautuisi ammattimaisesti pelaamiseen. Haitallisiksi nimetään myös sellaiset julkaisut, joissa pelillistä tasoa tai sen kovuutta ei huomioida. Tästä esimerkkinä ovat hävityistä peleistä kirjoitetut uutisoinnit, joissa ei huomioida pelillisiä elementtejä vaan korostetaan hyvää ilmapiiriä. Niin kutsutuista tsemppiviesteistä syntyy herkästi mielikuva, että pelitapahtumat eivät ole tärkeitä tai että pelaajat eivät tekisi kaikkeansa ammattimaisen pelaamisen eteen.

4.5 Naisten asema jalkapallossa

Sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen ja siihen kietoutuva arvoperusta kehystävät pelaajien arkea. Luottamus pitkäjänteiseen tasa-arvotyöhön saa perusteluja lukuisista osa-alueista, joita parannetaan jatkuvasti. Merkittävä muutos on ollut arvokilpailuiden ja niihin liittyvien karsintapelien TV-lähetykset sekä niiden yhteydessä pidettävien livestudioiden määrällinen kasvu. Asiantunteva urheilumedia on paitsi lisännyt näkyvyyttä myös vahvistanut jalkapallon ammattilaisuuden huomioimista naisten osalta. Kommentaattorien asiantuntemuksella on merkittävä rooli pelitilanteiden analyyseissä. Asiantuntijat luovat puheillaan mielikuvia pelillisestä tasosta: erilaiset sanat, käsitteet, mielipiteet ja vertaukset myötävaikuttavat laajemman yleisön käsityksiin jalkapallosta. Valtamedian lähetyksissä onkin otettu merkittäviä kehitysaskeleita muun muassa vähentämällä vertailua eri maiden, sarjatasojen ja erityisesti naisten ja miesten pelaaman jalkapallon välillä. Varsinaisten sanavalintojen ohella tapa puhua pelistä saattaa silti hidastaa naisten ammattilaisuuden arvostamista:

> **Haastattelija:** *Minkälaista toivoisit, että miten naisten jalkapallosta viestittäisiin mediassa tai muuten arvostettaisiin yhteiskunnassa? Mikä olisi sulle sellainen ideaalitilanne?*
>
> **Pelaaja 4:** *Mun mielestä ideaalitilanne olisi se, että naisten jalkapallosta puhuttaisiin samalla tavalla kuin miesten jalkapallosta. […] Mä haen sitä, että kaikessa puheessa ja viestinnässä tehtäisiin samalla tavalla. Et koska nyt musta tuntuu, et tosi monessa paikassa silleen sä heti tajuat, et vaikket kattois peliä sä tajuat, aah tää on naisten peli, koska tässä selitetään ja puhutaan silleen vähän hitaammalla temmolla. Niin sitten siitä tulee myös monille sellaisille, jotka vaikka ei niin paljon arvosta naisten futista, vielä enemmän semmoinen, että no en mä nyt ainakaan tota katso, kun siellä puhutaan kun lapsille. Niin toi on ehkä se, että ylipäätään samalla tavalla, samalla intonaatioilla, yhtä kovaa, yhtä haipaten miehiä ja naisia.*

Tasavertaisuuteen pohjautuvassa toiminnassa pelaajia kohtaan osoitettava kunnioitus rakentuu peliin ja sen ammattimaisuuteen keskittyviin mielipiteisiin, näkemyksiin ja arviointeihin. Valtamediassa esiintyvät asiantuntijat kantavat merkittävää osaa siitä, vahvistetaanko syvälle juurtuneita käsityksiä naisten toissijaisuudesta urheilussa vai muutetaanko tämänkaltaisia pinttyneitä oletuksia. Julkisesti osoitettavien erilaisten arvostusta osoittavien tekojen ohessa myös pelaajat kantavat osansa tässä kokonaisuudessa, kuten esimerkiksi Pelaaja 6 toteaa: "Se on toisaalta tavallaan myös meidän pelaajien omakin, että pitää meidänkin tavallaan sitten arvostaa sitä ja luukuttaa sitä, että me tehdään sitä ihan oikeasti ja tosissaan ja vakavissaan ja itse arvostetaan sitten myös tätä meidän omaa tekemistä." Kun pelaajat itse arvostavat jalkapalloa ja pelaajakehitystä, se edistää muutosta, jossa perusteltu kritiikki kohdistuu pelin tapahtumiin sukupuolen sijaan.

Myös Kansallisen Liigan otteluiden livestriimit ovat olleet käänteentekevä lisä pelien saavutettavuuden ja näkyvyyden kasvussa. Niissä on ajan myötä tapahtunut parannuksia lähetysten ja selostusten laadussa. Kehityskohteita löytyy paikoitellen esimerkiksi selostajien perehtyneisyyden sekä kameroiden lukumäärän ja sijoittelun osalta. Mitä enemmän näissä on puutteita, sitä suurempi on riski siitä, että ne luovat katsojille vääristyneen käsityksen pelaamisen tasosta. Ei ole tavatonta, että lähetysten laatu eroaa merkittävällä tavalla miesten peleistä, joissa kameroiden lukumäärä saattaa olla moninkertainen ja kommentaattorit ovat hyvin perehtyneitä pelaajien taustoihin. Heikkolaatuiset lähetykset voivat joiltakin osin ylläpitää naisten pelaamiseen liittyviä negatiivisia asenteita. Ne eivät ainakaan tee merkittävää parannusta tilanteessa, jossa edelleen valitettavan moni ihminen suhtautuu jalkapalloon eri tavalla riippuen siitä, ketkä sitä pelaavat:

> **Haastattelija***: Ootko sitten kokenut jonkun taholta, että sua olisi vähätelty pelaajana?*

Pelaaja 6: *[...] Mutta kyllähän se on fakta, että jos puhuu joidenkin ulkopuolisten ihmisten kanssa tai seuraa somekeskusteluita, niin kyllähän noissa saa edelleen välillä vähän puolustella sitä omaa jalkapallon pelaamistaan. Ja sitä, vaikka mä nyt en sillä lailla oo ammattilainen, kun mä en saa palkkaa, mutta koen kuitenkin tekeväni tätä ihan silleen käytännössä kokopäiväisesti kokopäiväisen työn ohella. Kyllä mäkin joudun aina jos mä esittäydyn jollekin ihmiselle ja mä sanon, että mä pelaan jalkapalloa, niin kyllä mä joudun aina täsmentämään, että mä pelaan ihan tosissaan jalkapalloa ja ihan silleen oikeasti.*

Monet eri kehitysaskeleet naisten urheilussa törmäävät yhä hitaisiin muutoksiin ihmisten suhtautumisessa ammattimaiseen urheiluun. Urheilemisen ensisijaiseksi asettaminen nähdään naisten osalta jonkinlaisena poikkeamana traditionaalisiin sukupuolisidonnaisiin rooleihin verrattuna. Tottumukset naisille ja miehille tyypillisistä tai "sopivista" kiinnostuksen kohteista yhteiskunnallisissa toiminnoissa koskevat myös urheilua. Yhtäältä ihmiset saattavat kantaa mukanaan ennakkoluuloja siitä, mistä naisten oletetaan olevan kiinnostuneita. Toisaalta tulkinnoissa on mahdollisesti kyse kapeakatseisuudesta naisten asemasta yhteiskunnassa. Näistä kertoo hämmennystä aiheuttavat tilanteet, joissa sukupuolella näyttää olevan edelleen yhtymäkohtia käsityksiin eri urheilulajeista:

Haastattelija: *Toivoisitko sä, että vielä enemmän lisättäisiin sitä positiivista puhetta, esimerkiksi just Kansallinen Liiga tai Palloliitto? Toivoisitko sä näkyvämpiä ulostuloja juuri siihen, että naiset ammatikseen pelaa jalkapalloa Suomessa?*

Pelaaja 13: *No joo. Ja en mä tiedä, onko se vaan sitten muiden asenteista kiinni just toi. Että loppujen lopuksi, että teet sä mitä hyvänsä, niin kyllähän ihmiset ajattelee tietyllä tavalla. Eihän tuosta edes ole kauaa, kun mekin oltiin, vaikka viime pelireissu eli joku viikko sitten. Ja me istuttiin illalla jossain pöydässä ja meillä on samat jengikamat kaikilla. Niin aika monihan ihmettelee, että me ollaan joku futisporukka. Siinä oli kaksi vanhempaa naista. Ja ne oli vaan silleen: "Mitä te, että oletteko te tanssijoita?" Sit oltiin vaan, et ei olla, pelataan futista. Sitten se oli vaan: "Futista, että naiset." Ja ne vaan käveli siitä pois ja me oltiin vaan silleen joo kiva.*

Organisaatiotasolla tehtyjen kehittämistöiden tuotokset eivät välttämättä ulotu arjen välittömiin kanssakäymisiin eri sukupolvien edustajien kanssa. Naiset eivät kohtaa ainoastaan tarvetta todentaa ammattimaista pelaamista vaan myös olemassaoloaan jalkapalloilijoina. Naisiin liitetyt odotukset ylläpitävät välimatkaa laajempaan tunnustukseen fyysisen urheilulajin edustajina. Vanhakantaisten ja kapeiden käsitysten hitaat muutokset viestivät tarpeesta jatkaa pitkäjänteistä työtä naisten urheilun tunnustuksen ja arvostuksen lisäämiseksi kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla.

Pelaajien arvostamiseen liittyviä pohdintoja taustoittaa toive irtautua naisten ja miesten välisestä vertailusta, joka perustuu kahden sukupuolen mukaan jaettuun rakenteelliseen järjestykseen. Vertailuasetelmassa tyypillisesti vahvistetaan käsityksiä erilaisista sukupuoleen liittyvistä ominaisuuksista, kuten voimasta ja kestävyydestä. Tämänkaltainen asetelma näyttää pelaajien silmissä tarpeettomalta, koska on olemassa vain yksi urheilulaji nimeltään jalkapallo, eikä sitä pelaavien henkilöiden sukupuolelle tulisi pelillisessä mielessä antaa liiallista painoarvoa. Vaikka joukkueiden kokoonpanot on jaettu sukupuolten mukaan, peli on silti sama, kuten esimerkiksi Pelaaja 14 painottaa: "Ei ole naisten jalkapalloa, vaan ihan puhtaasti vaan jalkapalloa."

Etäännyttäminen vertailusta ei silti poista sitä, että pelityyleissä saattaa olla eroavaisuuksia. Varsinkin markkinoinnin näkökulmasta voi olla eduksi, että pelien viestinnässä tuodaan esiin naisten pallollista taitoa tai pelillistä taituruutta. Oleellista on huomioida eroavaisuus siinä, että naiserityisten piirteiden alleviivaamisen sijaan sanavalinnoilla voi tehdä muutoksia otteluiden tasoa kuvaileviin tapahtumakuvauksiin. Yhtenä uudenlaisena ajattelutapana voisi toimia malli, jossa pelaamista tarkasteltaisiin samalla tavalla kuin joukkueita arvioidaan: kullakin on oma pelityylinsä ja tapansa, eikä niitä ole syytä vertailla keskenään. Tämänkaltainen malli edistäisi muutosta, jossa itse pelaaminen ja markkinointistrategioiden tavoitteet olisivat erillisiä.

Pelitapahtumien itseisarvon korostaminen voisi vastaavasti vauhdittaa asenteellisia muutoksia jalkapallon pelaajiin kohdistuvissa asenteissa, koska sukupuolesta riippumatta kentällä tehdään samaa työtä:

Haastattelija: *Liittyy vähän tähän mediaan ja tähän imagoon mut sitten myöskin yleisesti siihen kun sanoit jo aikaisemmin, että se nyt on vaan se fakta, että miehet on pelannut paljon kauemmin sitä jalkapalloa ja just nää palkkatasot ja tällaiset. Miten se edistäisi sitä sun pelaajauraa, että tällaisesta tietyllä tapaa vertailusta päästäisiin joko eroon tai*

ainakin sitä vähennettäisiin? Onko se just tällaisten esikuvien kautta? Tai sanotaan niinkin päin, että ärsyttääkö sua siinä joku?

Pelaaja 12: *No tottakaihan se silleen ärsyttää, koska mun mielestä miehet ja naiset, ihan sama mikä urheilulaji, niin ne tekee ihan saman työn. Sen takia se arvostus pitäisi olla samanlainen. Se on vaan ikävä vielä, että ne on niin isoja eroja just kaikissa palkoissa ja tälleen. Mut mä toisaalta ymmärrän, että mistä ne palkkatasot johtuu. Onhan se totta, että kun miehet on pelannut pidempään ja vielä ihmiset seuraa enemmän miesten jalkapalloa kuin naisten jalkapalloa, niin sehän on ihan luontaista, että siellä sitten liikkuu enemmän rahaa.*

Nykytilanteen ja tulevaisuuden kehityssuuntien välinen raja-aita on valettu historiasta selitysvoimansa saaviin lähtökohtiin, ja kehitystyötä haastaa historiallinen taakka vain yhdelle sukupuolelle organisoidusta kilpatoiminnasta. Miesnormiin nojautuva jalkapallo kaventaa uskomusta siitä, että epäoikeudenmukaisuus ja epätasa-arvoisuus poistuisivat täysin yhteiskunnasta lähitulevaisuudessa. Se ei silti estä toivomasta, että jalkapalloilijana olisi mahdollista saada arvostusta tai että ammattilaisura olisi jokin päivä realistista. Nykyisessä tilanteessa muutoksen tekemisen vastuuta annetaan ja sitä odotetaan yksilöiltä sekä osin myös seuraavilta sukupolvilta. Nykytilanne on jo lähtökohdiltaan sukupuolten mukaan jaetussa järjestelmässä erilainen. Lisäksi asioiden tasa-arvoisemmaksi muuttamisen vastuu saa myös sukupuolittuneita merkityksiä:

Haastattelija: *Nyt mäkin kysyn sulta, että mitä pitäisi tehdä. Koetko sä osin, että se on jopa vähän kuormittavaa, että teiltä kysytään näitä? Jos sulla olisi nyt täydellinen tilanne, niin olisiko se semmoinen, että sä voisit keskittyä siihen pelaamiseen ja pelaajana kehittymiseen? Että ei tarvitsisi miettiä tämmöisiä asioita, vaan voisi hoitaa sen jalkapalloduunin?*

Pelaaja 9*: Niin no siis olisihan se helppoa tai silleen. Jos nyt sitten miettisi, että mä olisin nyt vaikka Veikkausliigassa samassa asemassa oleva minä, niin eihän mun tarvitsisi miettiä. Sitten mä voisin ehkä itse miettiä sitä, haluanko vaikka nyt opiskella, että sitten peliuran jälkeen mulla olisi jotain. Voisin sitten itse miettiä tuollaista tulevaisuuden kannalta, mutta ei tarvitsisi nyt miettiä sitä, että miten me nyt saadaan tähän näkyvyyttä tähän meidän jalkapalloon, jotta minä saisin enemmän rahaa ja ei tarvitsisi käydä töissä tai silleen. Että olisihan se todellakin helppoa. […] Ja sitten sitä joutuu vielä enemmän miettimään silleen, no mitä mä voin nyt itse tehdä tässä näin, että saataisiin tästä koko jutusta parempi tai silleen, koska eihän se tietenkään myöskään itsestään mene, ellei me itse pelaajat sitä niin kun edesauteta.*

Se, mikä useimmiten on miehille itsestään selvää, vaatii naisilta ylimääräisiä kehittämistoimenpiteitä. Toive tehdä omasta pelaajan arjesta hiukan kiireettömämpää, taloudellisesti kestävämpää ja omiin valintoihin perustuvaa on toistaiseksi vielä kaukainen haave. Samalla katseen suuntaaminen historiaan auttaa ymmärtämään, miten yksittäiset naiset ovat aina olleet merkittävässä roolissa tasa-arvon edistämisessä. Urheilun saralla on esimerkkejä ensimmäisistä naisista ja heidän mahdollistamistaan mielikuvien ja käsitysten muutoksista. Vaikuttaa siltä, että pioneerien tekemä työ voi pysähtyä paikoilleen, elleivät seuraavat sukupolvet ota vastuuta muutoksen jatkamisesta kohti tasa-arvoisempaa suuntaa.

Tulevaisuuden toiveet kiertyvät käytettävissä oleviin keinovalikoimiin ja tottumuksiin, joissa yhdistyvät rakenteellisella tasolla ylläpidetyt pitkäjänteiset suunnitelmat ja yksilölliset teot. Pelaajaurien edistäminen ei toteudu ilman organisaatiotasolla tehtävää päämäärätietoista kehitystyötä, jonka vuoksi kaikista tähän mennessä tehdyistä toimenpiteistä on pidettävä kiinni, ja niiden ympärille on luotava lisää tukitoimia. Tietyiltä osin ihannetilanteessa eri organisaatiotasolla mukana olevien ihmisten toimenpiteet olisivat niin tehokkaita, että yksilötasolla tehtävät valinnat eivät enää saisi yhtä suurta painoarvoa. Viime vuosien aikana tehty kehitystyö on jo tuonut merkittäviä muutoksia pelaamisen edellytyksiin. Koska asiat voisivat olla vielä huonommin, kaikki mahdollinen, mitä naisten joukkueen eteen tehdään, on saavutettuja etuja:

Haastattelija: *Oletko sä tunnistanut sellaista puhetapaa, missä tuodaan esille, että "Nyt ollaan jo saatu tää." Ja "Meille on jo annettu tää?" Tunnistatko sä sen, että sitä ehkä tietyllä tapaa vahvistetaankin siellä arjessa, että se on aina se, että nyt tämäkin on nyt saavutettu etu, koska aina on ollut niin huonosti?*

Pelaaja 14: *No joo, kyllä tunnistan nyt kun sä sanoit sen, niin kyllä.*

Haastattelija: *Se on siellä jotenkin niin syvälle juurtuneena?*

Pelaaja 14: *On on. Ja tietenkin riippuu sukupolvesta ja tälleen. Ehkä ei näillä nuoremmilla ole niin vahvasti sitten juurtunut, ketkä nyt on vaikka parikymppisiä tai ketkä on nyt liigauransa alkutaipaleella. Niin ei välttämättä ole ihan niin syvään juurtunut. Mutta kyllä huomaa itsekin, että kyllä on.*

Toisin tekemisen pohtimista rajoittavat osin lajikulttuurissa toistetut tottumukset. Yksi mahdollinen muutoskohde voikin olla pysähtyminen lajikulttuurissa toistettujen narratiivien äärelle. Lajikulttuurissa on mahdollista lisätä keinovalikoimaa, jonka avulla jalkapallon pelaamisen tasa-arvoa edistetään joka päivä. Uudenlaista toimintakulttuuria tukisi ajattelumalli, jossa pelaajakehitystä tarkasteltaisiin tästä päivästä eteenpäin. Ideaalitilanteessa kehitysideoista olisi riisuttu pois selitysmallit asioiden toimimattomuudesta tai valintojen vaikeudesta. Tällöin yksittäisten ihmisten henkilökohtaiset mielipiteet ja niiden käyttövoima tulevat näkyviksi tavoilla, jotka tukevat täydellisen pelaajan päivän toteutumista. Erityisen painoarvon saavat miehet, jotka näkyvästi tukevat naisten pelejä ja edistävät naisia kunnioittavaa käyttäytymistä julkisessa keskustelussa.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämä luku kokoaa yhteen tutkimuksen johtopäätökset. **Ensimmäisessä alaluvussa** esitellään kolme tutkimuksessa tunnistettua paradoksia. Niitä tarkastellaan suhteessa aikaisempiin tutkimuksiin ja teorioihin. **Toisessa alaluvussa** tarkastellaan, millaisia yleisen tason havaintoja on mahdollista esittää verrattaessa tämän ja SUEKin muiden tutkimusten päähavaintoja. **Kolmannessa alaluvussa** aineistosta esiin nousseet asiakokonaisuudet asetetaan rinnakkain Kansallisen Liigan strategian ja Palloliiton yhdenvertaisuussuunnitelman kanssa. **Neljännessä alaluvussa** arvioidaan koko tutkimusprosessia tieteellisestä näkökulmasta.

5.1 Pelaajan arkea kehystävät paradoksit

5.1.1 Pelaajakehityksen paradoksi

Pelaajakehityksen paradoksin rakentumisen lähtökohtana on pelaamisen priorisointi nykyisten organisointitapojen puitteissa. Ilman pelaamisesta saatavia palkkatuloja arki koostuu ensisijaisesti harjoitusaikojen ympärille sovitetuista useista osa-alueista. Pelaamisen priorisointi merkitsee muun elämän järjestämistä pelaajakehityksen ympärille. Sitoutumisen tärkeys ja siitä kiinni pitäminen muotoilevat pelaajien suhdetta jalkapalloon. Pelaajien kiinnostus, into, halu ja kyky pelaamiseen operoivat pelaajakehityksen taustavoimina. Niiden yhdistelmä muotoilee pelaajaidentiteettiä, joka saa valitsemaan jalkapallon ensisijaiseksi kiinnostuksen kohteeksi. Samankaltaisia havaintoja keinovalikoimien etsimisestä ja tasapainon löytämisestä on tehty myös muissa tutkimuksissa[92]. Opiskelun ja pelaamisen tärkeäksi asettamisen on tunnistettu muodostavan tilanteita, joissa näiden yhteensovittamisen haasteista huolimatta urheilijat eivät halua luopua korkeista tavoitteistaan tai sitoutumisestaan[93].

Vahvan identiteetin rakentuminen pelaajana on positiivinen ja eteenpäin kantava voima. Koska pelaajauran halutaan jatkuvan ja oman pelipaikan säilyvän, sen eteen tehdään töitä nykyisessä järjestelmässä. Samalla tämä sitoutumisen voimakkuus jättää vähäisemmälle huomiolle muunlaisia vaihtoehtoja. Aikaisemmissa tutkimuksissa on otettu kantaa siihen, että urheilun erilaisissa instituutiossa luodaan etukäteen raameja sille, millaisia urapolkuja niiden sisällä mahdollistetaan, odotetaan tai edellytetään[94]. Yhtä lailla on esitetty arvioita siitä, että mitä voimakkaampi urheilijaidentiteetti on, sitä todennäköisemmin urheilija sitoutuu urheilu- ja valmennuskulttuurin käytäntöihin ja sitä vähemmän niitä kyseenalaistaa[95].

Yksi mahdollinen tulkinta on se, että lajikulttuurissa on totuttu vaikenemaan henkilökohtaisesti koetuista hankaluuksista. Tähän voi liittyä huoli siitä, että ”pehmeämpien” puolien esille tuominen nähtäisiin vähentävän pelaamiseen suhtautumista ammattimaisesti. Tätä tukee havainto siitä, että psykologin palveluiden hyödyntämiseen suhtaudutaan osin epäilevästi. Pelaajat nostavat kuitenkin esiin toiveita psyykkisestä valmennuksesta osana moniammatillista valmennustiimiä. Se edistää pelaajien hyvinvointia ja tarjoaa tukea urapolulla eteen tuleviin haasteisiin. Tämä on linjassa sekä kansainvälisten tutkimusten että Jalkapallon Pelaajayhdistyksen keräämien tietojen kanssa, jotka osoittavat, että pelaajien psyykkisten ominaisuuksien huomioiminen on merkittävä osa pelaajakehitystä[96].

Kokonaisvaltaiseen valmennuskulttuuriin panostaminen vahvistaisi pelaajakehityksen ammattimaisuutta. Sen lisäksi, että se edistäisi pelaajien urakehitystä, se voisi laajentaa käsityksiä naisille “soveltuvista” kiinnostuksen kohteista. Jälkimmäinen viittaa ihmisten käsityksiin eri sukupuolten ja ammattien välisistä yhteyksistä sekä mielipiteisiin siitä, mitä pidetään tavanomaisina uravalintoina naisille[97]. Merkille pantava havainto uravalintojen osalta on se, että pelaajilla on harvemmin peliuran jälkeisiä urasuunnitelmia jalkapallon parissa. Heillä saattaa olla jo nuoruusvaiheessa päätetty urasuunnitelma ja siihen liittyvä opintopolku valmiina. Kiinnostus jatkaa peliuran jälkeen jalkapallossa valmentajana, tuomarina tai seurajohtajana ei ole ensisijaisten vaihtoehtojen joukossa.

Kiinnostuksen puute jalkapallon eri uravaihtoehtoja kohtaan avaa mahdollisuuksia tarkastella sitä, miten

[92] Anderson & Barker-Ruchti 2019; Harrison ym. 2022; Kavoura & Ryba 2020.
[93] Øydna ym., 2026.
[94] Andersson and Barker-Ruchti, 2019; Ronkainen ym., 2021.
[95] Muhonen ym., 2024.
[96] Jalkapallon Pelaajayhdistys, 2025; Perry ym., 2026; Pettersen ym., 2022.
[97] Raudasoja ym., 2022.

erilaisista tehtävistä ja vaihtoehdoista jalkapallon parissa tiedotetaan ja viestitään. Se herättää miettimään, millaisina erilaiset toimenkuvat ja vastuutehtävät näyttäytyvät tällä hetkellä: vaikuttaako valmennustyö mahdolliselta, urheilutoimenjohtajan tehtävä kiinnostavalta tai seurapäällikön toimenkuva antoisalta. Yhtä aikaa, kun pelaajaura on ensisijaisen tärkeää, sen muuntaminen toisenlaiseen uraan jalkapallon sisällä on harvoin näkyvästi esillä tulevaisuuden suunnitelmissa. Laajemmassa yhteiskunnallisessa kontekstissa nämä pohdinnat kytkeytyvät käsityksiin sukupuolen ja eri ammattien välisestä yhteensopivuudesta sekä yhteiskunnallisiin rakenteisiin, jotka ylläpitävät ja uusintavat sukupuolittuneita käsityksiä ja käytäntöjä[98].

Kokonaisuudessaan lajikulttuuristen tottumusten keskellä uusinnetaan ajattelutapaa, jossa jokaisella on mahdollisuus tehdä yksilöllisiä valintoja arjen toiminnassa. Positiiviset pelaajakehitykseen liittyvät toiminnot ylläpitävät toimintaa, jossa omaehtoinen toimijuus vaihtuu rakenteiden sanelemaan järjestykseen. Näyttää siltä, että naisten urapolut rajautuvat kapeaan kehikkoon, jossa tuotetaan rajallisia käsityksiä naisille mahdollisista pelaajakehityksen osa-alueista. Täten voimakas pelaajaidentiteetti paradoksaalisesti tuottaa toimintaa, jossa siihen liittyvät kielteiset liitännäisvaikutukset jäävät tunnistamatta. Organisaatioissa ylläpidetyt järjestelmät näyttävät joustamattomilta niiden pelaajien osalta, joiden optimaalinen kehitys jää hyödyntämättä.

5.1.2 Tasa-arvotyön paradoksi

Tasa-arvotyön paradoksi pohjaa tutkimuksessa tunnistettuihin ristiriitaisiin tilanteisiin, joissa lajikulttuurissa tuotetut positiivisiksi mielletyt toimintatavat saattavat kaventaa toisin tekemisen mahdollisuuksia. Pelaajat ovat kohteliaita, ajattelevaisia, tunnollisia, ystävällisiä ja valmiita tekemään parhaansa jokapäiväisessä arjessa. Tutkimus nähdään mahdollisuutena kertoa yhteisesti havaituista epäkohdista, joita toivotaan olevan mahdollista jossain vaiheessa edistää. Huomautukset kehityskohteista verhoutuvat kohteliaiksi pyynnöiksi ja varovaisiksi huomautuksiksi. Tulevaisuuden haaveita kehystää solidaarisuuden kehä, jossa yhteisymmärryksessä toimimisen uskotaan edistävän mielekkäiden lopputulosten saavuttamista.

Luottamusta vahvistavat aikaisemmin toteutetut toimenpiteet naisten joukkueen toiminnan kehittämistyössä. Pelaajat ovat kiitollisia kaikille, jotka nostavat esiin kehityskohteita ja tekevät konkreettisia toimia joukkueen hyväksi. He luottavat pitkäjänteiseen tekemiseen, jossa yhä useammat jalkapallon parissa olevat henkilöt haluavat kehittää naisten asemaa jalkapallossa. Koska tekemistä on vielä paljon, kaikki tähän mennessä toteutuneet pelaajakehitystä edistävät toimet ovat askel parempaan suuntaan. Aikaisemmissa tutkimuksissa on havaittu samankaltainen ilmiö, jossa vastuun kantaminen tasa-arvotyön tekemisestä etenee sukupolvelta toiselle – aina yksi pioneeri kerrallaan edistää muutosta toivottuun suuntaan[99].

Muutoksen hitaus kytkeytyy aikaan sidottuihin käsityksiin ja odotuksiin: kun yksittäiset henkilöt pyrkivät edistämään muutosta käytettävissä olevien resurssien ja ajan puitteissa, pelaajille syntyy luottamus siihen, että tilanne muuttuu vähitellen ajan myötä. Tutkijat ovat esittäneet, että jalkapallon parissa toimivat ihmiset suhtautuvat joko realistisesti tai pessimistisesti tasa-arvon toteutumiseen, sillä toistaiseksi liian moni asia vaatii tehostettuja toimenpiteitä ja resursseja[100]. Kriittisestä näkökulmasta tarkasteltuna vaarana on, että aika kulkee eteenpäin ilman, että yksittäisten ihmisten pyrkimykset tuottavat merkittäviä muutoksia yksittäisen pelaajauran aikana. Ratkaisematta jää, millä perustein muuttumattomana pysyneiden tilanteiden luotetaan muuttuvan tulevaisuudessa: mihin luottamus perustuu tilanteessa, jossa nopeille muutoksille ei varsinaisesti ole takeita.

Yksi mahdollinen tulkinta on se, että luottamuksen ilmaiseminen tasa-arvotyöhön perustuu oman anonymiteetin turvaamiseen. Pelaajat pohtivat seurauksia, mikäli aineisto-otteet voitaisiin yhdistää heihin tai heidän joukkueeseensa. Hiukan kriittisempien mielipiteiden esittämisen yhteydessä he korostavat omakohtaisia kokemuksiaan ja asioiden henkilökohtaista ulottuvuutta. Yksilöllisten kokemusten painoarvoa vähätellään, eikä yksittäisten ihmisten epäasiallista käyttäytymistä haluta leimata kaikenkattaviksi yleistyksiksi.

Mikäli valmentajan toiminnasta tiukoissa pelitilanteissa kerrotaan tavalla, joka voisi asettaa valmentajan huonoon valoon, sen vastapainoksi luetellaan esimerkkejä valmentajan kohteliaasta käyttäytymisestä. Tunteenpurkaukset tiukoissa pelitilanteissa siedetään ja huutaminen hyväksytään, kun epäasiallinen käytös

[98] Julkunen, 2010; Kantola ym., 2020.

[99] Ehrlén & Turtiainen, 2025.

[100] Forsyth ym., 2026.

sulautuu osaksi muuten toimivaa kokonaisuutta. Kritiikin esittämisen välttelemisen voi tulkita johtuvan tottumuksista, joissa esimerkiksi valmentaja luottaa autoritääriseen tapaan joukkueen johtamisessa ja ei ota avoimesti vastaan omaan toimintaansa kohdistuvia kehitysehdotuksia. Se linkittyy haastatteluissa korostuneeseen aseman saaneeseen joukkuehenkeen ja muiden pelaajien merkitykselliseen rooliin. Varovaisilla arvioinneilla vähennetään todennäköisyyttä joutua loukatuksi tulleen ihmisen epäasiallisen käytöksen kohteeksi.

Varovaisuus ja tarkoin harkittu kriittisempi sävy linkittyvät myös pelaajien eriarvoisiin tilanteisiin eri joukkueissa. Jos itsellä on mahdollisuus täysammattilaisuuteen, tilannetta verrataan pelaajiin, jotka harjoittelevat täysipainoisesti, käyvät töissä joka päivä ja opiskelevat. Varsinkin pelaamisesta kohtalaista palkkaa saavien pelaajien näkemyksissä toistuu tarina siitä, että omista mahdollisista kipukohdista puhuminen ei ole ”hyväksyttävää”, koska monilla muilla lähtökohdat ovat huomattavasti huonommat. Etuoikeutetusta asemasta käsin annettu kritiikki ei ole luontevaa vaan anteeksipyytelevää.

Haastattelut osoittavat, että pelaajat eivät välttämättä haluaisi harteilleen kritiikin esittäjän viittaa[101]. Varsinaiset aktivistiset teot jäävät näin ollen vähäisemmälle huomiolle. Luottamus pelaamisen arjen ammattimaistumisen kehittymiseen tulevaisuudessa peittää alleen tarpeet vaatia asioiden nopeita muutoksia. Pelaajat eivät näyttäisi kannattavan toimintaa, jossa etsitään syyllisiä tai esitetään voimakasta kritiikkiä nykyisiä toimihenkilöitä kohtaan. Aktivismiksi luokitellun toiminnan sijaan luotetaan siihen, että ihmiset toimivat parhaalla mahdollisella tavalla nykyisten resurssien puitteissa.

On perusteltua arvioida, että päätösvallassa olevat ihmiset eivät välttämättä suhtaudu myötämielisesti heihin kohdistuvaan kritiikkiin[102]. Näyttää siltä, että pelaajat välttelevät joutumasta epäsuotuisaan asemaan ja sen vuoksi käyvät neuvotteluja asemoitumalla nykyisiin toimintatapoihin. Pelaajat eivät poissulje ajatusta, että toiminnan arvostelemisen seurauksena joukkueen olosuhteita heikennetään tai peliaikaa lyhennetään. Tämä näyttäisi ohjaavan toimintaa siten, että pelaajat pyrkivät välttämään leimautumista kielteisiksi tai hankaliksi henkilöiksi, koska he eivät halua vaarantaa joukkueen toimintaedellytysten myönteistä kehitystä.

Yllä esitetyt näkökulmat huomioiden sukupuolten välisen tasapainon tavoittelemisen voi katsoa sisältävän hankalasti ylitettävissä olevia ajattelutapoja. Tutkimuskirjallisuus on ehdottanut, että tasa-arvotyö perustuu useimmiten samanlaisten mahdollisuuksien rakentamiseen[103]. Tämä hyvää tarkoittava kehitystyö on pohjautunut ajattelutapaan, jossa tavoitellaan samankaltaisia osallistumisen mahdollisuuksia kuin miehillä on[104]. Samanaikaisesti pelaajien ja joukkueiden muodostaminen sukupuolen mukaan luo merkittäviä haasteita samankaltaisuuden tavoitteen saavuttamiseksi. Tätä puoltaa tähän tutkimukseen osallistuneiden pelaajien havainnot siitä, että valtaosa toiminnasta suunnitellaan miesten joukkueiden ympärille ja useimmiten viitatessa eri joukkueiden toimintaan mainitaan vain naisen sukupuoli.

Lajikulttuuriin syvälle juurtuneita arvojärjestelmiä heijastavat käsitykset, joiden mukaan resurssien tasaisempaa jakautumista ei voida edistää vähentämällä miesten käytössä olevia resursseja ja kohdentamalla niitä naisille. Tämä tukee aiempien tutkimusten havaintoja siitä, että naisten jalkapallon kehittäminen edellyttää tietoisia päätöksiä. Näihin lukeutuvat esimerkiksi arvostuksen lisääminen[105], pelaajakehityksen kokonaisvaltainen kehittäminen[106], kilpailumatkojen järjestäminen ja niiden rasitustasojen huomioiminen[107] sekä johtamisen käytännöt[108].

Täten pelaajakehitystä ympäröivät ristiriitaiset tilanteet, joissa muutosten tekeminen pohjautuu ensisijaisesti hajallaan olevien yksittäisten ihmisten haluun edistää naisten pelaamaa jalkapalloa. Tasa-arvon edistäminen rakentuu saavutettujen etujen varaan rakenteiden rajaamissa pelaamisen ehdoissa. Hitaasti muuttuvissa toimintakulttuureissa paradoksaalisesti luote-

[101] ks. Ahmed, 2017.
[102] Ahmed, 2017.
[103] Forsyth ym., 2026.
[104] Kantola ym., 2020.
[105] Var & Var, 2025.
[106] Horan ym., 2024.
[107] Carrick, 2024.
[108] Mikkonen, 2025.

taan tapahtuvan edistysaskelia seuraavilla pelikausilla, vaikka muutosta edistävien henkilöiden vähemmistöaseman seurauksena tasa-arvon edistämisen näkökulmat saattavat jäädä laajempien kehityssuunnitelmien varjoon.

5.1.3 Naiserityisyyden paradoksi

Naiserityisyyden paradoksia kehystää urheilun kaksinapainen järjestelmä, jossa ihmiset muodostavat käsityksiä jalkapallon pelaamisen ja sukupuolen välisestä liitoksesta ensisijaisesti vastakkainasettelun kautta. Tämän seurauksena pelaajien sukupuoli tuottaa tyypillisesti erilaisia käsityksiä pelillisestä tasosta. Lajikulttuurissa toistettu ajatus naisten ja miesten erilaisista fyysisistä kapasiteeteista omaksutaan jo varhaisessa vaiheessa peliuran alussa. Huolimatta siitä, että osa tähän tutkimukseen osallistuneista pelaajista on nuoruusvuosina pelannut poikien joukkueissa ja osa näkee lajitaidot samankaltaisina sukupuolesta riippumatta, fyysisten ominaisuuksien arvioinnissa nojaudutaan syvälle juurtuneisiin tottumuksiin. Kahteen sukupuoleen perustuvassa toiminnassa pidetään kiinni vakiintuneesta käsityksestä, jonka mukaan miehet ovat fyysisesti naisia vahvempia.

Aineisto yhtenee aikaisempien tutkimusten kanssa, jotka ovat osoittaneet sukupuolen läpileikkaavan urheilussa erotteluja tekemällä[109]. Sukupuoleen kiinnitetyt merkitykset tuottavat uudelleen lajikulttuurista toimintaa, jossa miesten pelaama jalkapallo asettuu tavanomaisesti toiminnan keskiöön[110]. Täten miesten pelaama jalkapallo saa normatiivisen aseman, johon naisten pelaamista verrataan[111]. Vertailuasetelma tulee näkyväksi sosiaalisesti ja kulttuurisesti toistetuissa käsityksissä, joissa naisten urheilua pidetään toisarvoisena miehiin verrattuna[112].

Toimijuuden teorian kautta tarkasteltuna tilanteessa voi tulkita olevan kyse sosiaalisesti ja kulttuurisesti tuotetusta tilanteesta, jossa sukupuoleen liittyviä ominaisuuksia muokataan arjen toiminnassa[113]. Sukupuoleen liittyvien käsitysten on esitetty pysyvän yllä erityisesti silloin, kun miehen sukupuolelle annetaan toimintakulttuurissa ensisijainen asema[114]. Tällöin miesnormiin pohjautuvat perinteet muotoilevat ihmisten mielikuvia urheilullisesta kehosta, ja esimerkiksi käsitykset voimatasoista määrittelevät tavoiteltavia kyvykkyyden tasoja[115].

Jos jalkapallon lajikulttuurissa toistetaan käsityksiä mieheyden ja jalkapallon yhteydestä keholliseen kestävyyteen, se asettaa naiset yhä uudelleen toissijaiseen asemaan. Tilanteessa, jossa pelaamisen tarkastelu tapahtuu etukäteen määriteltyjen mielikuvien kautta, naiset asetetaan yhä uudestaan hierarkkiseen asetelmaan miehiin verrattuna. Huomionarvoista on se, että kehoihin sidotut merkitykset saatetaan omaksua jo nuoresta pitäen lajikulttuurin sisällä. Tällöin myös naiset saattavat asettaa – tai alentaa – itsensä osaksi tätä hierarkkista kehollista järjestystä[116]. Täten lajikulttuurissa muokatut käsitykset siitä, mihin naiset pystyvät tai kykenevät, vaikuttavat myös siihen, millaisena pelaajan arki näyttäytyy naisille itselleen mahdollisena. Ihmisten muotoilemat toiminnat ja niitä ohjailevat käsitykset ovat niin voimakkaita, että naiset voivat tiedostamattaan vahvistaa omaa heikompaa asemaansa vertaamalla tekemistään miesten suorituksiin[117].

Lisäksi medialla on suuri rooli mielikuvien murtamisessa ja uudenlaisten käsitysten luomisessa. Ammattitaitoisesti tuotettu sosiaalisen median sisältö esimerkiksi harjoituksista kasvattaa monipuolista ja laadukasta kuva- ja videomateriaalia. Pelaajilta löytyy vinkkejä erilaisten harjoitteiden, kisailujen tai pallonkäsittelytaitojen esittelemiseen sosiaalisen median kanavissa. Yhdistelmä korkealaatuisia viestintämateriaaleja ja pelitaitojen huomioimista lisää pelaajien arvioiden mukaan paitsi yleisön myös mahdollisten rahoittajien kiinnostusta. Medianäkyvyyden ja rahoituksen välistä yhteyttä on käsitelty myös aiemmissa tutkimuksissa. Näkyvyyden kasvu voi parhaimmillaan merkitä sponsoreiden ja rahoittajien lisääntymistä[118]. Ottelu-

[109] Erdoğan, 2026; Heikkinen, 2026.
[110] Forsyth, 2026.
[111] Carrick, 2024.
[112] Le ym., 2026.
[113] McNay, 2004.
[114] McNay, 2000.
[115] Erdoğan, 2026; Kaivosaari, 2024.
[116] McNay, 1999.
[117] McNay, 2000.
[118] Skogvang, 2023.

tapahtumien markkinoinnin tehostamiseksi järjestetään oheisohjelmaa, jonka avulla toivotaan yhä useamman ihmisen kiinnostuvan naisten pelaamasta jalkapallosta. Tapahtumien kautta pelipäivien on toivottu houkuttelevan esimerkiksi perheitä katsomoihin[119].

Toisaalta on esitetty, että naisten urheilun edistäminen tasa-arvoon liittyviä teemoja korostamalla saattaa kaventaa pelaamiseen liittyviä mielikuvia[120]. Toisin sanoen riskinä on se, että mikäli naisten pelaamaa jalkapalloa markkinoidaan siihen liitettyjen arvopohjaisten mielikuvien kautta, tämä voi pitkällä aikavälillä muodostaa uudenlaisen kapearajaisen kehyksen. Uuden yleisökannan tavoittaminen pelipäivinä järjestettyjen aktiviteettien, kuten keppihevoskilpailujen, avulla on erinomainen keino houkutella monipuolisia kohderyhmiä peliareenoille. Samaan aikaan herää kysymys siitä, ajavatko tasa-arvon näkökulmat jalkapallon pelaamisen ohi.

Tutkijat ovat arvioineet, että muiden kuin peliin liittyvien asioiden korostaminen voi pitkällä aikavälillä hidastaa laajempaa kasvua medianäkyvyydessä ja muutoksia ihmisten mielikuvissa[121]. Jos henkilöitä, jotka eivät ole olleet aiemmin kiinnostuneita jalkapallosta, houkutellaan peleihin muiden kuin jalkapalloon liittyvien asioiden ohjailemana, yhteys jalkapalloon voi jäädä etäiseksi. Pohdittavaksi jää, millainen sidos ihmisillä syntyy jalkapalloon urheiluna, jos lipun ostamista ohjaa sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen ja naisten urheilun kannattaminen.

Oheistapahtumien ohessa pelien suunnittelussa on tunnistettavissa erilaisia lähtökohtia. On tyypillistä, että miesten pelit sijoitetaan viikonloppuihin, ja niissä on mahdollista viettää aikaa kavereiden kanssa anniskelupalveluita hyödyntäen. Vastaavasti naisten otteluiden sijoittuminen arki-iltoihin tai sunnuntaihin on varsin tavanomaista. Täten ottelukaavioiden järjestys rajoittaa oletettavasti ainakin päivätyössä käyvien ihmisten valintoja. Myös muut tutkimukset ovat tunnistaneet pelitapahtumiin liittyviä eroja: muun muassa valinnat stadionien koosta ja pelitapahtumien markkinoinnista ovat osa kokonaisuutta, joka rakentaa joukkueiden arvostusta ja kertoo rakenteellisella tasolla tehdyistä valinnoista[122].

Huolimatta siitä, että innovatiiviset markkinointikeinot ovat tärkeä osa katsojakunnan laajentamisen tavoitteita, ne voivat jättää huomiotta traditionaalisiin käsityksiin kiinnittyviä vastakkainasetteluja. Sukupuoleen liittyvien mielikuvien purkamisen keskeneräisyys vahvistaa tilannetta, jossa naisten urheilu asetetaan vähempiarvoiseksi miesten urheiluun verrattuna[123]. Jos viestinnässä ei kiinnitetä riittävästi huomiota pelillisen tason ammattimaisuuteen, yksi mahdollinen tulevaisuuden skenaario on se, että miesten pelaama jalkapallo nähdään "oikeanlaisena" urheiluna, sillä sen markkinoinnin ei katsota vaativan oheispalveluja. Tämä voi asenteiden lisäksi ylläpitää muun muassa eriarvoista rahallisten resurssien jakautumista, medianäkyvyyden epätasapainoa ja naisten urheilun vähäksymistä.

Vaikuttaa siltä, että naissukupuolen mainitseminen kaventaa pelaajien toimijuutta ja samalla uusintaa hankalasti ratkaistavissa olevaa yhtälöä: naisten urheilua voi edistää vain keskittymällä naisten toiminnan kehittämiseen, mutta samalla pitäisi päästä eroon naisjalkapallon leimasta. Näin ollen naiserityisyyden eli naisiin liitettyjen mielikuvien korostaminen voi edistää positiivista muutosta, mutta paradoksaalisesti se voi vahvistaa eroa miesten pelaamaan jalkapalloon sekä rajoittaa sitä, millaiseksi jalkapallon tulevaisuudenkuva rakentuu.

5.2 Pohdinta suhteessa SUEKin aikaisempiin tutkimuksiin

Tässä alaluvussa pohditaan tämän tutkimuksen johtopäätöksiä suhteessa kolmeen aikaisemmin SUEKin julkaisemaan tutkimusraporttiin. Näiden kolmen tutkimuksen ja käsillä olevan tutkimuksen suora vertailu ei ole perusteltua muun muassa vastaajajoukkojen, teoreettisten viitekehysten ja tutkimuskysymysten välisten erojen vuoksi. Tämä alaluku kokoaakin yhteen yleisen tason näkökulmia tuotoksista ja päähavainnoista.

SUEK julkaisi vuonna 2022 raportin "*Urheilijoiden myönteisiä ja kielteisiä kokemuksia suomalaisessa kilpaurheilussa: Asiallinen ja vastuullinen sekä epäasiallinen ja vastuuton kohtelu urheilussa.*" Kyselytutkimuksen tulokset antoivat viitteitä siitä, että urheilukulttuurissa on tapahtumassa muutoksia epäasialli-

[119] Fielding-Lloyd ym., 2020.
[120] Fielding-Lloyd ym., 2020.
[121] Fielding-Lloyd & Woodhouse, 2023.
[122] Tjønndal, 2024.
[123] Tjønndal, 2024.

seen kohteluun suhtautumisessa. Tutkijaryhmä arvioi, että urheiluorganisaatioiden mallit vastuuttoman käyttäytymisen ehkäisemiseen ja siihen puuttumiseen ovat edesauttaneet urheilijoihin kohdistuvan seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan häirinnän vähentymistä.[124]

Yleisellä tasolla tarkasteltuna tämän ja edellä mainitun tutkimuksen johtopäätöksissä voi tulkita olevan eroavaisuuksia kiusaamisen kokemusten osalta. Tähän tutkimukseen osallistuneiden pelaajien haastatteluissa ei korostunut toisten urheilijoiden kiusaamisen kohteeksi joutuminen. Tätä voi pitää verrattain kiinnostavana havaintona, sillä vuoden 2022 tutkimuksessa vastuuttoman tai epäasiallisen kohtelun tekijänä mainittiin useimmiten toinen urheilija (teosta riippuen 43,9–92,7 prosenttia)[125]. Vain harva tähän tutkimukseen osallistuneista henkilöistä viittasi pelaajien keskinäisissä suhteissa esiintyviin hankaluuksiin. Haastatteluissa mainittiin muun muassa, että aikaisemmin negatiivisena ilmiönä tunnistettu epäasiallinen käyttäytyminen eri ikäisten pelaajien välillä ei ole näkyvästi havaittavissa joukkueiden toimintakulttuureissa.

Käsillä olevan tutkimuksen perusteella joukkueen kanssa laadittujen pelisääntöjen, toimintatapojen ja yhteisten tavoitteiden kirjaamisella näyttäisi olevan merkitystä yhteisöllisyyden ja hyväksi koetun joukkuehengen syntymiselle. Niiden merkitys korostuu suunnitelmallisena, johdettuna ja säännöllisenä toimintana. Se pitää sisällään tietoisia valintoja avoimesta tiedonkulusta ja toisia kunnioittavasta kohtelusta. Joukkueen keskinäisten toimintaperiaatteiden sanallistaminen ja niiden läpikäyminen korostuvat erityisesti joukkueen kokoonpanojen muutostilanteissa. Kannustava ilmapiiri koostuu arjessa tehtävistä valinnoista, toisia kunnioittavista kohtaamisista ja yksilöllisistä vastuista puuttua mahdollisiin epäasiallisiin tilanteisiin. Tämä tulkinta yhtenee Kasken ja kumppaneiden (2022) esittämien näkökulmien kanssa: urheilijoilla on mahdollisuus edesauttaa asiallisen ja kunnioittavan kohtelun ilmapiiriä keskuudessaan[126].

SUEKin vuonna 2020 julkaisemassa *"Häirintä suomalaisessa kilpaurheilussa"* -tutkimusraportissa tuotiin esille, että myös urheilussa esiintyy epäasiallista käyttäytymistä muiden yhteiskunnallisten toimialojen tavoin. Lahden ja kumppaneiden (2020) tutkimus toi esiin urheilijoiden kohtaamaa häirintää, epäinhimillisiä harjoitustapoja ja valta-asemien väärinkäyttöä. Johtopäätökset korostivat, miten tärkeää on tunnistaa sekä yksilöllisiä että rakenteellisia tekijöitä, joiden seurauksena urheilijat saattavat joutua eri tavoin ilmenevän kaltoinkohtelun uhriksi.[127]

Lahti ja kumppanit (2020) nostavat esille havaintoja haitallisista puhetavoista, joissa vitsailun selitetään kuuluvan urheilukulttuurin arkeen. Johtopäätösten tarkastelu suhteessa edellä mainittuun tutkimusraporttiin antaa viitteitä siitä, että urheilukulttuurissa on panostettu epäasiallisen käytökseen liittyviin osa-alueisiin. Turvallisen toimintaympäristön edistäminen on tullut osaksi urheiluyhteisöjen toimintalinjauksia. Häirinnän käsittely ja siihen puuttumisen käytännöt ovat vakiintuneet aiempaa vahvemmin organisaatioiden eri tasoilla. Ilmiön tunnistaminen on edesauttanut muutosta, jossa ilmoituskanavia on lisätty ja epäasiallisesta kohtelusta puhumisen kynnys on madaltunut. Näitä muutoksia tukevat myös käsillä olevan tutkimuksen havainnot, joiden perusteella häiritseväksi koettu vitsailu ei näyttäydy merkittävänä osana arjen vuorovaikutusta.

Vastaavasti sukupuoleen perustuvan häirinnän osalta näiden kahden eri tutkimuksen välisessä tarkastelussa voi tehdä arvioita vähäisistä muutoksista. Vuoden 2020 raportissa tuotiin esille naisten kokemuksia heidän kykyjensä tai ominaisuuksiensa kyseenalaistamisesta sukupuolen perusteella[128]. Tämän tutkimuksen johtopäätökset yhtenevät näiden havaintojen kanssa: sukupuoli näyttäisi edelleen vaikuttavan tyypillisesti siihen, miten ihmiset osoittavat arvostusta pelaajia kohtaan. Sukupuolten välinen epätasa-arvo näkyy edelleen korostuneesti palkkauksessa ja resursseissa.

Hitaista muutoksista kertoo lisäksi se, että vuonna 2018 julkaistussa jalkapallon ja jääkiekon maajoukkueiden pelaajien kokemuksia selvittäneessä tutkimuksessa raportoitiin naisiin kohdistuvasta vähättelystä ja arvostuksen puutteesta. Hentunen ja kumppanit (2018) toteavat johtopäätöksissään, että sukupuoleen perustuvaan häirintään osallistuvat useissa eri

[124] Kaski ym., 2022.
[125] Kaski ym., 2022
[126] Kaski ym., 2022.
[127] Lahti ym., 2020.
[128] Lahti ym., 2020.

rooleissa toimivat ihmiset yksittäisistä valmentajista lajiliittojen työntekijöihin.[129]

Tämä tutkimus viestii samankaltaisesta ilmiöstä, jossa yksittäisten ihmisten negatiiviset asenteet vaikuttavat epäarvostetuksi tulemisen kokemukseen. Huolestuttavaa on, että lähes kymmenen vuotta sitten julkaistun raportin ja käsillä olevan tutkimuksen havainnot ovat samansuuntaisia: pelaajien kokemuksissa korostuvat edelleen miesten urheilun asettaminen etusijalle sekä organisaatiotasolla laadittujen suunnitelmien hidas toimeenpano käytännön toiminnassa.

Hentunen kumppaneineen (2020) tuo esiin pelaajien näkemyksiä vähäisten muutosten tekemisen mahdollisuuksista[130]. Tämä tutkimus jatkaa tätä keskustelua ja tuo siihen moniulotteisimpia näkökulmia. Aineistosta voi tehdä varovaisia johtopäätöksiä siitä, että pelaajille avautuu keskusteluyhteys seuran toimihenkilöiden kanssa. Tämä kertoo siitä, että ainakin seuratasolla on periaatteessa mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin.

Palautteen antaminen ei silti välttämättä johda uudenlaisiin toimintatapoihin tai prioriteettien muuttamiseen. Päätöksentekijöiden kiinnostus ja tahtotila törmäävät yhä uudestaan tutuksi tulleisiin haasteisiin, kuten rajallisiin resursseihin. Tilanteesta piirtyvä kuva antaa aihetta kriittiseen tarkasteluun. Jos toiminnassa mukana olevat ihmiset hiljaisesti hyväksyvät sen, että ajan puutteen vuoksi edistetään ensisijaisesti vain miesten joukkueen asioita, herää kysymys siitä, millä todennäköisyydellä hiljaa pysyminen tuottaa muutoksia epätasa-arvoiseen toimintaan.

Kaikissa edellä mainituissa SUEKin raporteissa on käsitelty sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa häirintää. Tuoreimmassa eli vuoden 2022 tutkimuksessa kolmanneksi yleisin vastuuttoman ja epäasiallisen kohtelun aiheuttaja oli yleisö, fanit ja sosiaalisen median seuraajat. Näistä 21,7 prosenttia raportoitiin olevan seksuaalista ja 26,2 prosenttia sukupuoleen perustuvaa häirintää sekä 9,7 prosenttia kiusaamista.[131] Hentunen kumppaneineen (2018) kirjoittaa harmillisesta ilmiöstä, jossa pelaajien sosiaalisen median seuraajien määrän kasvu voi lisätä myös todennäköisyyttä joutua häirinnän kohteeksi[132].

Urheiluyhteisön toimijat eivät voi juurikaan suoraan vaikuttaa yksittäisten ihmisten päätöksiin siitä, mitä he kirjoittavat sosiaalisessa mediassa. Jokaisella on kuitenkin mahdollisuus vaikuttaa omaan toimintaansa. Kukin voi kiinnittää huomiota omiin sanavalintoihinsa ja ottaa kantaa epäasiallisesti kirjoitettuihin kommentteihin. Erityisen tärkeää roolia kantavat he, jotka asettuvat näkyvästi naisten urheilun puolesta puhujiksi ja kunnioittavat naisia urheilijoina niin puheillaan kuin teoillaan. Pelaajien arvostus kasvaa, jos yhä useampi päätösvallassa tai uutismediassa näkyvällä paikalla oleva henkilö kertoo arvostavansa naisten jalkapalloa ja suhtautuu avoimen kielteisesti seksistiseen tai muuhun aliarvioivaan käytökseen.

5.3 Pohdinta suhteessa lajikulttuurisiin kirjauksiin

Tässä alaluvussa tarkastellaan johtopäätöksiä suhteessa kahteen dokumenttiin. Ensimmäiseksi ne asetetaan rinnakkain Kansallisen Liigan strategian kanssa[133]. Strategiatason kirjaukset on tehty seuroja ajatellen, joiden toimintatavat määrittelevät merkittävällä tavalla pelaajakehitystä. Toiseksi kiinnitetään huomiota Palloliiton yhdenvertaisuussuunnitelman kirjauksiin[134].

Vaikka tutkimuksen tavoitteena ei ollut arvioida Kansallisen Liigan strategisia mittareita tai Palloliiton yhdenvertaisuussuunnitelman rakennetta, niiden tarkastelu piirtää kuvaa suunnitelmien ja pelaajien arjen välisestä suhteesta. Seuraavaksi esitetyt arviot perustuvat tulkintaan siitä, millaisia eroavaisuuksia tavoitteiden ja pelaajien arjen välillä voi arvioida olevan.

5.3.1 Kansallisen Liigan strategia

Kansallisen Liigan strategiassa 2025–2028 visioksi määritellään modernin huippu-urheilun tavoitteleminen: tavoitteena on nostaa jalkapallo kansainväliselle tasolle. Tämän saavuttamiseksi liigan rooliksi määritellään tukea ja varmistaa, että seurat panostavat pelaajakehitykseen, valmennusosaamiseen, tiedolla johta-

[129] Hentunen ym., 2018.
[130] Hentunen ym., 2018.
[131] Kaski ym., 2022.
[132] Hentunen ym., 2018.
[133] Kansallinen Liiga, 2024.
[134] Palloliitto, 2025.

miseen sekä seurojen taloudellisen ja toiminnallisen ammattimaisuuden vahvistamiseen. Vision tarkemmin määritellyt neljä osa-aluetta ovat yhteisöllisyys, tasa-arvo, korkea suorituskyky ja ammattilaisuus. Strategiaan kirjatut linjaukset ja toimenpiteet mallintavat korkeita tavoitteita ja päämääriä. Nämä ohjaavat seuroja kehittämään toimintaansa ammattimaisempaan suuntaan.[135]

Strategiassa yhdeksi laadukkaan kilpailutoiminnan kehitystoimenpiteeksi on kirjattu pelaajien fyysisen suorituskyvyn kehittäminen siten, että he voivat kilpailla huippu-urheilun vaatimusten mukaisesti. Tavoitteen saavuttamista edistetään muun muassa toimenpiteillä, joilla lisätään pelien intensiteettiä. Vaatimustason noustessa tärkeäksi osa-alueeksi on kirjattu fyysisen kuormituksen seuranta erilaisin analyyttisin keinoin.[136]

Huomionarvoisena havaintona voidaan pitää vision ja pelaajien arjen välille piirtyvää eroa. Tämän tutkimuksen perusteella voi esittää arvion, että merkittävin kehitettävä osa-alue on edesauttaa fyysisestä suorituksesta palautumista. Pelaajat tekevät tietoisia valintoja priorisoidakseen kehittymistään pelaajina. Lukuun ottamatta heitä, jotka saavat pääpalkkatulonsa jalkapallosta, tahtotila huippu-urheilun vaatimusten mukaiseen harjoitteluun törmää palautumisen osalta arjen realiteetteihin vuorokaudessa olevien tuntien muodossa. Kilpailukyvyn parantaminen fyysisen suorituskyvyn osalta on haasteellista tilanteessa, jossa kovatehoisista suorituksista palautumista tukevat ravinto, lepo ja uni toteutuvat puutteellisesti. Näyttää siltä, että optimaalisen pelaajakehityksen tavoitteena oleva ammattimaisuus, jossa kehittyminen pelaajana tapahtuisi päivällä ja siitä palautuminen illalla ja yöllä, vaatii huomion kohdistamista perustason toimintaedellytyksiin.

Hämmentävää on se, että niin sanotun jokapäiväisen pelaaja-arjen yhteensopimattomuus korkeiden tavoitetasojen kanssa muuttuu loukkaantumisten osalta. Vaikuttaa siltä, että kuntoutusprosessit hoidetaan pääosin mallikkaasti. Siinä, missä arjesta selviäminen jää jokaisen henkilökohtaiselle vastuulle, loukkaantuneet otetaan erityisen huomion kohteeksi. Erityistilanteiden hoitamiseen panostaminen näkyy asiantuntijapalveluiden käytettävyytenä ja kuntoutukseen saatavana tukena, jotka ovat erittäin tärkeitä pelaajille. Kuntoutusprosessit näyttävät muodostavan jonkinlaisen erillisen osan pelaajan päivittäisestä ja toistuvasta arjesta, mikä on monen kohdalla kuormittavaa, hankalaa ja stressaavaa ajanhallintaa. Pelaajan fyysiseen kehitykseen kiinnitetään ristiriitaisesti enemmän huomiota silloin, kun hän ei pysty pelaamaan. Tämä vahvistaa havaintoja siitä, että itse peliurien ydin jää vähäisemmälle huomiolle.

Toisaalta kuntoutusprosessien laadukkuuteen panostaminen ei poista sitä, että ne saattavat olla psyykkisesti raskaita pelaajille. Huolimatta erilaisten harjoitteiden lisäämisestä psyykkisen puolen toimintamallit vaativat tarkempaa huomiota. Näyttää siltä, että kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen vaatii organisaatiotason päätöksenteossa kehittämistoimenpiteitä moniammatillisten tiimien palkkaamiseen sekä pelaajien valmiutta tuoda esiin henkilökohtaisia ja arkaluonteisia tuntemuksiaan.

5.3.2 Palloliiton yhdenvertaisuussuunnitelma

Palloliiton yhdenvertaisuussuunnitelmassa yhdenvertaisuus on määritelty merkitsemään myös sukupuolten välistä tasa-arvoa. Suunnitelmaan on kirjattu tavoitteeksi varmistaa kaikille yhtäläiset mahdollisuudet kehittyä kohti omaa huippuaan sukupuolesta riippumatta. Vuoden 2025 statusarviossa todetaan, että toiminnan laadussa ja määrässä on edelleen eroja sukupuolten välillä seuroissa, minkä vuoksi suunnitelman toteuttamista on jatkettava. Nämä kirjaukset koskevat yleisesti ottaen koko jalkapallokenttää, joten ne kertovat yleisellä tasolla Palloliiton tekemistä suunnitelmista ja nykytilanteesta sukupuolten välisen tasa-arvon osalta.[137] Palloliitto on julkaissut internet-sivuillaan kattavan tilannekuvan sukupuolten välisestä (epä)tasa-arvosta sekä sen kehittämisen osa-alueista[138]. Kehittämiskohteet, kipupisteet ja tahtotila niiden muuttamiseksi on kirjattu selkeästi.

Palloliiton sitoutuminen tasa-arvon kehittämiseen näkyy tämän tutkimuksen aineistossa mielikuvina tasa-arvotyön välttämättömyydestä. Sukupuolten välinen tasa-arvo on juurtunut organisaatiotason dokumentteihin. Ihmisten vastuulle jää, miten niihin kirjattuja tavoitteita ja sisältöjä toteutetaan. Haastatteluista on tulkittavissa, että naisten oikeuksia edistetään

[135] Kansallinen Liiga, 2024.
[136] Kansallinen Liiga, 2024.
[137] Palloliitto, 2025.
[138] Palloliitto, 2024.

ensisijaisesti naisiin positiivisesti suhtautumalla sekä korostamalla toimenpiteitä, joita naisten eteen on tehty. Toteutuneiden toimenpiteiden valvonta tapahtuu kirjaamalla, mitä toimenpiteitä edelleen jatketaan.

Kriittinen tarkastelu konkreettisten tekojen vähäisyyttä kohtaan ei merkitse sitä, että tasa-arvosuunnitelmat olisivat tarpeettomia. Päin vastoin, ne ovat ensisijaisen tärkeitä tilanteessa, jossa tasa-arvon edistäminen saattaisi muuten unohtua kiireellisempien tehtävien keskellä. Tasa-arvon käsitettä olisi tarpeen määritellä tarkemmin erilaisten tavoitteiden asettelun kannalta. Tarkastelu tulisi esimerkiksi liittää kilpaurheilun kontekstiin, jossa joukkueiden tuloksellisuuden mittarit vaikuttavat toimintaedellytysten parantamiseen. Tasa-arvon käsite vaatii selkeämpiä kirjauksia tilanteessa, jossa vedotaan joukkueiden välisiin eroihin ja kamppaillaan resurssien tasa-arvoisesta jakautumisesta.

Huomionarvoisena voi pitää sitä, että haastattelujen perusteella pelaajille on tärkeää saada tunnustusta pelaamisesta ja arvostusta pelaajina. Yksi mahdollinen selittävä tekijä arvostuksen puutteelle voi olla se, että sana “arvostus” jää vähemmälle huomiolle yhdenvertaisuussuunnitelmassa, eikä sen edistämiseen tai arviointiin näyttäisi olevan mittareita. On mahdollista, että arvostus on sisäänkirjoitettu oletusarvoisena osana lajikulttuurista koodistoa, jonka vuoksi sitä ei ole aukikirjoitettu toimenpiteiden tasolle. Tämän tutkimuksen perusteella voi sanoa, että pelaajia kohtaan osoitettavan arvostuksen osalta tulisi luoda toimintamalleja, joilla varmistetaan kohtelias ja kunnioittava käytös sekä kerätään säännöllisesti riippumatonta laadullista tietoa pelaajien kokemuksista tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta.

5.4 Tutkimuksen arviointi

Tutkimus keskittyi tuomaan esille pelaajan arkea heidän itsensä kertomana. Haastateltavat saivat mahdollisuuden tuoda esiin omakohtaisia näkemyksiä siitä, millaista on pelata Kansallisessa Liigassa 2020-luvulla. Tutkimuksessa ei kiinnitetty huomiota siihen, miten esimerkiksi haastateltavat itse käyttäytyivät seurojen toiminnassa muita ihmisiä kohtaan. Toisin sanoen heiltä ei suoraan kysytty esimerkiksi siitä, miten he kohtelevat muiden joukkueiden pelaajia tai seuran työntekijöitä.

Kokonaisuudessaan tutkimusprosessissa seurattiin tieteellisen tiedonmuodostuksen ohjeistuksia[139]. Analyysiluvuissa on huomioitu tutkimuseettiset näkökulmat ja valittu aineisto-otteet siten, että niistä ei olisi mahdollista tunnistaa pelaajia, joukkueita tai seuroja[140]. Tämä on osa tutkimuseettisiä periaatteita, joiden mukaisesti tutkimuksen tavoitteena on aiheuttaa enemmän hyötyä kuin haittaa[141].

Tutkimuksen tavoitteena on luoda mahdollisimman monipuolinen kuva pelaajien arjesta. Pelaajien kokemusten korostaminen ei silti poista sitä, että teksti on tulosta tutkijan analyyttisestä pohdinnasta ja tulkinnasta[142]. Keskustelu teorioiden ja aikaisempien tutkimusten kanssa mahdollistaa kriittisen tarkastelun lajikulttuuriin liittyvistä merkityksistä. Niiden muotoilua on ohjannut tavoite vastata tutkimuksen tavoitteeseen tehdä Palloliiton tilaama ulkopuolinen tutkimus pelaajien arjesta. Tulkintoja on tehty joukkuelajin lajikulttuurin ulkopuolelta, mikä on mahdollisesti luonut uudenlaisia tulkintoja lajikulttuuriin muodostuneista tottumuksista.

Haastatteluiden käyttö tutkimusaineiston keräämisen välineenä voi vaikuttaa siihen, ketkä ilmoittautuvat vapaaehtoisesti osallistuvansa tutkimukseen. Tutkimuskutsussa haastattelun arvioiduksi kestoksi ilmoitettiin noin tunti. Tätä voi pitää kohtuullisen merkittävänä panostuksena kiireisen pelikauden keskellä. Varsinaisen haastattelun lisäksi osallistuminen vaati taustatietolomakkeen täyttämisen sekä tutkimuksen tiedotteisiin perehtymisen. Edellä mainitut seikat huomioiden on mahdollista, että tutkimus ei tavoittanut henkilöitä, joiden arjessa ei riitä aikaa tai voimavaroja osallistua haastatteluun.

Kaikki tutkimukseen osallistuneet henkilöt joko pelaavat edelleen tai ovat lopettaneet henkilökohtaisten syiden vuoksi. Näin ollen tutkimus ei tavoittanut niiden henkilöiden näkemyksiä, jotka ovat lopettaneet pelaamisen jonkun ulkoisen syyn tai muiden henkilöiden toiminnan seurauksena. Ainoastaan suomen kielellä ollut tutkimuskutsu on mahdollisesti vaikuttanut siihen, ettei haastattelukutsu ole tavoittanut ulkomaalaistaustaisia henkilöitä. Osallistujia rekrytoitaessa

[139] Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2023.
[140] Ranta & Kuula-Luumi, 2017.
[141] Kuula, 2006.
[142] ks. Raatikainen, 2004.

mainittiin, että haastattelut voidaan toteuttaa suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi, mutta tutkimuskutsua ei ollut saatavilla muilla kielillä.

Tarkemman analyysin ulkopuolelle jäivät valmentajien sukupuoleen liittyvät osuudet. Aineiston perusteella voi sanoa, että naiset ovat aliedustettuina valmennustiimeissä. Vain osalla haastatelluista oli kokemusta naisista valmentajina tai näkemystä sukupuolen merkityksestä valmentamisessa. Naisten vähäinen määrä valmennustiimeissä on huomionarvoinen asia ja sen osuutta valmennuskulttuurien kokonaisuudessa tarkastellaan mahdollisesti muissa tutkimuksen aineistoon perustuvissa julkaisuissa.

6 TUTKIMUKSEN YHTEENVETO

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millaista toimijuutta Kansallisen Liigan pelaajille mahdollistuu sekä miten pelaajat itse rakentavat toimijuuttaan tässä kokonaisuudessa. Nykyinen tilanne näyttää olevan lopputulema toimintaperiaatteista, jotka ohjaavat pelaajia tekemään valintoja ja investoimaan omaan urapolkuunsa. Pelaajat käyttävät huomattavan määrän voimavaroja puoliammattilaisina. He antavat kaikkensa harjoituksissa, ovat kiinnostuneita kehittämään itseään pelaajina ja asettamaan urakehitykselle tavoitteita. Ilman riittävää palkkatuloa takaavaa ammattilaissopimusta pelaajien arki näyttäytyy kiireiseltä ja kuormittavalta, kun he järjestelevät harjoittelun, työn ja opiskelun yhteensovittamista. Pelaamisen asettaminen etusijalle tuo jatkuvia haasteita ajanhallinnassa, mikä vastaavasti vaikuttaa kuormituksen ja palautumisen tasapainotteluun. Tämänkaltainen toiminta näyttäytyy normatiivisena tilana naisten pelaamassa jalkapallossa, johon ei näyttäisi löytyvän toisenlaisia ajattelumalleja toimintakulttuurin sisältä.

Kokoaikaisen ammattilaispelaamisen ideaali määrittelee pelaajakehityksen normatiivisen tavoitetilan. Vaikuttaa siltä, että tämä pelaajakehityksen normi yhdessä ammattilaisuuden kanssa risteää pääsääntöisesti miessukupuolen kanssa, jolloin pelaajakehitystä edistetään tehokkaammin miesten joukkueissa. Vastaavasti naissukupuoli näyttäisi eroavan pelaajakehityksen normatiivisesta liitoksesta, koska ammattilaisuuden edistäminen jää yksilölliseksi vastuuksi. Tämän vuoksi rakenteellisen tason toimet, joilla tuetaan pelaajien kokonaisvaltaista hyvinvointia vaativat määrätietoista kehittämistä.

Tutkimuksen keskeisin havainto on, että jalkapallon rakenteellisissa järjestyksissä on useita kehityskohteita, joista merkittävin on mahdollistaa pelaaminen palkkatyönä. Pelaajien hyvinvoinnin edistämiseen tarjottava tuki tarvitsee tehostamista, ja pelaajien arjen kokonaisuuden hallinnan tukeminen vaatii konkreettisia ja ripeästi eteneviä toimenpiteitä. Rahallisten resurssien vähäisyys ei ole uusi asia suomalaisissa jalkapalloseuroissa. Tämän tutkimuksen johtopäätökset korostavat, että naisten pelaaman jalkapallon resurssit eivät lisäänny priorisoimalla miesten joukkueiden toimintaa.

Resurssien kasvattamisen keinovalikoimaan sisältyvät erilaiset markkinointikeinot. Monista eri osa-alueista koostuvat viestintäkeinot muotoilevat käsityksiä siitä, millaisena naisten pelaama jalkapallo nähdään ja mistä ihmiset ovat kiinnostuneita. Pelillisten osa-alueiden rinnalla pelaajien profiilien ja urapolkujen esitteleminen tuottaa parhaimmillaan kiinnostavaa mediasisältöä. Nykyiset pelaajat tekevät näkyväksi jalkapalloilijan arjen realiteetteja suomalaisessa toimintaympäristössä ja toimivat samalla esimerkkeinä sekä osin myös esikuvina lapsille ja nuorille. Sosiaalisen median trendeissä tapahtuvat nopeat muutokset vaativat markkinoinnista vastaavilta henkilöiltä kykyä sopeutua jatkuviin muutoksiin, ja heidän kouluttautumiselleen voisi olla tarvetta. Yhtenä lisäkeinona toimisi pelaajille suunnattu mediakoulutus, jonka avulla pelaajaprofiileista saataisiin entistä kiinnostavampia.

Laadukkaaseen ja ajantasaiseen viestintään panostaminen jatkaa tärkeää sukupuolten välistä tasa-arvotyötä, jossa on poistettu nais-etuliitteen käyttö. Tämä on tärkeä keino edistää tasa-arvoista toimintaa, sillä sukupuoleen viittaava etuliite viestii normista poikkeamisesta. Tätä kehityssuuntaa voisi jatkaa laajentamalla tasa-arvon käsitteitä. Urheilun tasa-arvokäsitys perustuu usein muodollisen tasa-arvon periaatteeseen, jossa korostuvat yhtäläiset oikeudet, yhdenvertainen kohtelu ja syrjimättömyys. Yhtäläisyyksiin perustuvan tasa-arvon tunnistaa tyypillisemmin siitä, että sitä kuvaillaan positiivisessa valossa. Sen sijaan eroihin perustuva tasa-arvo ottaa huomioon rakenteelliset tekijät, jotka tuottavat eriarvoisuutta. Näihin sisältyvät myös arvojärjestelmät, kuten miesten ja naisten tekemän työn arvottaminen eri tavoin. Eroihin perustuva tasa-arvo, joka esimerkiksi tekee muutosta asettamalla määrällisiä mittareita, aiheuttaa tyypillisesti vastustusta, koska se muuttaa aiemmin käytössä olleita rakenteellisia järjestelyjä.

Kokonaisuudessaan naisten pelaamaa jalkapalloa varjostavat sosiaaliset, kulttuuriset ja historialliset traditiot, joissa miehille on rakennettu ensisijainen asema urheilun pelikentillä. Tämä lähtökohta lisää tarvetta kehittää sukupuolten välisen tasa-arvon rakenteellisia toimenpiteitä sekä huomioida yksittäisten henkilöiden merkitys tässä kokonaisuudessa. Rahallisten panostusten rajapinnalle jäävät toimet, jotka eivät itsessään maksa mitään. Näihin lukeutuvat ystävällisyys, tervehtiminen, kunnioituksen osoittaminen ja arvostuksen lisääminen. Niiden rinnalla lajikulttuuristen tapojen muotoilemia arvojärjestyksiä tulisi tarkastella kriit-

tisesti. Hyvä lähtökohta on aloittaa niistä osista, jotka vaikuttavat eniten kyseenalaistamattomilta.

Merkille pantava havainto on se, että osalle tähän tutkimukseen osallistuneista pelaajista seurojen toimintatavat eivät olleet välttämättä tuttuja, eikä heillä esimerkiksi ollut tietoa seurassa laadituista konkreettisista suunnitelmista. Yleistäen voi todeta, että Kansallisen Liigan toiminta on suurimmalle osalle pelaajista etäistä. Sen toiminta oli useimmiten tuttua sosiaalisessa mediassa julkaistuina kuvina, mutta muut toiminnan osa-alueet ovat pääsääntöisesti pelaajille tuntemattomia. Tämä antaa aihetta pohtia, millaisia mahdollisuuksia pelaajilla on toimijuutensa edistämiseen tilanteessa, jossa heillä ei ole tietoa rakenteellisten toimintatapojen merkityksistä tässä kokonaisuudessa.

Johtopäätökset tuovat esille tarpeita jatkotutkimuksille. Erityistä tarvetta on laadulliselle tutkimukselle, jossa keskitytään sukupuoleen ja sen kautta tehtäviin perusteluihin. Vaikuttaa siltä, että jalkapallon parissa on ihmisiä, jotka

a) eivät tiedosta naisen sukupuoleen kohdistamaansa väheksyntää,
b) tietoisesti aliarvioivat naisia ja
c) vahvistavat eroa naisten ja miesten välillä.

Nykyisessä tilanteessa, jossa jalkapalloa pelataan kahden sukupuolen järjestelmässä, tulisi kriittisesti tarkastella sitä, miten näitä erilaisia käsityksiä suku puolesta tuotetaan ja millaisia vaikutuksia niillä on pelaajien urakehitykseen.

Kriittisestä näkökulmasta tarkasteltuna jatkotutkimuksille on tarvetta sen osalta, että pelaajien kanssa tehtäviä sopimuksia tarkasteltaisiin työsuhteen ehtojen täyttymisen näkökulmasta. Tämän tutkimuksen perusteella pelaajat suhtautuvat jalkapalloon ammattimaisesti ja priorisoivat sitä arjessaan. Monilla on myös kirjallinen sopimus seuran kanssa, jossa määritellään pelaamiseen liittyvät ehdot. Näiden työelämään kiinnittyvien tarkastelujen yhdistäminen tasa-arvolain tulkintoihin avaisi näkökulmia, joiden kautta pelaamista ammattina olisi mahdollista kehittää tavoitteellisin keinoin.

6.1 Mallinnus “täydellisestä pelaajan päivästä”

Alla oleva mallinnus ”täydellisestä pelaajan päivästä” on kokoelma tähän tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden haastatteluista. Se kokoaa yhteen elementtejä, joita mainittiin haastatteluissa. Mallinnus tuo yleisen tason esimerkin arjesta, jossa pelaamisesta saatava palkka mahdollistaisi jalkapallon tekemisen työnä. Se ei täten ota esimerkiksi huomioon niiden henkilöiden näkemyksiä, jotka pitävät opiskelemista tärkeänä eivätkä siksi halua sitoutua työpäivään ammattilaisena. Jälkimmäisen huomioon ottaen mallinnus ohjaa tarkastelemaan pelaajien ikää nykytilanteessa, jossa oppivelvollisuus jatkuu täysi-ikäisyyteen saakka.

Esimerkki pelaajan päivän aikatauluista

Klo 7.30	aamupala
Klo 9.00	harjoitukset
Klo 12.00	lounas
Klo 13.00	palaveri
Klo 14.30	päivän päätös

Taulukkoon 1 on koottu ”täydelliseen pelaajan päivään” sisältyviä elementtejä. Vasen sarake pitää sisällään muiden ihmisten ja rakenteiden muotoilemia toimintatapoja. Oikea sarake tiivistää, millaisia merkityksiä näillä on pelaajien toimijuuden muotoutumiselle.

Taulukko 1. Ihmisten valintojen rakentama pelaajan arki

Pelaajan työpäivä	Pelaajakehitystä tukevat toiminnot
Aamulla herätessä kokee levänneensä riittävästi, mikä kertoo riittävästä fyysisestä palautumisesta edellisen päivän rasituksesta. Riittävän pitkien yöunien levon jälkeen rentoa olotilaa tukee aamupalan syöminen kaikessa rauhassa. Ideaalitilanteessa seuran tilat ovat kohtuullisen kävelymatkan päässä, ja aamupalan voi nauttia seuran kustantamana. Ravitsevan ja monipuolisen aamupalan nauttiminen yhdessä koko joukkueen ja mahdollisesti myös valmennustiimin kanssa aloittaa päivän sosiaalisena yhteisenä hetkenä, mikä vahvistaa kokonaisuutena positiivista joukkuehenkeä. Yhteinen ruokailu mahdollistaa kuulumisten vaihdon toisten kanssa henkilökohtaisella tasolla.	Pelaajilla on mahdollisuus vaikuttaa omaa elämää koskeviin päätöksiin ja keskittyä itselleen tärkeisiin asioihin. Pelaamisen ensisijalle asettaminen ei vaikuta negatiivisella tavalla muihin elämänosa-alueisiin, vaan ne täydentävät toisiaan. Sosiaalinen toiminta on arjen voimavara ja osa kiireetöntä toimintakulttuuria.
Pukuhuoneessa on riittävästi tilaa kaikille. Jokaisella on omat varusteet valmiina pestynä ja niille on tilaa. Pukuhuone on yleisesti ottaen siisti. Yhteistä toimintaa ohjaavat joukkueen kanssa sovitut säännöt ja arvot, joissa kaikkia kohdellaan arvostavasti. Joukkueenjohto varmistaa, että joukkueen yhteiset pelisäännöt kunnioittavasta käytöksestä ovat ajan tasalla ja että niitä noudatetaan. Huolimatta siitä, että pelaajilla on eri tavalla kokemusta lajin parista, he kohtelevat toisiaan kunnioittavasti. Kaikilla on vastuu puuttua havaitsemaansa epäasialliseen käyttäytymiseen tai kertoa siitä.	Organisaatiotasolla huolehditaan fasiliteeteista ja laadukkaasta toimintaympäristöstä. Yhteiset toimintatavat ohjaavat arkea. Niitä tarkastellaan säännöllisesti ja mahdollisiin konfliktitilanteisiin puututaan välittömästi.
Ennen pallollista aamuharjoitusta on mahdollisuus tehdä aktivointiharjoitteita kuntosalilla ohjatusti valmentajan kanssa. Harjoitteissa huomioidaan jokaisen yksilölliset ominaisuudet, ja esimerkiksi maalivahtien pelipaikkaan kuuluvat räjähtävät liikkeet on otettu huomioon harjoitusohjelmassa. Saliharjoitukseen on varattu aikaa siten, että se mahdollistaa pelaajien keskinäisen sosiaalisen kanssakäymisen.	Toimintaa ohjaavat päämäärätietoisuus yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja luottamus siihen, että jokainen tekee osansa tässä kokonaisuudessa.
Valmennustiimin kanssa pidetään palaveri, jossa käydään läpi aamun pallollisen harjoittelun ydinkohtia. Harjoituksissa on pelipaikkakohtaiset valmentajat, jotka huomioivat pelaajat yksilöllisesti. Ilmapiiri on avoin, jolloin pelaajilla on mahdollisuus keskustella ja jakaa ajatuksia valmentajien kanssa. Myös joukkueen kesken käydään kehittävää palautetta harjoitteiden kehittämisestä ja pelaajien välisestä yhteistoiminnasta. Pallollisten harjoitusten jälkeen on aikaa henkilökohtaiseen harjoitteluun. Paikalla oleva fysioterapeutti tukee harjoittelua ja huomioi yksilölliset tarpeet. Lisäksi psyykkisen valmentajan läsnäolo mahdollistaa keskustelun mieltä askarruttavista asioista.	Moniammattilainen tiimi on paikalla harjoituksissa, ja heillä on aikaa valmentaa henkilökohtaisesti. Eri pelipaikkojen harjoitteisiin kiinnitetään huomiota ja toimintaa kehitetään pelitilanteiden mukaan.

Pelaajan työpäivä	Pelaajakehitystä tukevat toiminnot
Lounas järjestetään ja kustannetaan aamuharjoitusten jälkeen seuran tiloissa tai niiden välittömässä läheisyydessä. Sen yhteydessä on mahdollista viettää sosiaalista aikaa oman joukkueen lisäksi myös muiden seuran joukkueiden kanssa. Muun muassa miesten edustusjoukkueen pelaajiin ja seuran henkilöstöön tutustuminen lisää avointa vuorovaikutusta. Tämän kautta opitaan tuntemaan toisia myös ihmisinä ja on helpompaa vaihtaa kuulumisia myös käytävillä kohdatessa. Kiireetön aika yhdessä vahvistaa yhteisöllisyyden tunnetta ja kokemusta kuulumisesta joukkoon. Lounaan yhteydessä voi myös käydä toimistossa hoitamassa omaan sopimukseensa liittyviä asioita ja hakemassa yhteistyökumppaneiden toimittamia tuotteita.	Avoin vuorovaikutus läpileikkaa koko toimintakulttuuria. Se perustuu ystävällisyyteen, kohteliaisuuteen ja toisten huomioimiseen. Seuran kustantama ruokailu paitsi tukee harjoituksista palautumista myös mahdollistaa yhteisöllisyyden tunteen voimistumista. Eri joukkueiden ja toimihenkilöiden välinen kanssakäyminen on osa päivittäistä toimintaa.
Lounaan jälkeen käydään joukkueen palaveri, jossa harjoituksia ja kaudesta riippuen tulevia pelejä rakentavasti läpi joukkueen kanssa. Pelaajien kentältä tuleva kokemus huomioidaan, ja joukkueelle asetetaan riittävän korkeat tavoitteet. Valmennuksella on selkeä pelillinen linja, ja sitä tukevat harjoitukset on laadittu selkeästi. Vuorovaikutuksellinen ilmapiiri ei poista sitä, että valmentajat luottavat pelaajien taitoihin ja haluavat kehittää heidän pelillistä tasoansa. Palaverin aikana ja sen jälkeen joukkueella on mahdollisuus tuoda esiin kehitysehdotuksiaan.	Koska joukkue koostuu henkilöistä, jotka työskentelevät ammatikseen jalkapallon parissa, se mahdollistaa korkeiden tavoitteiden asettamisen, kun kuormituksen ja palautumisen välinen suhde on optimaalinen. Vaikka valmentajat ovat vastuussa joukkueen harjoitussuunnitelmista ja peleihin liittyvistä taktiikoista, erilaisista ratkaisuista on mahdollista keskustella yhdessä. Palavereita leimaa ajatus siitä, että pelaajat ja valmennustiimi ovat kaikki yhtä kokonaisuutta.
Kaudesta riippuen iltapäivällä voi olla myös toinen harjoitus. Muussa tapauksessa loppupäivälle jää aikaa palautumiseen ja sosiaaliseen elämään. Harjoituksista ei ole kiire töihin tai opiskelemaan, vaan pelaajille jää aikaa vapaamuotoisempaan yhdessäoloon. Koska joukkueella on samanlainen aikataulu, aikaa voi viettää myös joukkuekavereiden kanssa. Kiireestä vapaa aikataulu mahdollistaa palautumisen päivän harjoituksista. Se jättää aikaa seurata seuran huolellisesti tehtyjä sosiaalisen median päivityksiä ja mahdollisesti itsekin tehdä pelaajauraansa esitteleviä tarinoita. Vapaa-ajalla voi nauttia siitä, että naisten pelaamalla jalkapallolla on arvostettu asema yhteiskunnassa. Kadulla kulkiessa kohtaa urheilua arvostavia ihmisiä ja voi seurata laadukkaasti toteutettuja TV-lähetyksiä.	Iltapäivästä eteenpäin on mahdollisuus valita pelaajakehitystä tukevia ja siitä palauttavia aktiivisuuksia. Arjen kiireetön rytmitys antaa enemmän valinnanvaraa iltojen viettoon. Samalla jää myös aikaa viestiä itse aktiivisemmin pelaajaurasta ja sen ammattimaisuudesta.

6.2 Toimenpide-ehdotukset

Tämän tutkimuksen perusteella suosittelemme alla lueteltujen toimenpiteiden ja teemojen edistämistä.

4. Vauhdittaa muutosta kohti pelaajien ammattilaisuutta.
5. Edistää psyykkisen valmennuksen osuutta kokonaisvaltaisessa pelaajien kehityksessä ja vuorovaikutuksellista suhdetta valmennustiimin ja pelaajien välillä. Vahvistaa selkeitä päämääriä ja pelillisiä tavoitteita, joissa pelaajien osaamiselle annetaan painoarvoa.
6. Lisätä pelaajien kehitysehdotusten toimeenpanoa seuroissa sekä edistää keskinäistä kunnioitusta osoittavia käytöstapoja. Varmistaa, että seuran työntekijöillä on riittävästi resursseja päivittäisten olosuhteiden turvaamiseen, markkinointiin ja viestintään sekä yhteistyösopimusten hankkimiseen.
7. Edistää jalkapallon eri uravaihtoehtojen houkuttelevuutta ja lisätä tietoisuutta erilaisista työurista pelaamisen lisäksi. Tunnistaa kehityskohteita, jotka voivat olla esteenä sukupuolten välisen tasa-arvon edistämisessä esimerkiksi valmentajien osalta.
8. Tarkastella naisten ja miesten pelaaman jalkapallon markkinointikeinoja ja tunnistaa niissä olevia eroja, jotka saattavat vahvistaa miesten normatiivista asemaa lajikulttuurissa ja mielikuvissa.
9. Ehkäistä, tunnistaa ja puuttua sukupuolen perusteella tapahtuvaan epäasialliseen käytökseen. Ottaa kantaa sukupuolten välisen tasa-arvotyön kehittämistarpeisiin ja puhua naisten jalkapallosta arvostavasti.

LÄHDELUETTELO

Ahmed, S. (2017). *Living a feminist life.* Duke University Press.

Andersson, R., & Barker-Ruchti, N. (2019). Career paths of Swedish top-level women soccer players. *Soccer & Society, 20*(6), 857–871. https://doi.org/10.1080/14660970.2018.1431775

Alasuutari, P. (2011). *Laadullinen tutkimus 2.0.* Vastapaino.

Anttila, A., & Frost, A. (2007). *" Naiset toteuttivat unelmansa": Tutkimus naisjalkapallon uutisoinnista Helsingin Sanomissa ja Ilta-Sanomissa kesän 2005 EM-turnauksen yhteydessä* [Liikuntapedagogiikan pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto, liikuntatieteiden laitos]. https://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-2007341

Archer, A., & Prange, M. (2019). 'Equal play, equal pay': Moral grounds for equal pay in football. *Journal of the Philosophy of Sport, 46*(3), 416–436. https://doi.org/10.1080/00948705.2019.1622125

Belling, A. (2025). Talented footballers' identity in the age of professionalization of academies and sports school programmes in Norway. *Soccer & Society, 26*(8), 1405–1421. https://doi.org/10.1080/14660970.2025.2559298

Butler, J. (1993). *Bodies that matter: On the discursive limits of sex.* Routledge.

Butler, J. (2004). *Undoing gender.* Routledge.

Bjerksæter, I. A. H., & Lagestad, P.A. (2022). Staying in or dropping out of elite women's football – factors of importance. *Frontiers in Sports and Active Living, 4,* 856538. https://doi.org/10.3389/fspor.2022.856538

Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: experiments by nature and design.* Harvard University Press.

Burton, L. J., & LaVoi, N. M. (2016). An ecological/multisystem approach to understanding and examining women coaches. Teoksessa N. M. LaVoi (toim.), *Women in sports coaching* (s. 49–62). Routledge.

Carrick, S. (2024). A two-pronged approach: Utilising sports governing bodies' statutes and equal treatment legislation to achieve equality of treatment in women's football. *The International Sports Law Journal, 24*, 247–258. https://doi.org/10.1007/s40318-024-00283-8

Culvin, A. (2023). Football as work: the lived realities of professional women footballers in England. *Managing Sport and Leisure, 28*(6),684–697. https://doi.org/10.1080/23750472.2021.1959384

Connell, R. W. (2008). Masculinity construction and sports in boys' education: a framework for thinking about the issue. *Sport, Education and Society, 13*(2), 131–145. https://doi.org/10.1080/13573320801957053

Downward, P., Wicker, P., & Thormann, T. F. (2024). The well-being and social value of playing soccer for women and men. *Journal of Sports Economics, 25*(8), 1003–1024. https://doi.org/10.1177/15270025241233552

Ehrlén, V., & Turtiainen, R. (2025). Women professionals in Finnish sport: Agency and expertise in the changing media environment. Teoksessa: A. Tjønndal, R. Turtiainen, K. Frandsen & E. T. Rogstad (toim.), *Women in a digitised sports culture: Nordic perspectives* (s. 192–210).

Erdoğan, S. (2026). *Kulmalle, kulmalla, kulmalta: Tutkimus kamppailulajien sukupuolittuneesta valmentajuudesta* [väitöskirja, Lapin yliopisto]. https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-554-3

Eskola, J. & Suoranta, J. (2000). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen.* Vastapaino.

Fielding-Lloyd, B., Woodhouse, D., & Sequerra, R. (2020). 'More than just a game': Family and spectacle in marketing the England Women's Super League. *Soccer & Society, 21*(2), 166–179. https://doi.org/10.1080/14660970.2018.1541799

Fielding-Lloyd, B., & Woodhouse, D. (2023). Responsibility and progress: the English Football Association's professionalisation of the women's game. Teoksessa A. Bowes & A. Culvin (toim.), *Women's football in a global, professional era* (s. 17–31). Emerald Publishing Limited.

FIFA Statutes. (ei pvm.) Regulations governing the application of the statutes. Standing orders of the congress. https://digitalhub.fifa.com/m/5eb2b45e547ff39f/original/ndfxogwkoukoe4dm3uk0-pdf.pdf

Forsyth, J. J., Sams, L., Ellis, N., Abouna, M. S., Leiva-Arcas, A., Vaquero-Cristóbal, R., Díaz-Aroca, Á., Blackett, A., & Valenti, M. (2026). "I don't think women's football, not in our lifetimes anyway, can be equal to men's": Players', coaches', and managers' perceptions on the economic future of women's football in Europe. *International Journal of Sport Policy and Politics, 18*(1), 177–195. https://doi.org/10.1080/19406940.2025.2578489

Gordon, T. (2005). Toimijuuden käsitteen dilemmoja. Teoksessa A. Meurman-Solin & I. Pyysiäinen (toim.), *Ihmistieteet tänään* (s. 114–130). Gaudeamus.

Harris, L., & Trussell, D. E. (2024). Professional women footballers' stories of marketing portrayals and sponsorship: "I just had to feel grateful for what I've been given". *Sport Management Review, 27*(4), 620–639. https://doi.org/10.1080/14413523.2024.2335018

Harrison, G. E., Vickers, E., Fletcher, D., & Taylor, G. (2022). Elite female soccer players' dual career plans and the demands they encounter. *Journal of Applied Sport Psychology. 34*(1),133–154. https://doi.org/10.1080/10413200.2020.1716871

Hawkesworth, M. (1997). Confounding gender. *Signs, 22*(3), 649–685.

Heikkinen, S. (2026). *Avajaisnäytöksistä kilpailuihin: Keskustelu sukupuolten yhdenvertaisesta mahdollisuudesta kilpaurheiluun suomalaisessa lehdistössä 1950–2000* [väitöskirja, Turun yliopisto]. https://www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-02-0614-7

Hirvonen, H., & Saarinen, J. (28.1.2026). Liigajoukkueen tarinan riitaisa loppu. https://yle.fi/a/74-20205919

Hirvonen, H. (2020). Kommentti: Kauniita sanoja, mutta missä ovat teot? Harvinaislaatuinen nimenmuutos on vain pieni askel kohti tasa-arvoa jalkapallossa. https://yle.fi/a/3-11230642

Hogan, I., Bowles, R., & Kitching, N. (2021). Using the ecological-intersectional model to explore the experiences and perceptions of volunteer women ladies Gaelic football coaches in Ireland. *Sports Coaching Review, 11*(3), 253–275. https://doi.org/10.1080/21640629.2021.1933847

Horan, D., Kelly, S., Hägglund, M., Blake, C., Roe, M., & Delahunt, E. (2023). Players', head coaches', and medical personnels' knowledge, understandings and perceptions of injuries and injury prevention in elite-level women's football in Ireland. *Sports Medicine - Open 9*, 64. https://doi.org/10.1186/s40798-023-00603-6

Horan, D., Delahunt, E., Roe, M., Hägglund, M., Blake, C., & Kelly, S. (2024). 'More than likely the men come first. That's just very frustrating'. A qualitative exploration of contextual factors affecting the implementation of injury prevention initiatives and the provision of effective injury management in elite-level women's club football in Ireland. *British Journal of Sports Medicine, 58*(2), 89–96. https://doi.org/10.1136/bjsports-2022-106548

Jalkapallon pelaajayhdistys. (10.10.2025). "Onkohan sillä kaikki oikeasti hyvin?" https://jpy.fi/fi/uutiset/-quot-onkohan-silla-kaikki-oikeasti-hyvin-quot-

Julkunen, Raija. (2010). *Sukupuolen järjestykset ja tasa-arvon paradoksit.* Vastapaino.

Kaivosaari, A. (2017). *"Lempeä Lydia" – "voimakas Björgen": Naishiihtäjien representoinnin muutokset Urheilulehden teksteissä vuosina 1905–2010* [väitöskirja, Jyväskylän yliopisto]. https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6984-4

Kaivosaari, A. (2024). "Teknisiä, hyvällä koneella varustettuja hiihtäjiä koko nippu": Naishiihtäjän ruumista tuottavien diskurssien muutos. Teoksessa J. Kokkonen (toim.), *Urheilun murros* (s. 178–192). Liikuntatieteellinen seura.

Kansallinen Liiga (2026). Kausiopas. https://www.kansallinenliiga.fi/wp-content/uploads/2026/03/Briotech-Kansallinen-Liiga_kaupsiopas-2026.pdf

Kansallinen Liiga (2024). Sanoista tekoihin. Yhdessä: Kansallisen kokonaisuuden strategia 2025–2028. https://www.kansallinenliiga.fi/wp-content/uploads/2024/12/Kansallinen_strategia_2025%E2%80%932028.pdf.

Kantola, J., Koskinen-Sandberg, P. & Ylöstalo, H. (2020). Johdanto: Tasa-arvopolitiikka muutoksessa. Teoksessa J. Kantola, P. Koskinen-Sandberg & H.

Ylöstalo (toim.), *Tasa-arvopolitiikan suunnanmuutoksia* (s. 7–32). Gaudeamus.

Kaski, S., Heikkinen, A., & Lintunen, T. (2022). *Urheilijoiden myönteisiä ja kielteisiä kokemuksia suomalaisessa kilpaurheilussa. Asiallinen ja vastuullinen sekä epäasiallinen ja vastuuton kohtelu urheilussa.* Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry. https://suek.fi/wp-content/uploads/2022/11/Urheilijoiden-myonteisia-ja-kielteisia-kokemuksia-suomalaisessa-kilpaurheilussa.pdf

Kavoura, A., & Ryba, T. V. (2020). Identity tensions in dual career: the discursive construction of future selves by female Finnish judo athletes. *Sport in Society, 23*(4), 645–659. https://doi.org/10.1080/17430437.2019.1669325

Knoppers, A., Spaaij, R., & Claringbould, I. (2021). Discursive resistance to gender diversity in sport governance: Sport as a unique field? *International Journal of Sport Policy and Politics, 13*(3), 517–529. https://doi.org/10.1080/19406940.2021.1915848

Kuula, A. (2006). *Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys.* Vastapaino.

Lahti, A., Kyllönen, M., Pusa, S., Tolvanen, A., & Laakso, N. (2020). *Häirintä suomalaisessa kilpaurheilussa.* Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry. https://suek.fi/wp-content/uploads/2020/09/Ha%CC%88irinta%CC%88-suomalaisessa-kilpaurheilussa.pdf

Laine, L. (2004). Naisten urheilun reunaehdoista – kokemuksia yleisurheilusta ja hiihdosta 1940-luvulle. Teoksessa K. Ilmanen (toim.), *Pelit ja kentät: Kirjoituksia liikunnasta ja urheilusta* (s. 117–134). Jyväskylän yliopisto.

Laine, L. (2013). Sport for the nation: Class and gender in the formation of Finnish sporting life. *International Journal of the History of Sport, 30*(14), 1618–1636. https://doi.org/10.1080/09523367.2013.828039

LaVoi, N. M. (2016). A framework to understand experiences of women coaches around the globe: the ecological-intersectional model. Teoksessa N. M. LaVoi (toim.), *Women in sports coaching* (s. 13–34). Routledge.

LaVoi, N. M., & Calhoun, A. S. (2016). Women in sport media: Where are the women coaches? Teoksessa N. M. LaVoi (toim.), *Women in sports coaching* (s. 163–176). Routledge.

LaVoi, N. M., & Dutove, J. K. (2012). Barriers and supports for female coaches: an ecological model. *Sports Coaching Review, 1*(1), 17–37. https://doi.org/10.1080/21640629.2012.695891

Liikuntalaki 390/2015. https://www.finlex.fi/eli?uri=http://data.finlex.fi/eli/sd/2015/390/ajantasa/2026-05-29/fin

Lintula, L. (2022). *Kansallisen Liigan uudistuksen onnistuminen ja vaikutukset seuratason markkinointiin* [Opinnäytetyö, Jyväskylän ammattikorkeakoulu: liiketalouden ala]. https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2022121228207

Le, C.Y., Culvin, A., Brown, F., Okholm Kryger, K., Gledhill, A., Gouttebarge, V., & Emmonds, S. (2026). Understanding working conditions in elite women's football: a scoping review. *Science and Medicine in Football,* 1–22. https://doi.org/10.1080/24733938.2026.2713527

Markula, P. (2014). The moving body and social change. *Cultural Studies, Critical Methodologies, 14*(5), 483–495. https://doi.org/10.1177/1532708614541892

Markula, P. & Pringle, R. (2006). *Foucault, sport and exercise: Power, knowledge and transforming the self.* Routledge.

McNay, L. (1999). Subject, psyche and agency: the work of Judith Butler. *Theory, Culture & Society, 16*(2), 175–193. https://doi.org/10.1177/02632769922050467

McNay, L. (2000). *Gender and agency: Reconfiguring the subject in feminist and social theory.* Polity Press.

McNay, L. (2004). Agency and experience: Gender as a lived relation. Teoksessa L. Adkins & B. Skeggs (toim.). *Feminism after Bourdieu* (s. 175–190). Blackwell Publishing.

Messner, M. A. (2002). *Taking the field: Women, men, and sports.* University of Minnesota Press.

Mikkonen, M. (2023). *Understanding gender (in) equality in leadership positions in sport: a multilevel perspective.* [väitöskirja, Tampereen yliopisto]. https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-2946-4

Mikkonen, M. (2025). Envisioning institutional change for gender equality – women's perspectives on fostering gender equality in leadership positions in sport. *Journal of Global Sport Management,* 1–22. https://doi.org/10.1080/24704067.2025.2526064

Muhonen, J., Stirling, A., & Kokkonen, M. (2024). Athletic identity affects prevalence and disclosure of emotional abuse in Finnish athletes. *Frontiers in Sports and Active Living, 6,* 1406949. https://doi.org/10.3389/fspor.2024.1406949

Oja, S., Hakamäki, M., Syväoja, H. & Lehtonen, K. (2025). *Liikunnan ja urheilun tasa-arvo Suomessa 2025.* Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2025:29. https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-415-236-5

Ojala, H., Palmu, T., & Saarinen, J. (2009). Paikalla pysyvää ja liikkeessä olevaa. Feministisiä avauksia toimijuuteen ja sukupuoleen. Teoksessa H. Ojala, T. Palmu, & J. Saarinen (toim.), *Sukupuoli ja toimijuus koulutuksessa* (s. 13–38). Vastapaino.

Palloliitto. (ei pvm.) Jalkapallon ja futsalin vastuullisuusohjelma. https://www.palloliitto.fi/vastuullisuus

Palloliitto (2020). Kestävää kasvua. Kehityssuunnitelma jalkapallon vahvistamiseksi naisten ja tyttöjen lajina. https://www-assets.palloliitto.fi/62562/1692789536-kestavaa-kasvua-kehityssuunnitelma-jalkapallon-vahvistamiseksi-naisten-ja-tyttojen-lajina.pdf

Palloliitto. (8.3.2024). Faktoja ja toimintaehdotuksia sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi jalkapallossa ja futsalissa. https://www.palloliitto.fi/ajankohtaista/faktoja-ja-toimintaehdotuksia-sukupuolten-tasa-arvon-edistamiseksi-jalkapallossa

Palloliitto (2025). Yhdenvertaisuussuunnitelma 2023–2026. https://www-assets.palloliitto.fi/62562/1751553607-yhdenvertaisuussuunnitelma-23-26_paivitys-2025.pdf

Palloliitto 2026. Peliminuuteilla painotettu keski-ikä 2018–2025. https://www-assets.palloliitto.fi/62562/1775115120-peliminuuteilla-painotettu-keski-ika-vuosia-kilpailuittain-2018-2025.pdf

Perry, C., F. Pereira Vargas, M. L., Bowes, A., Culvin, A., Macbeth, J. L., & Spandler, H. (2026). Mental health and professional women footballers: a scoping review. *Soccer & Society,* 1–33. https://doi.org/10.1080/14660970.2026.2653926

Pettersen, S. D., Adolfsen, F., & Martinussen, M. (2022). Psychological factors and performance in women's football: a systematic review. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports, 32*(Suppl.1), 161–175. https://doi.org/10.1111/sms.14043

Pfister, G. & Bandy, S. J. (2018). Gender and sport. Teoksessa R. Giulianotti (toim.), *Routledge handbook of the sociology of sport* (s. 220–230). Routledge.

Pfister, G. & Hartmann-Tews, I. (2005). Women's inclusion in sport: International and comparative findings. Teoksessa G. Pfister & I. Hartmann-Tews (toim.), *Sport and women: Social issues in international perspective* (s. 266–280). Taylor & Francis Group.

Pielichaty, H. (2020). Pleasure and the sanctuary paradox: Experiences of girls and women playing soccer. *International Review for the Sociology of Sport, 55*(6), 788–806. https://doi.org/10.1177/1012690219857023

Raatikainen, P. (2004). *Ihmistieteet ja filosofia.* Gaudeamus.

Rannankari, T. (2022). *Tyttöjalkapalloilijoiden toimintahorisontit* [Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma, Itä-Suomen yliopisto]. http://urn.fi/urn:nbn:fi:uef-20220633

Ranta, J. & Kuula-Luumi, A. (2017). Haastattelun keruun ja käsittelyn ABC. Teoksessa Hyvärinen, M., Nikander, P., Ruusuvuori, J. & Aho, A. L. (toim.), *Tutkimushaastattelun käsikirja* (s. 413–426). Vastapaino.

Raudasoja, M. & Ryba, T. V. (2024). "Sport belongs to everyone... but not during pregnancy": Views of Finnish sport stakeholders on pregnancy in sport. *Sex Roles, 90,* 1681–1698. https://doi.org/10.1007/s11199-024-01515-9

Ronkainen, N. J., Allen-Collinson, J., & Aggerholm, K. (2021). Superwomen? Young sporting women, temporality and learning not to be perfect. *International Review for the Sociology of Sport, 56*(8), 1137–1153. https://doi.org/10.1177/1012690220979710

Skogvang, B. (2019). Scandinavian women's football: the importance of male and female pioneers in the

development of the sport. *Sport in History, 39*(2), 207–228. https://doi.org/10.1080/17460263.2019.1618389

Skogvang, B. (2023). Professional women's football in Norway – a field of empowerment and discrimination. Teoksessa A. Bowes & A. Culvin (toim.), *Women's football in a global, professional era* (s. 49–65). Emerald Publishing Limited.

Sæther, S. A., Banne, H. B., Larsen, C. H., Storm, L. K., Schlawe, A., & Henriksen, K. (2025). Features of successful talent-development environments in Norwegian professional women's football. *Case Studies in Sport and Performance Psychology, 9*(1), 39–49. https://doi.org/10.1123/cssep.2022-0026

Thompson, D. M. (2026). *Dreams of Europe: the professionalisation of women's football in Finland* [Pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto]. http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-202605202337

Tjønndal, A., Børreson Skirbekk, S., Røsten, S., & Trasti Rogstad, E. (2024). 'Women play football, not women's football': the potentials and paradoxes of professionalisation expressed at the UEFA women's EURO 2022 Championship. *European Journal for Sport and Society, 21*(3), 276–294. https://doi.org/10.1080/16138171.2024.2306443

Torpo, L. (2022). *Suomalaisten naisjalkapalloilijoiden peliuran kestoon, jatkamiseen ja lopettamiseen vaikuttavat tekijät* [Liikunnan yhteiskuntatieteiden pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. https://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-202207263959

Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (Uudistettu laitos). Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Turtiainen, R. (2025). Helmarit idoleina ja influenssereina – Naisjalkapalloilijoihin kohdistetut sukupuolittuneet odotukset ja verkkohäirintä. Teoksessa Kokkonen, J. (toim.), *Urheilun murros* (s. 67–87). Liikuntatieteellisen seuran julkaisuja 178.

Turtiainen, R. (2024). Arvokisat pohjoismaalaisten jalkapalloilijoiden some-vaikuttamisen näyttämönä. *Lähikuva, 36*(3–4), 68–86. https://doi.org/10.23994/lk.142494

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2023). Hyvä tieteellinen käytäntö ja loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa: Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje 2023. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf.

Tuunainen, S. (2007). Naisjalkapallon seuratoimintaa 1970-luvulta lähtien. Teoksessa Y. Lautela & G. Wallén (toim.), *Rakas jalkapallo. Sata vuotta suomalaista jalkapalloa* (s. 235–253). Teos.

Øydna, M. L., Nielsen, J. C., Saarinen, M., & Thue Bjørndal, C. (2026). 'I would have studied while I showered': a Foucauldian reading of how young student-athletes regulate their free time. *International Review for the Sociology of Sport, 0*(0). https://doi.org/10.1177/10126902261426777

Var, L., & Var, S. M. (2025). Women's football in Türkiye from the perspectives of female footballers on the field. *Soccer & Society, 26*(5), 784–794. https://doi.org/10.1080/14660970.2025.2504386

Vares, V. (2020). *Enemmän kuin peliä. Naisten jalkapallo tasa-arvon tiellä maailmalla ja Suomessa.* Suomen urheiluhistoriallisen seuran julkaisusarja nro. 3.

Vehviläinen, H. (2008). *Alussa oli mimmiliiga. Naisten jalkapalloilun muutos Suomessa vuosina 1971–2006* [Liikuntasosiologian pro gradu – tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. https://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-200902151065

Vehviläinen, H., & Itkonen, H. (2009). *Mimmiliigasta maailmalle: Tutkimus suomalaisen naisjalkapalloilun muutoksesta.* Ilias.

Vilkka, H. (2025). *Tutki ja kehitä* (6., uudistettu painos). Santalahti-kustannus.

Virolainen, M. (2007). Suomalainen naisjalkapalloilu. Teoksessa Y. Lautela & G. Wallén (toim.), *Rakas jalkapallo. Sata vuotta suomalaista jalkapalloa* (s. 226–234). Teos.

Wilhelmsen, L. (2023). Young and burned out – the dilemma of women's elite football. Early termination of the football career for elite women footballers in Norway caused by a high degree of emotional and interpersonal stressors. *Soccer & Society, 25*(7),749–763. https://doi.org/10.1080/14660970.2023.2262925

Young, I. M. (2005). *On female body experience: "Throwing like a girl" and other essays.* Oxford University Press.

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuskutsu

Tutkimuskutsu Kansallisen Liigan pelaajille

Suomen Urheilun Eettinen Keskus SUEK ry käynnistää Palloliiton tilaaman tutkimuksen "Pelaajan arki - kokemuksia ja kehityskohteita Kansallisessa liigassa". Siinä tarkastellaan Kansallisen liigan pelaajien urapolkuja, heidän kokemuksiaan erilaisista toimintaympäristöistä sekä tarjotaan mahdollisuus kertoa pelaamiseen liittyvistä haasteista ja kehitysideoista.

Tutkimus on osa Palloliiton vastuullisuusohjelmatoimenpiteitä, jonka yhtenä kolmesta painopistealueesta on turvallinen toimintaympäristö. Kansallisen Liigan tavoitteena on seurata pelaajien hyvinvointia ja yhdenvertaisuuden toteutumista seuroissa. Haluamme kerätä riippumatonta tietoa pelaajien hyvinvoinnista ja tunnistaa kehityskohteita, joiden avulla voidaan parantaa toimintaa entistä paremmin pelaajien tarpeita vastaavaksi.

Tutkimukseen voivat osallistua jalkapallon Kansallisessa liigassa 2020-luvulla pelanneet tai tällä hetkellä pelaavat henkilöt. Tutkimuksen aineisto kerätään etäyhteyksin toteutettavilla haastatteluilla. Yhden haastattelun kesto on n. 60–90 minuuttia. Tavoitteena on saada 15–20 osallistujaa mahdollisimman kattavasti eri seuroista.

Tutkimukseen osallistuneiden pelaajien henkilöllisyys pidetään salassa ja haastattelut anonymisoidaan siten, että pelaajat tai seurat eivät tule tunnistetuksi raportoinnissa käytetyissä aineisto-otteista.

Tutkimukseen voi ilmoittautua 2.6.2026 asti osoitteessa: https://link.webropolsurveys.com/S/C28A02130D3C16A4

Haastattelut toteutetaan kesä-heinäkuun aikana. Haastattelut toteuttaa vastuullinen tutkija Sanna Erdoğan, jolta voi tarvittaessa kysyä lisätietoja sanna.erdogan@suek.fi.

Liite 2. Ilmoittautuminen haastatteluun

Suomen Urheilun Eettinen Keskus SUEK ry käynnistää Palloliiton tilaaman tutkimuksen "Pelaajan arki - kokemuksia ja kehityskohteita Kansallisessa liigassa". Siinä tarkastellaan Kansallisen Liigan pelaajien urapolkuja, heidän kokemuksiaan erilaisista toimintaympäristöistä sekä tarjotaan mahdollisuus kertoa pelaamiseen liittyvistä haasteista ja kehitysideoista.

- Tutkimukseen voivat osallistua kaikki yli 16-vuotiaat Kansallisessa Liigassa/pääsarjassa 2020-luvulla pelanneet tai tällä hetkellä pelaavat henkilöt.
- Tutkimuksen aineisto kerätään etäyhteyksin toteutettavilla haastatteluilla (noin 60 min).
- Haastattelut toteuttaa kesä-elokuun aikana vastuullinen tutkija Sanna Erdoğan (sanna.erdogan@suek.fi).

Tutkimuksen tavoitteena on saada 15–20 osallistujaa kattavasti eri puolilta Suomea. Tutkimukseen osallistuneiden pelaajien henkilöllisyys pidetään salassa. Haastattelut anonymisoidaan siten, että pelaajat eivät tule tunnistetuksi raportoinnissa käytetyissä aineisto-otteista. Tässä lomakkeessa kerätyt tiedot poistetaan heti, kun haastattelut on toteutettu.

Ennen haastatteluja osallistujille tulee täytettäväksi lyhyt taustatietolomake ja heillä on mahdollisuus esittää kysymyksiä tutkimuksesta. Tietosuojaseloste ja tutkimuksen tiedote lähetetään etukäteen tutustuttavaksi. Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja tutkimukseen osallistumisen voi keskeyttää milloin tahansa.

Palloliitolle koottavan raportin lisäksi tutkimusaineistoa käytetään kansainvälisissä tutkimusartikkeleissa osallistuneiden luvalla. Anonymisoitua aineistoa säilytetään SUEK:n tietoturvatussa verkkokansiossa viiden vuoden ajan.

1. Kyllä, haluaisin osallistua tutkimushaastatteluun
Nimi
Sähköposti
Puhelinnumero

2. Millä Palloliiton alueella olet pelannut tai pelaat tällä hetkellä?
Eteläinen alue
Itäinen alue
Läntinen alue
Pohjoinen alue

3. Onko sinulla toiveita haastattelun ajankohdasta?

4. Onko sinulla kysymyksiä tutkimukseen liittyen?

Liite 3. Tutkimuksen tiedote

Tiedote “Pelaajan arki - kokemuksia ja kehityskohteita Kansallisessa Liigassa” -tutkimuksesta

Sinua pyydetään mukaan tutkimukseen, jossa tutkitaan Kansallisen liigan pelaajia, pelaajauria ja toimintakulttuureja. Olemme arvioineet, että sovellutte tutkimukseen, sillä siihen voivat osallistua jalkapallon Kansallisessa liigassa 2020-luvulla pelanneet tai tällä hetkellä pelaavat henkilöt.

Tämä tiedote kuvaa tutkimusta ja osuuttasi siihen. Perehdyttyäsi tähän tiedotteeseen sinulla on mahdollisuus esittää kysymyksiä tutkimuksesta, jonka jälkeen sinulta pyydetään suostumus osallistumisesta. Voit esittää kysymykset etukäteen sähköpostitse, puhelimitse tai ennen tutkimushaastattelun alkua.

Tutkimuksen tavoite
Tutkimustyön tilaajana on Suomen Palloliitto. Tutkimuksen avulla kartoitetaan Kansallisen liigan pelaajien kokemuksia pelaajaurasta, toimintaympäristöistä ja sen tarjoamista mahdollisuuksista. Tutkimuksen tavoitteena on saada selvyyttä sekä pelaajille tarjotuista tukimuodoista että peliuralla koetuista haasteista. Nämä voivat liittyä esimerkiksi resursseihin, olosuhteisiin, tiedonkulkuun tai arvostukseen.

Tutkimuksen toteuttaminen
Tutkimukseen osallistuvilta kerätään etukäteen perustietoja pelaajauran kestosta ja maantieteellisestä sijoittumisesta. Tutkimuksen aineisto kerätään etäyhteyksin toteutettavilla yksilöhaastatteluilla kesän 2026 aikana. Yhden haastattelun kesto on n. 60–90 minuuttia. Haastattelut videoidaan ja nauhoitetaan. Litteroinnin jälkeen tallenteet tuhotaan.

Tutkimukseen osallistuneiden pelaajien henkilöllisyys pidetään salassa. Haastattelut anonymisoidaan siten, että pelaajat eivät tule tunnistetuksi raportoinnissa käytetyissä aineisto-otteista.

Tutkimuksen tuotokset
Johtopäätöksistä kootaan raportti, jossa annetaan Palloliitolle suosituksia tarvittavista toimenpiteistä, joilla voi edistää muun muassa pelaajien työoloja ja turvallista toimintaympäristöä.

Palloliitolle koottavan raportin lisäksi tutkimusaineistoa käytetään kansainvälisissä tutkimusartikkeleissa osallistuneiden luvalla. Anonymisoitua aineistoa säilytetään SUEK:n tietoturvatussa verkkokansiossa kymmenen vuoden ajan.

Tutkimukseen osallistuminen
Osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Kieltäytyminen ei vaikuta mitenkään pelaamiseen tai peliuraan. Voit keskeyttää osallistumisen koska tahansa. Mikäli keskeytät tai peruutat suostumuksen, siihen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana aineistoa.

Lisätietoja
Lisätietoja antaa vastuullinen tutkija Sanna Erdoğan, sanna.erdogan@suek.fi.

Liite 4. Tietosuojaseloste

TIETEELLISEN TUTKIMUKSEN TIETOSUOJA-SELOSTUS/-ILMOITUS

EU:n yleinen tietosuoja-asetus, 13–14 artiklat

Laatimispäivä: 8.5.2026

Tietoa henkilötietojen käsittelystä tutkimuksessa "Pelaajan arki - kokemuksia ja kehityskohteita Kansallisessa liigassa"

"Pelaajan arki - kokemuksia ja kehityskohteita Kansallisessa liigassa" -tutkimuksen aineisto sisältää henkilötietoja. Tämän selosteen tarkoitus on antaa tietoa käsiteltävistä henkilötiedoista sekä siitä, mistä henkilötiedot ovat peräisin ja miten niitä käytetään tutkimuksessa. Selosteen lopussa kerrotaan tarkemmin, mitä oikeuksia rekisteröidyillä on.

Tutkimukseen osallistuminen ja henkilötietojen antaminen on vapaaehtoista. Sinuun ei kohdistu mitään negatiivista seuraamusta, jos et osallistu tutkimukseen tai jos keskeytät tutkimukseen osallistumisen.

1. Tutkimuksen rekisterinpitäjä
Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry
Valimotie 10, 00380 Helsinki

2. Yhteyshenkilö ja vastuullinen tutkija
Yhteyshenkilö:
Nimi: Marko Kananen
Osoite: Valimotie 10, 00380 Helsinki
Puhelinnumero: xxx-xxxxxxxx
Sähköpostiosoite: marko.kananen@suek.fi

Vastuullinen tutkija:
Nimi: Sanna Erdoğan
Osoite: Valimotie 10, 00380 Helsinki
Puhelinnumero: xxx-xxxxxxxx
Sähköpostiosoite: sanna.erdogan@suek.fi

3. Tietosuojavastaavan yhteystiedot
Nimi: Petteri Lindblom
Osoite: Valimotie 10, 00380 Helsinki
Puhelinnumero: xxx-xxxxxxxx
Sähköpostiosoite: petteri.lindblom@suek.fi

4. Kuvaus tutkimushankkeesta ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus
Tutkimuksen tavoitteena on kerätä riippumatonta tietoa pelaajien hyvinvoinnista ja tunnistaa kehityskohteita, joiden avulla voidaan parantaa toimintaa entistä paremmin pelaajien tarpeita vastaavaksi.

Henkilötietojen käsittelyn tarkoituksena on saada tietoa tutkimukseen osallistuvien taustamuuttujista puolistrukturoituja haastatteluja varten. Suorat henkilötiedot poistetaan pysyvästi aineistonkeruun jälkeen.

Henkilötietoja käsitellään osana tutkimusta tutkija Sanna Erdoğanin toimesta Suomen Eettisessä keskuksessa SUEK ry:ssä. Hän vastaa aineiston käytännön hallinnasta kuten käsiteltävien tietojen minimoinnista, täsmällisyydestä sekä säilytysaikojen määräytymisestä ja asianmukaisten järjestelmien/sovellusten käyttämisestä. Käsittelyyn liittyvät riskit arvioidaan heti tutkimusprosessin alusta alkaen. SUEK tukee henkilötietojen käsittelyssä suunnittelusta lopullisen työn julkaisuun ja tarjoaa tarvittavan infrastruktuurin sekä välineet tutkimuksen toteuttamiseksi.

5. Mitä tietoja tutkimusaineisto sisältää
Tutkimuksessa kerätään suorana henkilötietona osallistujien nimet. Tutkimuksessa kerättäviä epäsuoria henkilötietoja ovat ikä, sukupuoli, maantieteellinen pelialue ja pelaajatausta.

6. Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään
Suorat ja epäsuorat henkilötiedot kerätään Webropol-lomakkeella sekä puolistrukturoiduilla etäyhteyksin toteutettavilla haastatteluilla.

7. Arkaluonteiset henkilötiedot
Tutkimuksessa ei käsitellä tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisia erityisiä henkilötietoryhmiä (eli arkaluonteisia henkilötietoja). v1/2023

8. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste
Henkilötietoja käsitellään seuraavalla yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisella perusteella:
tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi (tietosuojalain 4 §:n 3 kohta)

9. Tietojen siirrot / henkilötietojen vastaanottajat
Tietoja ei luovuteta tai siirretä tutkijan toimesta SUEK ry:n ulkopuolelle.

10. Tietojen siirto Euroopan talousalueen ulkopuolelle
Tietoja ei siirretä Euroopan talousalueen ulkopuolelle. Niitä käsitellään ainoastaan EU:n alueella.

11. Automatisoitu päätöksenteko
Tutkimuksessa ei tehdä automaattisia päätöksiä, joilla on merkittävä vaikutus tutkittaviin.

12. Henkilötietojen suojaus
Tutkimusaineistoon sisältyviä henkilötietoja käsitellään ja säilytetään suojattuna niin, että ainoastaan niitä tarvitsevat henkilöt pääsevät tarkastelemaan tietoja.

Tietojärjestelmissä käsiteltäviä tietoja suojataan seuraavilla tavoilla:
käyttäjätunnus ja salasana
kaksivaiheinen tunnistautuminen

Suorien tunnistetietojen käsittely:
Käyttäjätunnus ja salasana

13.Henkilötietojen käsittelyn kesto tässä tutkimuksessa
Henkilötietoja sisältävä aineisto säilytetään vain tutkimukselle tarpeellisen ajan ja aineisto anonymisoidaan välittömästi aineiston keruun jälkeen.

14. Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen
Henkilötietoja ei käsitellä tutkimuksen päättymisen jälkeen, koska aineisto anonymisoidaan.

Aineisto, joiden arkistointiin tutkittava on antanut suostumuksen, arkistoidaan SUEK arkistoon jatkokäyttöä varten ilman henkilötietoja.

15. Mitä oikeuksia rekisteröidyllä on ja oikeuksista poikkeaminen
Yhteyshenkilö tutkittavan oikeuksiin liittyvissä asioissa on tämän ilmoituksen kohdassa 2 mainittu yhteyshenkilö.

Rekisteröidyn oikeudet
Tietoja käsitellään tieteellisen tutkimuksen tarkoituksessa. Tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain mukaisesti sinulla on seuraavat rekisteröidyn oikeudet:

- Oikeus saada pääsy tietoihin
- Oikeus oikaista tietoja
- Oikeus rajoittaa tietojen käsittelyä
- Oikeus vastustaa henkilötietojen käsittelyä

Rekisteröity ei kuitenkaan voi käyttää kaikkia oikeuksia kaikissa tilanteissa. Tilanteeseen vaikuttaa esimerkiksi se, millä perusteella henkilötietoja käsitellään.

Tarkempaa tietoa rekisteröidyn oikeuksista eri tilanteissa löytyy tietosuojavaltuutetun verkkosivuilta: https://tietosuoja.fi/rekisteroidyn-oikeudet-eri-tilanteissa

Oikeuksista poikkeaminen
Tietosuoja-asetus ja Suomen tietosuojalaki mahdollistavat tietyistä rekisteröidyn oikeuksista poikkeamisen silloin, kun henkilötietoja käsitellään tieteellisessä tutkimuksessa ja oikeuksien toteuttaminen estäisi tai vaikeuttaisi suuresti käsittelyn tarkoitusten saavuttamista.

Tarvetta poiketa rekisteröidyn oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus
Sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsot, että henkilötietojesi käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Yhteystiedot:
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Käyntiosoite: Ratapihantie 9, 6. krs, 00520 Helsinki
Postiosoite: PL 800, 00521 Helsinki
Vaihde: 029 56 66700
Faksi: 029 56 66735
Sähköposti: tietosuoja(at)om.fi

Liite 5. Taustatietolomake

Kiitos ilmoittautumisesta mukaan “Pelaajan arki -kokemuksia ja kehityskohteita Kansallisessa liigassa” -tutkimukseen. Tällä ensimmäisellä sivulla vahvistat, että olet saanut luettavaksesi tutkimuksen tiedotteen ja tietosuojaselosteen sekä suostumuksesi osallistua tutkimukseen.

Suostuminen tutkimukseen
Olen saanut tutkimuksen tiedotteen ja ymmärtänyt sen. Tiedotteesta olen saanut riittävän selvityksen tutkimuksesta, sen tarkoituksesta ja toteutuksesta, oikeuksistani sekä tutkimuksen mahdollisesti liittyvistä hyödyistä ja riskeistä. Minulla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin tutkimusta koskeviin kysymyksiini.

Olen saanut tiedot mahdollisesta henkilötietojen keräämisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta ja minun on ollut mahdollista tutustua tietosuojaselosteeseen. Minua ei ole painostettu eikä houkuteltu osallistumaan. Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita osallistumistani.

Ymmärrän, että osallistumiseni on vapaaehtoista ja että voin peruuttaa tämän suostumukseni koska tahansa syytä ilmoittamatta. Olen tietoinen siitä, että mikäli keskeytän osallistumiseni tai peruutan suostumuksen, minusta keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana aineistoa.

Tällä lomakkeella vahvistan osallistumiseni tähän tutkimukseen ja henkilötietojeni käsittelyyn. Minulla on oikeus peruuttaa suostumukseni tietosuojaselosteessa kuvatulla tavalla.

1. Osallistun tutkimukseen ja annan lupani käyttää haastetteluaineistoa Palloliitolle toimitettavassa raportissa
Kyllä
En

2. Osallistun tutkimukseen ja annan lupani käyttää haastetteluaineistoa kansainvälisissä tutkimusartikkeleissa
Kyllä
En

Tällä sivulla kerättyjen tietojen avulla kerätään osallistujista taustatiedot raportointia varten. Tutkimukseen osallistujien ja tämän lomakkeen tiedot pysyvät ainoastaan SUEK:n tutkijoiden tiedossa. Raportoinneissa käytetään vain aineistoa, josta on poistettu kaikki tunnistetiedot. Tämän lomakkeen nimitiedot poistetaan mahdollisimman pian haastattelun jälkeen.

3. Taustiedot
Etunimi ja sukunimi
Ikä
Kuinka monta vuotta olet pelannut kaikkiaan jalkapalloa?
Kuinka monta vuotta olet pelannut Kansallisessa Liigassa?

4. Oletko saanut palkkaa pelaajaurasi aikana?
Kyllä
En

5. Mitkä ovat olleet 1–5 pelaajaurasi käännekohtaa?
6. Millaisia toiveita sinulla on pelaajauralla?

Liite 6. Tutkimuskysymysten runko

Haastattelukysymysten runko

Aloitus:
Kuvaile omin sanoin, millainen olisi "Täydellinen pelaajan päivä".

Tämän jälkeen käydään läpi TPP neljän osa-alueen mukaisesti ensin positiivisista asioista keskustellen:

Yksilöllinen taso

Mitkä ovat omat vahvuutesi ja osaamisesi suhteessa siihen, että kuvaamasi täydellinen pelaajan päivä (TPP) olisi mahdollinen?

Luettele, mitä nämä vahvuudet ovat?

Missä asioissa haluaisit vielä kehittyä?

Onko kuvaamasi päivä sellainen, missä oma osaamisesi pääsisi täyteen potentiaaliin?

Millaisista asioita saat itse olla vastuussa?

Mikä TPP on sellaista, mikä on itsellesi kaikkein merkityksellisintä?

Sosiaalinen taso

Millainen suhde sinulla on muihin pelaajiin TPP?

Mitkä asiat toimivat hyvin TPP?

Millainen vuorovaikutussuhde muihin ihmisiin seurassa tukee eniten sinun peliuraasi?

Organisaation taso

Ketkä kantavat vastuuta päätöksistä tässä TPP?

Millaista vastuuta eri organisaatiot (seura, alue, liitto) tulisi kantaa, että TPP toteutuisi?

Yhteiskunnallinen taso

Millainen asenneilmapiiri yhteiskunnassa on TPP toteutuessa?

Millaiset yhteiskunnalliset toimenpiteet tukevat TPP toteutumista?

Onko medialla jonkinlainen rooli TPP toteutumisen osalta?

Yksilöllinen taso nykytilanne

Missä asioissa nykyisessä toiminnassa (tai siinä mistä on kokemusta) TPP on mahdollista toteutua?

Missä on eniten kehitettävää/muutettavaa sen suhteen, että voisit hyödyntää omaa osaamistasi?

Mitkä ovat oman pelaajana kehittymisen suurimpia sinuun henkilökohtaisesti kohdistuvia haasteita tai esteitä?

Sosiaalinen taso nykytilanne

Keiden tuen puute vaikuttaa kaikista eniten peliuraasi?

Millaista tukea saat läheisiltä ihmisiltä kuten ystäviltä tai perheeltä? Entä muilta pelaajilta/seuratoimijoilta/johdolta/liitolta?

Mitkä osa-alueet sosiaalisessa toiminnassa (tai siinä mistä on kokemusta) tuovat eniten haasteita ja estävät TPP toteutumista?

Keneltä et saa sellaista arvostusta, mitä toivoisit?

Organisaation taso nykytilanne

Onko seurassasi tällä hetkellä kaikki edellytykset mahdollistaa TPP?

Jakautuuko resurssit tasaisesti tai oikeudenmukaisesti tällä hetkellä?

Koetko, että KL ja sen pelaajia arvostetaan seura/alue/liittotasolla?

Mitkä osa-alueet organisaatioiden toiminnassa (tai siinä mistä on kokemusta) on heikosti toteutettuja ja estävät TPP toteutumista?

Yhteiskunnallinen taso nykytilanne

Missä toivoisit eniten muutoksia yhteiskunnallisessa keskustelussa naisten urheiluun liittyen?

Millaisten asenteiden tai käsitysten koet olevan naisten urheilun haitallisia?

Mitä muutoksia toivot tapahtuvan mediauutisoinneissa tai viestinnässä? Kenen taholta?

Loppuun kysymys case PK-35

Alkuvuodesta mediassa uutisoitiin, että pelaajat kertovat jutussa PK-35:n seuran toiminnanjohtajan huonosta ja vähättelevästä käytöksestä, puutteista olosuhteissa, heikosta tiedonkulusta ja kokemastaan arvostuksen puutteesta.

Tuliko tämä tapaus sinulle yllätyksenä?

Pidätkö sitä yksittäisenä tapauksena?

Loppukysymys

Onko vielä jotain, mitä haluat sanoa?

Tutkimuksen tavoite:
Pelaajille tarjotaan mahdollisuus avata kokemiaan pelaamiseen liittyviä haasteita ja jakaa kehitysideoita. Tutkimuksessa pyritään keräämään riippumatonta tietoa pelaajien hyvinvoinnista ja tunnistaa tätä kautta kehityskohteita, joiden avulla toimintaa pystyy kehittämään paremmin pelaajien tarpeita vastaavaksi.

Jokaisella on oikeus puhtaaseen, reiluun ja turvalliseen urheiluun

Suomen urheilun eettinen keskus SUEK edistää vastuullista urheilua yhdessä kumppaneidensa kanssa. SUEKin tehtäviin kuuluvat antidopingtoiminta, kilpailumanipulaation torjunta, turvallisen urheiluympäristön edistäminen sekä vakavien urheilun eettisten rikkomusten tutkinta ja kurinpitovaatimusten esittäminen.

SUEK toteuttaa urheilujärjestöjen toimeksiannosta selvityksiä sekä käynnistää ja koordinoi tutkimuksia urheilun eettisistä ilmiöistä. Selvitysten avulla tunnistetaan epäkohtia, lisätään ymmärrystä niiden taustoista ja yleisyydestä sekä tuotetaan tietoa urheilujärjestöjen toiminnan kehittämisen ja päätöksenteon tueksi. Tavoitteena on ennaltaehkäistä ongelmia ja vahvistaa eettisesti kestävää urheilukulttuuria.

Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry

info@suek.fi
www.suek.fi

SUEK_FINCIS
#puhtaastiparas
SUEK_FINCIS